

Apstiprināta 2016.gada 17.februārī
Padomes sēde (prot.nr.2016/02-01)
Precizēta 2016.gada 07.novembrī
(Lēmuma nr.16/04)
Precizēta 2018.gada 26.aprīlī
Padomes sēde (prot.nr.2018/02-02)
Precizēta 2021.gada 9.jūlijā
Precizēta 2023.gada 6.septembrī

Vidzemes lauku partnerības „Brasla” sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģija

2014.-2020.gadam

Saskaņoti ar Latvijas Lauku attīstības programmu 2014. - 2020. gadam, Ministru kabineta noteikumiem Nr.125 „Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju sagatavošanai un īstenošanai” un LEADER pieejas īstenošanu nākotnes attīstības redzējuma sasniegšanai: efektīvāk

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds
lauku attīstībai

SATURS

Kopsavilkums.....	5
Saskaņotība ar vietējās rīcības grupas darbības teritorijā esošo pašvaldību programmām un sasaiste ar citiem vietējā, reģionālā un nacionālā mēroga attīstības plānošanas dokumentiem.....	6
1. Esošās situācijas izvērtējums.....	10
1.1. Darbības teritorija.....	10
1.1.1. Vispārējs ģeogrāfisks apskats.....	11
1.1.2. Sociālekonomisks apskats.....	15
1.1.3. Vietējās rīcības grupas darbības teritorijas pamatojums.....	17
1.2. Partnerības principa nodrošināšana.....	18
1.3. Teritorijas stipro un vājo pušu, iespēju un draudu izvērtējums.....	20
1.4. Teritorijas attīstības vajadzību identificēšana un potenciāla analīze.....	25
1.5. Starpteritoriālās un starpvalstu sadarbības vajadzību novērtējums.....	25
2. Stratēģiskā daļa.....	27
2.1. Nākotnes redzējums un stratēģiskie mērķi.....	27
2.1.1. Starpteritoriālās un starpvalstu sadarbības mērķi.....	28
2.2. Stratēģiskie sasniedzamie rezultāti.....	29
2.3. Inovatīvo risinājumu identificēšana un atbilstības kritēriji to noteikšanai.....	30
3. Rīcības plāns.....	31
3.1. Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai atbalstītās rīcības.....	31
Rīcība Nr.1. Jaunu produktu un pakalpojumu radīšana, esošo attīstīšana un pārdošanas veicināšana.....	31
Rīcība Nr.2. Lauksaimniecības produktu pārstrāde (tostarp mājas apstākļos), produkcijas dizains un pārdošanas veicināšana.....	31
Rīcība Nr.3. Vides labiekārtošana pakalpojumu pieejamības un kvalitātes uzlabošanai.....	Kļūda! Grāmatzīme nav definēta.
Rīcība Nr.4. Vietējo sabiedrisko aktivitāšu dažādošana un kapacitātes stiprināšana.....	32
3.2. Rīcību rezultātu rādītāji.....	35
3.3. Cita ārējā finansējuma nepieciešamība un piesaistīšanas novērtējums.....	36
4. Sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas īstenošana un novērtēšana.....	36
4.1. Vietējās rīcības grupas informācijas tīklu veidošanas apraksts un sadarbības nodrošināšana ar dažādām tās darbības teritorijā esošajām organizācijām.....	36
4.2. Papildinātības nodrošināšana ar Eiropas Savienības struktūrfondu darbības programmas specifiskajiem atbalsta mērķiem.....	37
4.3. Projektu vērtēšanas kritēriji un kārtība, tostarp interešu konflikta novēršana.....	38
4.4. Sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas īstenošanas uzraudzības un novērtēšanas procedūra.....	48
4.5. Sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas īstenošanas organizācija.....	48
5. Finansējuma sadales plāns.....	500
PIELIKUMI.....	51
Pielikums Nr.1. Stratēģijas izstrādes procesa apraksts.....	51

Pielikums Nr.2. Vidzemes lauku partnerības “Brasla” vienotā dabas un kultūras mantojuma teritoriālais izvietojums	55
Pielikums Nr.3. Vidzemes lauku partnerības “Brasla” sabiedrības vajadzību un ieceru piemēri – apkopoti iedzīvotāju forumos stratēģijas izstrādes sākumposmā saskaņā ar SVVA stratēģiju Lauku attīstības programmas 2014. – 2020.gadam ietvaros	56
Aktivitāte «Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas».....	56
Rīcība Nr.1. Jaunu produktu un pakalpojumu radīšana, esošo attīstīšana un pārdošanas veicināšana	56
KOPĒJĀS VAJADZĪBAS UN POTENCIĀLAS ATTĪSTĪBAS IECERES	56
Alojas novads	57
Kocēnu novads	57
Krimuldas novads	58
Limbažu novads.....	58
Pārgaujas novads	60
NODARBINĀTĪBAS RISINĀJUMI ILGSTOŠIEM BEZDARBNIEKIEM	60
Rīcība Nr.2. Lauksaimniecības produktu pārstrāde (tostarp mājas apstākļos), produkcijas dizains un pārdošanas veicināšana.....	61
KOPĒJĀS VAJADZĪBAS UN POTENCIĀLAS ATTĪSTĪBAS IECERES	61
Alojas novads	62
Kocēnu novads	62
Krimuldas novads	62
Limbažu novads.....	62
Pārgaujas novads	63
Rīcība Nr.3. Vietējās produkcijas tirdzniecības vietu radīšana, labiekārtošana, jaunu pārdošanas veidu ieviešana	64
KOPĒJĀS VAJADZĪBAS UN POTENCIĀLAS ATTĪSTĪBAS IECERES	64
Alojas novads	64
Kocēnu novads	65
Krimuldas novads	65
Limbažu novads.....	65
Pārgaujas novads	65
Aktivitāte «Vietas potenciāla attīstības iniciatīvas».....	66
Rīcība Nr.4. Vides labiekārtošana pakalpojumu pieejamības un kvalitātes uzlabošanai	66
KOPĒJĀS VAJADZĪBAS UN POTENCIĀLAS ATTĪSTĪBAS IECERES	66
IEKĻAUJOŠA SABIEDRĪBA	66
Alojas novads	67
Kocēnu novads	67
Krimuldas novads	68
Limbažu novads.....	68
Pārgaujas novads	700
Rīcība Nr.5. Vietējo sabiedrisko aktivitāšu dažādošana un kapacitātes stiprināšana.....	72
BĒRNI SKOLAS VECUMĀ	72
JAUNIEŠI	73
JAUNIE PIEAUGUŠIE	75

PIEAUGUŠIE BRĪVAJĀ LAIKĀ	76
SENIORI.....	79

Kopsavilkums

Vidzemes lauku partnerība “Brasla” ir reģistrēta Biedrību un nodibinājumu reģistrā 17.08.2006. un tās izveides galvenais mērķis ir tajā ietilpstošās lauku teritorijas attīstības veicināšana, dabas un kultūrvēsturisko resursu saglabāšana un izmantošana dzīves kvalitātes uzlabošanai. Vidzemes lauku partnerība “Brasla” ar labiem rezultātiem īstenojusi iepriekšējā posma 2009.-2013.g. vietējās rīcības grupas darbības stratēģiju. Tādēļ, uzsākot jauno stratēģijas plānošanas posmu, ņemts vērā pēctecīgums un iepriekšējās darbības izvērtējums. Palielinājusies Vidzemes lauku partnerība “Brasla” darbības teritorija, integrējot Alojās novada “Īģes” lauku partnerību. Tādējādi palielinās arī pieejamie resursi un potenciāli – arī iniciatīvu konkurence, stimulējot vēl kvalitatīvāk sagatavotus ideju pieteikumus. Tas norāda uz šīs stratēģijas nozīmīgumu, jo vēl precīzāk uzsverami stratēģiskie attīstības virzieni un prioritātes.

Jaunajā posmā 2015.-2020. sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģija pamatos saskaņota ar iepriekšējās stratēģijas kursu ilgtspējīgas attīstības nodrošināšanai. Ņemti vērā gan Vidzemes lauku partnerības “Brasla”, gan “Īģes” lauku partnerības galvenie noteiktie darbības virzieni un rezultatīvo rādītāju izvērtējums, oriģinālo pētījumu dati par vietas potenciāla izmantošanas iespējām, uzņēmējdarbības attīstību un vietējo kopienu vajadzībām dzīves kvalitātes uzlabošanai. Precizēts nākotnes redzējums, konkretizējot ar *LEADER* instrumentu palīdzību sasniedzamās iespējas un respektējot, ka šis nav vienīgais atbalsta instruments lauku attīstības veicināšanai novados. Galvenie darbības virzieni ir saskaņoti ar Lauku attīstības programmu, un paredzētās rīcības ir saskaņotas ar pašvaldību un reģionāla vai nacionāla līmeņa plāniem, bet vienlaikus nedublē tajos paredzēto darbību īstenošanu. Stratēģijā īpaši uzsvērta līdzsvarotas attīstības nepieciešamība, veicamo darbību efektivitāte, vienlīdzīgu iespēju nodrošināšana jauniešiem, nodarbinātības risinājumi, meklētas inovatīvas pieejas problēmu risināšanai un dzīves kvalitātes uzlabošanai.

Vietējās attīstības stratēģijas izstrādāta, ievērojot uz sabiedrības vietējām vajadzībām balstītu pozitīvu pārmaiņu nepieciešamību, kas pamatā apzinātas, īstenojot 12 iedzīvotāju darba grupu seminārus ar strukturētu vajadzību identificēšanu un darbības prioritāšu noteikšanu, inovatīvu problēmu risinājumu meklējumiem. Sabiedrības līdzdalība stratēģijas izstrādē nodrošināta iespējami efektīvi, organizējot minētos darba seminārus pēc teritoriālās pārstāvniecības principiem, rīkojot dažādu iesaistīto pušu darba grupas stratēģijas izstrādes nosacījumu apspriešanai, projektu vērtēšanas kritēriju apspriešanai, kā arī organizējot stratēģijas publisko apspriešanu.

Saskaņotība ar vietējās rīcības grupas darbības teritorijā esošo pašvaldību programmām un sasaiste ar citiem vietējā, reģionālā un nacionālā mēroga attīstības plānošanas dokumentiem

Saistībā ar vietējo pašvaldību attīstības plāniem paredzēta integrēta un papildinoša attīstība, kas nedublē jau iepriekš pašvaldību plānotās darbības tās budžeta ietvaros.

Stratēģija pilnībā atbilst Lauku attīstības programmā 2014.-2020.gadam ietverta pasākuma “atbalsts *LEADER* vietējai attīstībai” mērķiem:

- sniegt atbalstu lauku kopienu ilgtspēju veicinošām vietējās attīstības iniciatīvām, kas uzlabo sociālo situāciju laukos, veido labvēlīgu vidi dzīvošanai, uzņēmējdarbībai un lauku teritoriju attīstībai;
- sekmēt tādu pārvaldības mehānismu attīstību vietējā līmenī, kas balstīti uz iekļaujošiem vienlīdzīgas partnerības principiem un rada pievienoto vērtību teritorijas un vietējās sabiedrības potenciālam;
- veicināt starpteritoriālu un starpvalstu sadarbību vietējās attīstības potenciāla un resursu ilgtspējīgai izmantošanai.

Latvijas Ilgtermiņa attīstības stratēģijā līdz 2030. g. (LIAS 2030), norādīts, ka no telpiskās attīstības perspektīvas puses, par galvenajiem ekonomiskās attīstības centriem valstī kļūs pilsētas (9+21 attīstības centri). Pilsētas ir apkārtējo lauku teritoriju, t.sk. viensētu un ciemu, atbalsta centri, noieta tirgus lauksaimniecības produkcijai, darba un dažādu pakalpojumu saņemšanas vietas lauku iedzīvotājiem. Savukārt lauki, paralēli lauksaimnieciskās un mežsaimnieciskās produkcijas ražošanai, nodrošina rekreācijas iespējas pilsētu iedzīvotājiem, kvalitatīvu dzīves telpu pilsētās strādājošajiem, kā arī teritorijas nelauksaimnieciskai uzņēmējdarbībai. Attīstot lauku tūrismu un citus alternatīvos nodarbes veidus, it sevišķi e-darba iespējas, izmantojot lauku viensētas arī kā brīvdienu un vasaras mājas, jāveicina Latvijai raksturīgā dzīvesveida ar vēsturisko apdzīvojuma struktūru, kultūrainavu un tradīcijām saglabāšana. Izmantojot katras teritorijas īpašās priekšrocības un kopīgi risinot problēmas, palielināsies gan pilsētu, gan lauku teritoriju attīstības iespējas. Pašvaldībām ir jāveicina lauku un pilsētu mijiedarbība, sekmējot:

- mobilitātes iespējas, t.sk. nodrošinot attīstības centru sasniedzamību lauku iedzīvotājiem, kā arī radot iespējas lauksaimniecības un mežsaimniecības produkcijas realizācijai;
- darbaspēka un zināšanu plūsmu, sekmējot zināšanu pārnesi;
- kapitāla plūsmu, dažādojot lauku teritoriju ekonomiku, tradicionālās lauksaimniecības nozares papildinot ar jaunu un inovatīvu produktu ražošanu;
- tūrisma plūsmu, novirzot tās no pilsētām uz lauku teritorijām.

Pilsētu un lauku mijiedarbība un sadarbība sniedz iedzīvotājiem plašākas iespējas un dažādu kvalitatīvas vides pieejamību neatkarīgi no dzīves vietas.

Plānošanas reģiona attīstības programma (galvenā kompetence: plānošana, koordinācija un mārketingš)		Vietējās pašvaldības attīstības programma					Lauku attīstības programma. Valsts un ES atbalsts sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju sagatavošanai un īstenošanai. <i>LEADER</i>
Vidzemes plānošanas reģiona attīstības programma 2014.-2020.	Rīgas plānošanas reģiona attīstības programma 2014.-2020.	Alojas novada attīstības programma 2013.-2019.g.	Kocēnu novada attīstības programma 2014.-2020.g.	Krimuldas novada attīstības programma 2015.-2021.g.	Limbažu novada attīstības programma 2011.-2017.g.	Pārgaujas novada attīstības programmas 2013.-2019.g.	
3. Ilgtspējīga uzņēmējdarbības un inovāciju vide 3.1. Tematiskie tīklojumi un zināšanu pārnese 3.2. Efektīva uzņēmējdarbības atbalsta sistēma 4. Ilgtspējīga zema oglekļa ekonomika	RP2. Plānošana un uzraudzība. P2.9. Integrētas urbānās izaugsmes pārvaldības stratēģijas Rīgas metropoles areālam izstrāde, aktualizācija un uzraudzība RP4. Uzņēmējdarbība un investīcijas Plānošana. Koordinācija. Mārketingš. RP3. Projekti P3.2. Reģionālas / starptautiskas nozīmes projektu īstenošana Specializētā un netradicionālā lauksaimniecībā (Krimuldas nov.) un tradicionālā lauksaimniecība Z virzienā. Pārtikas produktu ražošana	RV3.2. Uzņēmējdarbībai nepieciešamās infrastruktūras izveide un attīstība U3.2.3. Veicināt tūrisma uzņēmējdarbības attīstību	2. Konkurētspējīgi uzņēmumi Investīciju piesaiste Uzņēmējdarbības sadarbības tīklu veidošana	RV1.2: Uzņēmējdarbība U.1.2.2. Sakārtot un attīstīt infrastruktūru, uzlabojot uzņēmējdarbības vidi VP1: Daudzpusīgu un konkurētspējīgu zināšanu pieejamība un apguve, kas vērsta uz uzņēmējdarbības un privāto iniciatīvu attīstību U1.1.2. Nodrošināt mūžizglītības pakalpojumu pieejamību dažādām vecuma grupām	4. VTP Pašvaldības sniegto pakalpojumu veidu attīstība, veicinot nodarbinātību un iespējas nodarboties ar uzņēmējdarbību Ražošanas atbalsta teritorijas izveide Degradētās vai bijušās ražošanas teritorijas revitalizēšana	SM3 Novada attīstību veicinoša ekonomiskā vide U23 Attīstīt labvēlīgu vidi uzņēmējdarbībai U24 Nodrošināt tūrisma informācijas pieejamību U26 Pilnveidot tūrisma produktus un piedāvājumu U28 Attīstīt vietējo Amatniecību	Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas 5.1.1. Jaunu produktu un pakalpojumu radīšanai, esošo produktu un pakalpojumu attīstīšanai, to realizēšanai tirgū un kvalitatīvu darba apstākļu radīšanai
		U3.2.1. Uzņēmējdarbības un pakalpojumu pieejamības attīstībai nepieciešamās infrastruktūras uzlabošana un izveide				Uzņēmējdarbības sadarbības tīklu veidošana	RV13 Lauksaimniecība un amatniecība U27 Veicināt vietējās lauksaimniecības paplašināšanos

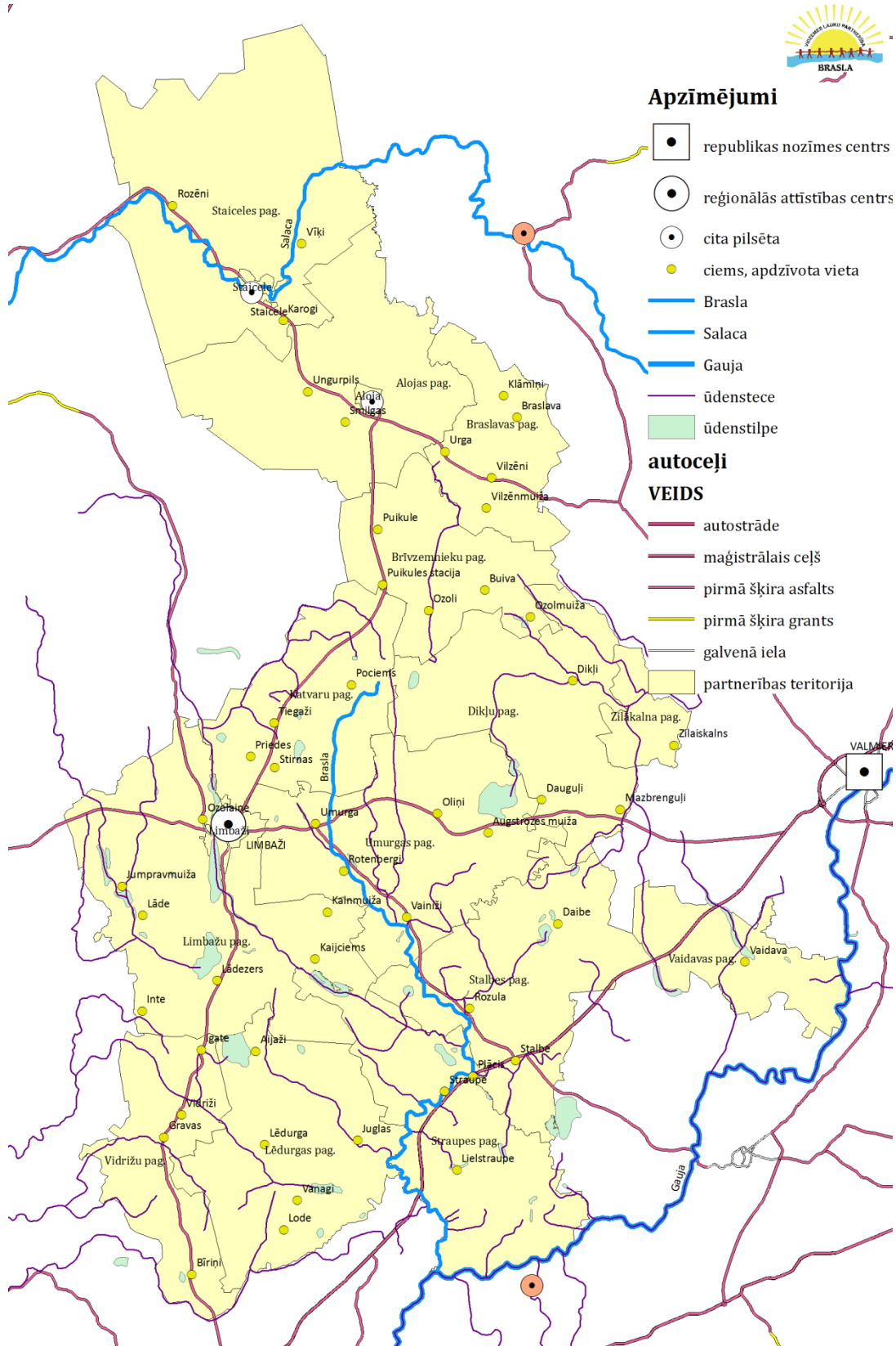
<p>1.1. Darba tirgus prasmju un uzņēmējspējas attīstība – sekmēs un atbalstīs izglītības, prasmju un mūžizglītības piedāvājuma pielāgošanu darba tirgus prasībām</p>	<p>RP8. Izglītība. Plānošana-Koordinācija-Mārketing P8.1.Profesionālās izglītības un mūžizglītības speciālista štata vietas izveide un uzturēšana RPR P8.5. RPR pašvaldību mūžizglītības un profesionālās izglītības speciālistu sadarbības tīkla izveide un koordinācija</p>	<p>RV3.4. Cilvēkresursu nodarbinātība, konkurētspēja un attīstība U3.4.2. Veicināt iedzīvotāju nodarbinātību un integrāciju darba tirgū</p>	<p>2. Konkurētspējīgi uzņēmumi Kompetenču attīstība</p>			<p>VTP1 Publiski pakalpojumi Paplašināt uzlabot mūžizglītības iespējas</p>	<p>5.1.4. Darbinieku produktivitātes kāpināšanai</p>
<p>4.2.Dabas kapitāla ilgtspējīga apsaimniekošana 5.1.Sabiedriskais transports un ceļi 6.1.Ilgspējīga un pievilcīga dzīves vide</p>	<p>RP5. Sabiedriskais transports Plānošana-Koordinācija-Mārketing RP10. Tūrisms Plānošana-Koordinācija-Mārketing</p>	<p>RV2.3. Labiekārtotas un saglabātas sabiedriskas nozīmes teritorijas un objekti U2.3.1. Sekmēt kultūrvēsturisko objektu atjaunošanu un uzturēšanu RV1.3. Attīstīti un pieejami sociālās aprūpes un veselības pakalpojumi U1.3.1. Attīstīt un uzlabot sociālo, veselības pakalpojumu pieejamību un dažādību U3.2.3. Veicināt tūrisma</p>	<p>1.Pievilcīga dzīves vide Apkārtojās vides, publiskās infrastruktūras un mājojļu vides uzlabošana 3. Pieejami pakalpojumi visa mūža garumā 3.2.Daudzveidīgas brīvā laika pavadīšanas iespējas 3.4.Kvalitatīvi veselības un sociālie pakalpojumi” 4. Dabas un kultūrvēsturiskā kapitāla ilgtspējīga apsaimniekošana Konkurētspējīgu tūrisma produktu</p>	<p>RV1.3. Veselības aprūpe, sociālie pakalpojumi U1.3.1 Attīstīt veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību U1.3.3 Attīstīt sociālo palīdzību, pakalpojumus un infrastruktūru RV4.1. Kultūra U4.1.2 Sakārtot un attīstīt kultūras iestāžu un objektu infrastruktūru RV4.2.Tūrisms U4.2.2 Uzlabot tūrisma infrastruktūru</p>	<p>2.VTP. Sociāli labvēlīgas un drošas vides veidošana Starpnovadu alternatīvo sociālo pakalpojumu attīstība Pašvaldības iestāžu un sabiedrisko objektu pieejamības veicināšana personām ar īpašām vajadzībām Jaunu veselības pakalpojumu izveide un esošo uzlabošana; 5.VTP. Novada pieejamības un starptautiskās atpazīstamības veicināšana</p>	<p>RV5 Sociālie un veselības aprūpes pakalpojumi U12 Paplašināt sociālo pakalpojumu klāstu U13 Uzlabot veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību RV12 Tūrisms U25 Uzlabot tūrisma infrastruktūru</p>	<p>Vietas potenciāla attīstības iniciatīvas 5.2.1. Vietējās teritorijas, tostarp dabas un kultūras objektu, sakārtošanai pakalpojumu pieejamības, kvalitātes un sasniedzamības labad</p>

		uzņēmējdarbības attīstību RV3.3. Tūrisma attīstība U3.3.2. Tūrisma produktu un pakalpojumu izveide un attīstība	un pakalpojumu attīstība Ainavisko, dabas un kultūrvēsturisko vērtību saglabāšana”		Tūrisma apskates objektu un atpūtas vietu sakārtošana Veloceliņu attīstība 6.VTP. Novada kultūrvēsturisko un dabas resursu ilgtspējīga attīstība un izmantošana Kultūrvēsturisko objektu sakārtošana, pilnveidošana		
2.1. Veselība 2.2. Sociālā drošība 6.2. Aktīva pilsoniskā sabiedrība un iesaistoša kultūrvide	RP6. Kultūra Plānošana-Koordinācija-Mārketingis RP9.Jaunatne P.9.6. Līdzdalība Strukturētā dialoga aktivitātēs reģiona pašvaldībās	RV1.2. Kvalitatīvi un daudzveidīgi kultūras pakalpojumi U1.2.2. Veicināt tradīciju saglabāšanu un pašdarbības attīstību RV.1.4. Sporta un aktīvās atpūtas pieejamības uzlabošana U1.4.1. Uzlabot un attīstīt sporta infrastruktūru un aprīkojumu U1.4.2. Veselīga dzīvesveida popularizēšana un saturīga brīva laika pavadīšanas iespēju nodrošināšana iedzīvotājiem	3.2. Daudzveidīgas brīvā laika pavadīšanas iespējas	U1.4.1. Pilnveidot sporta aktivitāšu piedāvājumu U1.4.2. Sakārtot un modernizēt sporta infrastruktūru RV4.3. Sadarbība un kopienas U4.3.1. Veicināt nevalstisko organizāciju un kopienu attīstību	1.VTP. Izglītotas, prasmīgas un kultūru cenošas sabiedrības izveides veicināšana Pieaugušo neformālās izglītības attīstība Kultūras tradīciju bagātināšana un jaunu attīstīšana 3.VTP. Veselīgas un pilsoniskas sabiedrības veidošana Sporta un atpūtas aktivitāšu un objektu attīstība	RV3. Kultūra un tradīcijas Saglabāt nacionālās un vietējās kultūras tradīcijas un vērtības RV10. Drošība U20 Uzlabot sabiedrisko drošību VTP1. Publiski pakalpojumi Atbalstīt un uzlabot sporta infrastruktūru	5.2.2. Sabiedrisko aktivitāšu (tostarp apmācības un interešu klubu, sociālās aprūpes vietu, kultūras, vides aizsardzības, sporta un citus brīvā laika pavadīšanas aktivitātes) dažādošanai

1. Esošās situācijas izvērtējums

1.1. Darbības teritorija

1.1.1. Vispārējs ģeogrāfisks apskats

Rādītājs	Rezultāti	Secinājumi
<p>Teritorijas platība un novietojums, savienojamība ar nozīmīgākajiem attīstības centriem</p>	<p>Teritorijas platība – 2016,61 km²</p> <p>Vidzemes lauku partnerības „Brasla” darbības teritorija atrodas Latvijas Ziemeļaustrumu daļā – Ziemeļvidzemē. Partnerības darbības teritorija veido vienotu veselumu (kontūras ziņā atgādinot Somiju) un aptver piecu novadu septiņpadsmit administratīvās vienības (3 pilsētas, 14 pagastus). Teritorijā ietilpst Alojās novada Alojās un Staiceles pilsēta, Alojās, Braslavas, Brīvzemnieku un Staiceles pagasts, Kocēnu novada Dikļu, Zilākalna un Vaidavas pagasts, Krimuldas novada Lēdurgas pagasts, Limbažu novada Limbažu pilsēta, Katvaru, Umurgas, Vidrižu un Limbažu pagasts un Pārgaujas novada Straupes un Stalbes pagasts. Tā robežojas ar Pērnavas novadu Igaunijā, kā arī ar Salacgrīvas, Mazsalacas, Burtņieku un Līgatnes novadu. Partnerība iekļaujas Rīgas plānošanas un Vidzemes plānošanas reģionā, liela daļa teritorijas atrodas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā, daļa arī Gaujas Nacionālajā parkā.</p> <p>Nozīmīgākie ceļi, kas šķērso partnerības teritoriju, ir valsts nozīmes A3 autoceļš Inčukalns—Valmiera—Igaunijas robeža (šķērso Pārgaujas un Kocēnu novadu), reģionālās nozīmes autoceļi: P9 autoceļš Ragana-Limbaži (šķērso Krimuldas, Limbažu un Alojās novadu), P11 Kocēni-Limbaži-Tūja (šķērso Kocēnu, Limbažu novadu), P12 Limbaži-Salacgrīva (šķērso Limbažu novadu), P13 Limbaži-Aloja (šķērso Limbažu un Alojās novadu), P14 Umurga-Cēsis (šķērso Pārgaujas, Limbažu novadu), P15 Ainaži-Matiši (daļa no stratēģiski nozīmīgā ceļa “Ziemeļu stīga” posma – šķērso Alojās novadu)</p>	<p>Minētie valsts un reģionālās nozīmes ceļi veido optimālu pārvietošanos partnerības teritorijā un veicina lielāku lauku reģionu un pilsētu mijiedarbību, nodrošina mobilitāti, savienojot apdzīvotās vietas ar republikas nozīmes pilsētu – Valmieru, reģionālajiem attīstības centriem – Limbažiem, Cēsīm vai pārējām pilsētām – Alojū, Staiceli, Mazsalacu, Salacgrīvu, Līgatni vai citiem novadu centriem – Kocēniem, Straupi, Raganu. Robežošanās ar Igaunijas Pērnavas novadu sniedz pārrobežu sadarbības potenciāla priekšrocības.</p> <p>Tuvākais attāluma punkts līdz galvaspilsētai Rīgai no Vidrižu pagasta ir 53 km, tālākais punkts no Staiceles pagasta 155 km. Vietējo ceļu kvalitāte ir atšķirīga un atkarīga no konkrētā posma, taču nodrošina lokālus savienojumus starp visām apdzīvotajām vietām.</p>
<p>Teritorijas zemes lietošanas veidu sadalījums un potenciāli attīstāmās ekonomiskās aktivitātes</p>	<p>Zemes lietošanas veidu aptuvenais sadalījums:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Meži: 47% • Lauksaimniecībā izmantojamā zeme: 35% • Purvi: 8% • Ūdens objektu zeme: 3% 	<p>Lielais mežu un lauksaimniecībā izmantojamo zemju īpatsvars norāda uz tradicionālo nozaru dominējošo lomu reģiona ekonomiskajās aktivitātēs, taču vienlaikus saglabājot lielāku potenciālu</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Citi zemes lietošanas veidi – 7% 	
<p>Dabas resursi</p>	<p>Iepriekš jau akcentēta atjaunojamo dabas resursu – mežu, ūdens u.c. nozīme. Dabas teritoriālo kapitālu veido ieguves rūpniecībai izmantotie neatjaunojamie dabas resursi: pamatā smilts, smilts-grants, kūdras, arī sapropeļa atradnes. Grants resursi plaši izmantoti būvniecībai un ceļu būvei. Kūdra pamatā tiek eksportēta. Teritorijā ir nozīmīgi biotiskie resursi, kas ietver lielu augu un dzīvnieku sugu daudzveidību un skaitu.</p> <p>Salīdzinoši lielāks augsto purvu īpatsvars kā citviet Latvijā sniedz priekšrocības lielo dzērveņu (dižbrūkleņu) audzēšanai (Vidrižu pagasta Laugas purva daļā izveidota viena no pirmajām lielo dzērveņu audzētavām, Stalbes pagastā tās audzē Tiguļu purva 3 ha platībā).</p>	<p>viedo specializāciju attīstībai ražošanai ar augstāku pievienoto vērtību: augstas pievienotās vērtības koksnes izstrādājumi, veselīgas pārtikas un dzērienu ražošana, rekreācija un ilgtspējīgs tūrisms. Saistīti ar esošajiem resursiem ir lielāks potenciāls dažādot reģiona ekonomiku, attīstot uzņēmējdarbību ar esošo specializāciju saistītās jomās: rehabilitācija un veselības aprūpes pakalpojumi, biomasas izmantošana ķīmiskajai pārstrādei un enerģijai, viedie materiāli.</p>
<p>Dabas mantojuma objekti</p>	<p>Daļa no partnerības teritorijas atrodas Gaujas Nacionālajā parkā un Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā, kur rekreācijai un tūrismam nozīmīgākā teritorija ir dabas parks “Salacas ieleja”. Kopumā partnerības teritorijā atrodas 21 <i>Natura 2000</i> īpaši aizsargājamā dabas teritorija, no tām vismaz puse ir purvi. Starp dabas pieminekļiem izceļamas nozīmīgas alejas (Augstrozes lapeglu aleja, Limbažu-Dūču ceļa bērzu aleja, Dikļu muižas aleja u.c.) kā arī vairāki aizsargājami dendroloģiskie stādījumi: Katvaru “Stirnu” dendroloģiskie stādījumi (piemēram, Lēdurgas dendroloģiskie stādījumi, Puikules parks u.c.).</p> <p>Teritorijas stratēģiskos resursus veido ūdenstilpes – upes Gauja, Brasla (daļa upju ielejas iekļaujas Gaujas NP teritorijā), Salaca, Briede (iekļaujas Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta ainavu aizsardzības zonā). Upju krastos nozīmīgas bioloģiski vērtīgas teritorijas, aizsargājami devona smilšakmens atsegumi, kas ir nozīmīgi ģeomorfoloģiski dabas pieminekļi un vienoti ar citiem Gaujas NP līdzīgiem objektiem veido lielāko smilšakmens atsegumu koncentrāciju Baltijā.</p> <p>Teritorijā ietilpst nozīmīgi ezeri: Limbažu Lielezers, Vaidavas ezers, Augstrozes Lielezers, Aijažu ezers, Jumpravmuižas ezeru virkne,</p>	<p>Lielāks potenciāls arī jaunu uzņēmējdarbības jomu attīstībai zināšanu ekonomikas nozarēs: informācijas tehnoloģijas, radošās industrijas, attālināti profesionālie pakalpojumi u.c.</p> <p>Vienotā dabas un kultūras mantojuma koncentrācija daļā no teritorijas ap Gaujas NP iekļauta starp valsts konkurētspējīgākajiem tūrisma eksporta reģioniem.</p> <p>Dabas resursi un to kvalitāte, bioloģiskā daudzveidība veido nozīmīgu pamatu ekosistēmas pakalpojumu sniegšanā, veidojot pamatni vietējās sabiedrības dzīves kvalitātei. Atbalsta, regulējošie un kultūras ekosistēmas pakalpojumi ir būtiski sabiedrisko aktivitāšu dažādošanai vietējām kopienām, jo sniedz būtisku</p>

	<p>Ungurpils ezers ar peldošām salām, Lādes ezers u.c. Ar šiem resursiem saistīta ainaviskā vērtība, kas paaugstina teritorijas pievilcību un palielina rekreatīvo potenciālu.</p> <p><i>Dabas mantojuma objektu teritoriālo izvietojumu skatīt kartē 2.pielikumā.</i></p>	<p>priekšrocību salīdzinājumā ar pilsētu blīvi apdzīvoto vidi.</p>
Kultūras mantojuma objekti	<p>Kultūras mantojuma objekti ar lielāko attīstības potenciālu minēti Vidzemes kultūras tūrisma ieviešanas plānā: Dikļu Dziedāšanas svētku tradīcijas, Limbažu baznīca un Hanzas laiku vēsture, Lielstraupes senpilsētas paliekas (pils un baznīcas apbūve), mācītājmuiža un Hanzas laiku vēsture, Lielstraupes Zirgu pasta stacija, Pekas kalns – pilskalns, T.Zaļkalna veidotais piemineklis Plācī.</p> <p>Taču, apvienoti ar viedu pārvaldību, radošiem risinājumiem un, īpaši akcentējot vietējo kopienu dzīves kvalitāti un sabiedrisko aktivitāšu dažādošanu, stratēģiski ir vietējās nozīmes kultūras mantojuma objekti.</p> <p>Īpaši nozīmīgs ir nemateriālais kultūras mantojums, kas rada pamatu tradīcijām, gadskārtu norisēm un apvieno vietējo kopienu dažādās paaudzēs.</p> <p><i>Materiālā kultūras mantojuma objektu skaitu un teritoriālo izvietojumu skatīt kartē 2.pielikumā.</i></p>	<p>Minētie resursi kā vienotas dabas, kultūras un cilvēku teritoriālais kapitāls ir nozīmīgi ne tikai ekonomiskās darbības aktivizēšanai, bet ar augstu ainavisko vērtību veido pamatni arī vietu vietējo kopienu identitātei, vietu zīmolvērtības stiprināšanai, kopējās reģiona pievilcības paaugstināšanai apdzīvotībai, ražošanai, tūrismam.</p>
Iedzīvotāju blīvums	<p>Vidējais iedzīvotāju blīvums partnerības teritorijā ir 13,26 iedzīvotāji / km², kas ir zemāks par vidējo rādītāju valstī. Tas ir atšķirīgs arī partnerības teritorijā, jo blīvi apdzīvotajās vietās pārsniedz 800 cilvēkus uz km². bet, piemēram, Alojās novada Z daļā ir vairāk nekā 70 km² neapdzīvotas platības ar Ziemeļu purvu teritorijām. Demogrāfisko tendenču pasliktināšanās – turpinot samazināties kopējam iedzīvotāju skaitam un pieaugot lauku reģionos gados veco iedzīvotāju skaitam rada nozīmīgus izaicinājumus arī ilgtspējīgai teritorijas attīstībai.</p>	<p>Pakalpojumu nepieciešamība ir cieši saistīta ar apdzīvotību un veido noteiktu pakalpojumu piekļuvi saistībā ar apdzīvotības centru hierarhiju: nacionālās nozīmes attīstības centri, reģionālās nozīmes attīstības centri, pārējās pilsētas, novadu centri un lielākās apdzīvotās vietas, mazāk apdzīvotās vietas. Atsevišķi pakalpojumi kas saistīti ar mobilo tehnoloģiju, TV, radio apraides tīkla vai mobilajiem pakalpojumiem nav tik cieši</p>

		<p>saistīti ar apdzīvotības blīvumu starp lielākajiem attīstības centriem, taču to atkarība palielinās novadu attālākajos apvidos un valsts robežas tuvumā. Nākotnes potenciāls saistīts ar atsevišķu pakalpojumu vēl lielāku centralizāciju kvalitātes kritēriju sasniegšanas nolūkos kontekstā ar pieprasījuma apjomu. Pakalpojumu sniegšanas elastīgumu paaugstinās pastiprināti mobilitātes risinājumi. Pieaugs sociālās uzņēmējdarbības īpatsvars.</p>
<p>Būtiskākie attīstības un apdzīvojuma centri</p>	<p>Lielāko un nozīmīgāko apdzīvoto punktu uzskaitījums (tikai tie, kas attiecināmi uz partnerības teritoriju)</p> <p>Alojas novadā: Aloja, Staicele, Ungurpils, Ozolmuiža, Vilzēni, Puikule, Braslava, Rozēni, Viķi, Urga, Klāmaņi.</p> <p>Krimuldas novadā: Lēdurga – attīstības centrs (650), lauku telpas apdzīvojums Lode(132), Aijaži</p> <p>Kocēnu novadā: Vaidava, Podzēni, Dikļi, Dauguļi, Mazbrenguļi, Budenbroka, Zilaiskalns</p> <p>Limbažu novads: Ozolaine, Lādezers, Kaijciems, Lāde, Umurga, Vainiži, Oliņi, Augstrozes muiža. Priedes, Tiegaži, Katvari, Līcīši, Stirnas, Pociems. Vidriži, Igate, Bīriņi, Gravas.</p> <p>Pārgaujas novadā: Daibe (53), Lielstraupe (39), Plācis (154), Rozula (199). Stalbe (450) un Straupe (515) kā vietējās nozīmes centri.</p> <p><i>Apdzīvojuma centru izvietojumu, sasniedzamību un to hierarhiju saistībā ar pakalpojumiem skatīt kartē 1.1.nodaļā.</i></p>	<p>Pieprasījums pēc dažādiem pakalpojumiem iespējami tuvu dzīves vietai saglabājās, kas īpaši attiecināms uz lielākām apdzīvotām vietām. Tomēr lielākais izaicinājums ir pakalpojumu sniegšanai nepieciešamās infrastruktūras uzturēšanas izmaksas un pakalpojuma regulāras nodrošināšanas kvalitāte. Nākotnē, krītoties pieprasījumam, var prognozēt lielāku pakalpojumu centralizāciju, kas tiek kompensēta ar pieaugošu mobilitātes nozīmi. Spriedze starp kohēzijas un konkurences telpiskās attīstības pieejām saglabāsies.</p>

1.1.2. Sociālekonomisks apskats

Nodarbinātība partnerības teritorijā ir viens no pamata jautājumiem, lai saglabātu stabilu iedzīvotāju skaitu, piesaistītu papildu cilvēkresursus un panāktu lielāku preču un pakalpojumu pašpatēriņu. Lai palielinātu uzņēmēju skaitu un paaugstinātu nodarbinātības līmeni, pasākumiem, kas vērsti uz uzņēmējdarbības gara stiprināšanu un pašnodarbinātības aktivizēšanu, jāpiešķir nozīmīga prioritāte. MVU sektors ir viens no svarīgākajiem lauku ekonomikas elementiem, jo partnerības teritorijā 95% uzņēmumu ir mikro uzņēmumi (ES mazie un vidējie uzņēmumi veido 99 % no visiem uzņēmumiem, nodrošina 70 % no visām darba vietām un rada 45 % no ES IKP¹). Lai arī prioritāte ir regulārai pilna gada nodarbinātībai, tomēr bieži izšķirīga ir papildu ienākumu gūšana, kas var atbalstīt dzīvošanu laukos (t.s. dzīves stila uzņēmējdarbība). Svarīgi celt uzņēmējdarbības līmeni (stiprināt uzņēmējdarbības garu un attiecīgo domāšanas veidu), veiksmīgu uzņēmumu īpatsvars ir neliels, savukārt jaunizveidotie uzņēmumi attīstās lēnāk. Šķēršļi ir gan “maigi” (mentalitātes un kultūras noteikti), gan “cieti” (saistīti ar finansēm, administrāciju vai regulējumu). Būtiski panākumi būs iespējami vienīgi tad, ja pašos pamatos tiks uzlabota vide, kādā darbojas Eiropas mikrouzņēmumi, mazie un vidējie uzņēmumi. Tādi ir apstākļi, kuros Eiropas Komisija nākusi klajā ar paziņojumu par rīcības plānu Eiropas uzņēmējdarbības gara atdzīvināšanai un Eiropas MVU stāvokļa uzlabošanai. Paziņojumā uzsvērts, ka svarīgs Eiropas un valstu līmeņa politikas priekšnoteikums ir principa “vispirms domāt par mazajiem uzņēmumiem” ievērošana.

Nelauksaimnieciskās uzņēmējdarbības raksturojošie rādītāji ilgtermiņa izmaiņu salīdzinājumā. (Dati no *Lursoft, Uzņēmumu reģistra*)

Pagasts/pilsēta	Likvidēto nelauksaimnieciska rakstura uzņēmumu skaits	Nelauksaimnieciska rakstura uzņēmumu skaita pieaugums 1992-2015	Nelauksaimnieciska rakstura uzņēmumu skaita pieaugums 2009-2015	Aile Nr.2 pret Nr.3 procentu āli	Visi reģistrētie uzņēmumi līdz 2015. gadam
Ailes Nr.	Nr.1	Nr.2	Nr.3	Nr.4	Nr.5
Dikļu pagasts	11	59	27	45,7%	208
Katvaru pagasts	4	45	26	57,7%	215
Lēdurgas pagasts	7	66	46	69,7%	191
Limbažu pilsēta	90	436	199	45,6%	734
Stalbes pagasts	3	46	14	30,4%	164
Straupes pagasts	15	59	18	30,5 %	220
Umurgas pagasts	9	50	25	50%	233
Vaidavas pagasts	10	48	17	35,4%	170
Vidrižu pagasts	2	63	33	52,3	190
Zilākalna pagasts	6	18	6	33,3%	38
	Kopā: 157	Kopā: 890	Kopā: 411	Vidēji: 45.06%	Kopā: 2363

¹ Rīcības plāns uzņēmējdarbības jomā 2020.gadam (2013). ES Reģionu Komiteja. Ekonomikas un sociālās politikas komisijas darba dokuments.

Citi demogrāfiskie un sociālekonomiskie rādītāji

Rādītājs	Rezultāti	Secinājumi
Iedzīvotāju skaits VRG darbības teritorijā	2010.gadā: 28726 2012.gadā: 27925 2014.gadā: 26933	<i>Iedzīvotāju skaits turpina samazināties (četrus gadu laikā par 6,2%), ko pamatā ietekmē negatīvi migrācijas rādītāji; augsta mirstība un pieaugošs gados veco iedzīvotāju īpatsvars laukos šo tendenci ieskicē arī turpmāk. Tas samazinājis kopējo pakalpojumu pieprasījumu un mazinājis pirktspēju, neveicinot uz vietējo tirgu balstītu uzņēmējdarbību, palielinot sociālo pakalpojumu slogu.</i>
Jaundzimušo skaits	2010.gadā: 360 2012.gadā: 379 2014.gadā: 407	<i>Lai arī jaundzimušo skaits palielinās (četrus gadu laikā pieaugums 13%), tomēr, ja to attiecina pret kopējo iedzīvotāju skaitu (1,5%), īpatsvars nav liels. Būtiski nodrošināt apstākļus pieauguma tendences saglabāšanai un atbilstošu sociālo pakalpojumu nodrošināšanai.</i>
Ekonomiski aktīvās statistikas vienības	2010.gadā: 3132 2012.gadā: 3282 2014.gadā: nav vēl pieejami dati CSB	<i>Ekonomiski aktīvo vienību skaits ir svārstīgs un līdzšinējā VRG stratēģija nav spējusi nozīmīgi ietekmēt uzņēmējdarbības izmaiņu kopējo tendenci, kas ir viena no svarīgām prioritātēm šajā periodā. Izteikti dominē mikrouzņēmējdarbība un būtiski veicināt uzņēmējdarbības gara attīstību kopumā, atbalstīt arī daļēja laika nodarbinātību vai dzīves stilu laukos atbalstošu papildu ienākumu gūšanu.</i>
Mikrouzņēmumu īpatsvars pret kopējo uzņēmumu skaitu (%)	2010.gadā: 95 % 2012.gadā: 95,3 % 2013.gadā: 95,1% par 2014.g. nav vēl pieejami dati CSB	
Iedzīvotāju ienākuma nodokļa likme uz vienu iedz. gadā – kopā)	2014.gadā: 486,05 EUR gadā uz 1 iedz. Proporcija starp rādītājiem IIN/cilv. novadā ar augstāko uz zemāko rādītāju – 33,5%	<i>Iedzīvotāju ienākumi gadā, salīdzinot ar Latvijas vidējo rādītāju (653,1) ir zemāki un pastāv lielākas reģionālās atšķirības starp ienākumu līmeni partnerības Z un D. Svarīgi kāpināt kopējo ienākumu līmeni un mazināt reģionālās atšķirības.</i>
Rīcības grupas teritorijā reģistrēto nevalstisko organizāciju skaits Datu avots – http://www.lursoft.lv /lursoft-statistika/	2010.gadā: 101 2012.gadā: 129 2014.gadā: 137	<i>Pieaug pilsoniskās sabiedrības aktivitāte, taču svarīga ir NVO kapacitāte un iespēja kāpināt NVO ierindas biedru skaitu.</i>
Tūristu mītnu gultas vietu skaits	2014.gadā: 1186	<i>Kopā 385 numuri un 53 tūristu mītnes. Līdz ar daļēju iekļaušanos Enter Gauja tūrisma galamērķa zīmolā un Via Hanseatica tūrisma maršruta tuvumu, pusi no tūristu mītnu noslodzes veido ārvalstu viesi. Vidēji 7 numuri un 22 gultasvietas. Pārgaujas novadā nakšņojumu īpatsvarā ir lielāks skaits ārvalstnieku (~50%), kamēr citos novados dominē vietējais tūrisms.</i>
Viesu pavadīto nakšu skaita attiecība (vietējie / ārvalstu)	2014.gadā: 33,8% ārvalstu nakšņojumu īpatsvars	

1.1.3. Vietējās rīcības grupas darbības teritorijas pamatojums

Biedrība izveidota 2006.gadā novados ap Braslas upi kā ģeogrāfiski vienojošu un atpazīstamu dabas elementu ar galveno mērķi: lauku teritorijas attīstības veicināšana, dabas un kultūrvēsturisko resursu saglabāšana un izmantošana dzīves kvalitātes uzlabošanai, kas ir aktuāli iesaistītajiem novadiem. To pamato sociālekonomiskās funkcionālās saites starp samērā kompaktu apdzīvoto vietu izvietojumu un tās savienojošo ceļu tīklu, radot plašākas iespējas nodarbinātībai, pakalpojumu pieejamībai, brīvā laika pavadīšanai u.c., ko atbalsta arī plānotie sabiedriskā transporta maršruti. Galvenie ceļi veicina lielāku lauku reģionu un pilsētu mijiedarbību. Vieno vēsturiski veidojusies identitāte, ietverot seno latgaļu un Vidzemes lībiešu apdzīvotās zemes. Svarīgs ir iepriekšējā posma 2009.-2013.g. vietējās rīcības grupas ieviestās darbības stratēģijas pēctecīguma princips. Integrējot “Īges” lauku partnerību, palielinās teritoriālais kapitāls un pieejamie resursi, vienlaikus iniciatīvu konkurence, stimulējot pretendentu projektu pieteikumu kvalitāti. Teritorijas lielums ir nozīmīgs plašākai starpnovadu sadarbības veicināšanai.

1.2. Partnerības principa nodrošināšana

Teritoriālā pārstāvniecība

Vietējā rīcības grupas darbības teritorija ietver piecu novadu 17 administratīvi teritoriālās vienības (3 pilsētas, 14 pagastus – sk. 1.nodaļu). VRG teritorijas jaunās robežas izveidotas šajā plānošanas periodā, integrējot lauku partnerības “Īge” teritoriju. Biedru teritoriālā pārstāvniecība ir samērīga. Biedrībā ir 90 biedri, no tiem 18 no Alojas nov., 18 no Kocēnu nov., 8 no Krimuldas nov. (Lēdurgas pag.), 28 no Limbažu nov. un 18 no Pārgaujas nov. Salīdzinoši lielākais Limbažu novada biedru skaits varētu vēl pieaugt, ņemot vērā lielāku iedzīvotāju skaita proporciju. Kopš biedrības teritorijas paplašināšanas un stratēģijas izstrādei veltīto pasākumu īstenošanas, biedru skaits no novadu pagastiem turpina pieaugt.

Biedrības padomē tiek nodrošināts pārstāvniecības līdzsvars no visiem novadiem:

- 5 uzņēmējdarbības pārstāvji no katra novada;
- 4 dažādu jomu nevalstiskā sektora pārstāvji no visiem novadiem;
- 4 pašvaldību pārstāvji no Alojas, Kocēnu, Limbažu un Pārgaujas nov.;
- 2 jauniešu, sporta un kultūras jomas interešu pārstāvji no Alojas un Pārgaujas nov.;
- 1 lauksaimnieku interešu pārstāvji un Limbažu nov.;
- 1 lauku sieviešu un senioru interešu pārstāvis no Pārgaujas nov.

Mērķa grupu pārstāvniecība

Augstākā biedrības lēmēj institūcija ir biedru kopsapulce. Biedrības biedri ir gan darbības teritoriju pārstāvošās pašvaldības, gan uzņēmēji, gan aktīvie novadu iedzīvotāji, kas darbojas biedrībās, gan fiziskas personas, tajā skaitā 39 NVO, 29 uzņēmēju, 5 valsts un pašvaldību pārstāvji un 17 privātpersonas. Uzņēmēji pārstāv lauksaimniecības, zivsaimniecības un tūrisma nozares – gan kā ražotāji, gan dažādu pakalpojumu sniedzēji.

Biedrības konsultatīvā lēmēj institūcija ir **padome**. Lai tiktu nodrošināts partnerības princips, biedrības padomi veido šādu grupu intereses:

1. uzņēmēju;
2. NVO nevalstiskā sektora;
3. pašvaldības;
4. lauksaimnieku;
5. jauniešu;
6. lauku sieviešu pārstāvji;

Atbilstoši Regulas nr. 1303/2013 32.panta 2.punkta b) apakšpunktam.

Vienlaikus ar dominējošo darbību attiecīgajā jomā, līderi ir zinoši arī citās jomās, kas saistītas ar sabiedriskajām aktivitātēm u.c., kas ir lauku specifika – līderi ar iniciatīvu darbojas ar plašāku vērienu.

Ekonomiskā pārstāvniecība

Biedrības padomē ir pārstāvētas būtiskākās ekonomikas nozares no visiem novadiem – tūrisma uzņēmēji, lauksaimnieki, lauksaimniecības produktu ražotāji, kooperatīvu pārstāvji un pārstrādātāji, kā arī pakalpojumu sniedzēji.

Vietējās varas pārstāvniecība

Biedrībā biedra statusā ir Alojas, Kocēnu, Krimuldas, Limbažu un Pārgaujas nov. pašvaldības, ko pārstāv pašvaldību deleģēti pārstāvji. Lai nodrošinātu līdzvērtīgu partnerības principu un teritoriālu pārstāvniecību, biedrības lēmēj institūcijā ir 4 novadu pašvaldību deleģēti pārstāvji no Alojas, Kocēnu, Pārgaujas un Limbažu nov.

1.3. Teritorijas stipro un vājo pušu, iespēju un draudu izvērtējums

IEKŠĒJIE FAKTORI	1.	STIPRĀS PUSES	Ko tas nozīmē?	Secinājumi – kas jā dara, lai izmantotu stiprās puses?
	1.1.	<i>Spēcīgas vadošās lauksaimniecības un mežsaimniecības nozares, arī būvniecība un transports</i>	<i>Viens no pamata pīlāriem lauku ekonomikas uzturēšanai un vidējo ienākumu paaugstināšanai</i>	<i>Ar citu atbalsta programmu palīdzību stiprināt šo jomu attīstību. Iespējas integrēt ar citām – ne-lauksaimnieciskās uzņēmējdarbības jomām</i>
	1.2.	<i>Vēsturiskās identitātes vienotība, sabiedrības lokālpatriotisms</i>	<i>Izteikta vietas piederības apziņa, kopienu attīstība un vietējās identitātes stiprināšana</i>	<i>Pārvērst šo teritoriālo kapitālu zīmolvedības risinājumos (vietu zīmolvedība, attīstīti reģionālās identitātes produkti, preču zīmes)</i>
	1.3.	<i>Sociālekonomiski attīstīti Vidzemes novadi, atsevišķi vidējie un lielie uzņēmumi</i>	<i>Saglabājušies lielāki ražošanas un pārstrādes uzņēmumi, kas pastiprina nodarbinātību un paaugstina vidējos iedzīvotāju ienākumus, dažādojot primārās tautsaimniecības nozares</i>	<i>Jā saglabā nodarbinātība esošajā līmenī, iespēja attīstīt satelītu uzņēmumus, specializētu pakalpojumu sniedzējus vai papildinošas produkcijas ražotājus; ieguldījumi atbalstošā infrastruktūrā</i>
	1.4.	<i>Novietojums pie stratēģiski nozīmīgiem ceļiem, optimāls ceļu tīkls</i>	<i>Nozīmīgi starptautiski ceļi tūrismam un preču eksporta loģistikai, tranzīta pakalpojumiem (A3), nacionālas un reģionālas nozīmes ceļi lauku-pilsētas mijiedarbībai</i>	<i>Ceļu uzturēšana kvalitatīvā stāvoklī, vissezonas piekļuves nodrošināšana, atbalsts ceļu kvalitātes uzlabošanā pie ražojošiem uzņēmumiem</i>
	1.5.	<i>Uz tradicionālajām zināšanām un prasmēm orientētas aktivitātes</i>	<i>Speciālistu un labi kvalificētu kadru daudzums zinātniskās pārnesei, stiprinot konkurētspēju</i>	<i>Zinātniskās tālāknodošana un intelektuālā kapitāla plūsmas nodrošināšana, ciešāka jomu sasaiste ar izglītību (tehnikiem, augstskolām u.c.), potenciāls specializēties viedo specializāciju virzienā</i>
	1.6.	<i>Tūrisma attīstības tradīcijas</i>	<i>Tūrisma un rekreācijas pakalpojumu sniegšanas tradīcijas uzņēmējdarbības vides dažādošanai, teritoriālais kapitāls tā lielākai attīstībai</i>	<i>Lauku tūrisma kā alternatīva uzņēmējdarbības veida attīstība, papildu ienākumu nodrošināšana lauku dzīves veida atbalstam</i>

1.7.	<i>Aktīvi NVO līderi, aktivizēta pilsoniskā sabiedrība</i>	<i>Vetējās iniciatīvas veicināšana laukos</i>	<i>Pasākumi NVO kapacitātes stiprināšanai un organizāciju “ierindas biedru” skaita pieaugumam, sadarbības veicināšana</i>
1.8.	<i>Lauku tradicionālā dzīve un ritms, lauki kā dzīvesveids – pretstats urbānajai videi</i>	<i>Re-urbanizācijas procesi pilsētu apkaimē un lauku vide, tīra pārtika, plašums, daba un miers kā privilēģēta vide dzīvošanai</i>	<i>Vietu ar labiem mobilitātes risinājumiem un pievilcību izcelšana. Investēšana apkaimju un apdzīvoto vietu sasniedzamībā</i>
2.	VĀJĀS PUSES	Ko tas nozīmē?	Secinājumi – kas jādara, lai novērstu vājo pušu elementu ietekmi?
2.1.	<i>Resursu trūkums un brīvi naudas līdzekļi uzņēmējdarbības attīstībai</i>	<i>Barjeras uzņēmējdarbības uzsākšanai un izaugsmes nodrošināšanai, likviditātes problēmas</i>	<i>Pasākumi priekšfinansējuma nodrošināšanai, vieglākai iespējai finansēt uzņēmējdarbības uzsākšanas vai kāpināšanas aktivitātes</i>
2.2.	<i>Relatīvi zemāki iedzīvotāju ieņēmumi un izdevumi</i>	<i>Kavēts pašpatēriņš, mazāks vietējo pakalpojumu pieprasījums</i>	<i>Nodarbinātības un darba spēka kvalifikācijas, arī pārkvalifikācijas veicināšana, ražošanu attīstība viedās specializācijas virzienā ar augstāku pievienoto vērtību, attālinātā darba potenciāls</i>
2.3.	<i>Pasīva liela vietējās kopienas daļa, kvalitatīvu cilvēkresursu trūkums</i>	<i>Pārslogoti kopienu līderi, mazāka sabiedrības lielākās daļas ieinteresētība vietējo procesu norisēs</i>	<i>Vietējās kopienas stiprināšanas pasākumi, investēšana vietu pievilcības radīšanā</i>
2.4.	<i>Ierobežota pakalpojumu pieejamība un kvalitāte</i>	<i>Sociālās infrastruktūras pieejamība, publiskā transporta nodrošinājums</i>	<i>Ciešāka mijiedarbība ar pilsētām un lielākām apdzīvotām vietām, mobili pakalpojumu risinājumi, sociālās uzņēmējdarbības attīstība</i>
2.5.	<i>Zemas kvalitātes ceļu stāvoklis</i>	<i>Apgrūtināta mobilitāte, sezonāli pakalpojumu sasniedzamības traucējumi</i>	<i>Investēšana ceļu infrastruktūrā un tās uzturēšanā un sezonālās sasniedzamības nodrošināšanai. Publiskās-privātās partnerības sadarbības potenciāls</i>
2.6.	<i>Fragmentāra pieeja plānošanā dažādām iesaistītajām mērķgrupām</i>	<i>Atsevišķu pakalpojumu trūkums konkrētām mērķauditorijām kādā no dzīves cikla posmiem, saistīti ar galvenajām vajadzībām</i>	<i>Precīzāka mērķauditoriju un to vajadzību izpratne, iekļaušana stratēģijas pasākumu īstenošanā</i>
2.7.	<i>Bāzes trūkums inovatīvu risinājumu attīstīšanai laukos</i>	<i>Maz inovatīvu attīstības iespēju tradicionālām problēmām, ja liela daļa</i>	<i>Nodarbinātības un ienākumu paaugstināšanās iespēju stimulēšana. Inovatīvu risinājumu grantu</i>

			<i>iedzīvotāju domā par izdzīvošanu, nevis dzīves kvalitātes būtisku uzlabošanu</i>	<i>konkurss reģionālā līmenī, atsevišķi no LEADER iniciatīvām</i>
	2.8.	<i>Maza profesiju piedāvājuma izvēle</i>	<i>Tradicionālo jomu dominēšana lauku attīstībā nerada plašu profesiju izvēli atbilstoši interesēm un kvalifikācijai, radot emigrācijas draudus</i>	<i>Attālinātā darba biroju centralizēta radīšana un uzturēšana, uzņēmējdarbības mentoru piesaiste ideju attīstītājiem, jaunajiem uzņēmējiem</i>
	2.9.	<i>NVO kapacitātes trūkums</i>	<i>Administratīvo izdevumu un NVO pārvaldības resursu trūkums rada fragmentētu NVO darbību, liels īpatsvars brīvprātīgā darba</i>	<i>NVO administratīvās kapacitātes stiprināšanas pasākumi – prioritāri sektoros ar sabiedriskā labuma status, lielāku biedru skaitu un lielāku sniegto sabiedrisko labumu. Pašvaldības deleģēto pakalpojumu izpilde</i>
	3.	<i>IESPĒJAS</i>	<i>Ko tas nozīmē?</i>	<i>Secinājumi - kas jādara, lai attīstītu iespējas?</i>
ĀRĒJIE FAKTORI	3.1.	<i>Tehnoloģiju un inovatīvu tehnisko risinājumu attīstības tendences</i>	<i>Lielāks IKT pielietojums sadzīvīsku problēmu risinājumiem</i>	<i>Plašāka IKT jomas izglītojamo sasaiste ar lauku reģionu attīstībai nozīmīgu problēmsituāciju risinājumu meklējumiem. Inovāciju balva</i>
	3.2.	<i>Reģionālās attīstības centru tuvums un labs ceļu savienojums ar to</i>	<i>Reģiona perifērijas un piepilsētas lauku atšķirīgā attīstības potenciāla izmantošana</i>	<i>Netradicionālu un “aizmirstu” saimniecības veidu attīstība, jaunu attīstības iespēju meklējumi, „plaisas” starp pilsētām un laukiem mazināšana</i>
	3.3.	<i>Esošo lauku teritoriju iedzīvotāju perspektīvas, atbalsts lauku dzīvesstilam</i>	<i>Lauku dzīves stils un pilsētnieku loma lauku teritoriju attīstībā, lauku kā “otro māju” iedzīvotāju potenciāla izmantošana</i>	<i>Nekustamo īpašumu tirgus aktivizēšana, iedzīvotāju piesaistes programma lauku novadu pašvaldībām, investēšana īpašumu sasniedzamībā, vides pievilcībā</i>
	3.4.	<i>Igaunijas tuvums, pārrobežu sadarbības iespējas</i>	<i>Sociālo un ekonomisko saikņu stiprināšana starp pierobežas novadu apdzīvotajām vietām</i>	<i>Nozīmīgu attīstības projektu īstenošana, valodas un kultūratšķirības barjeru mazināšana, produktu un pakalpojumu pieprasījuma kāpināšana Igaunijā</i>
	3.5.	<i>Baltijas jūras reģiona lauku attīstības labās prakses pārņemšana</i>	<i>Līdzīgu problēmsituāciju inovatīvu risinājumu pieredzes pārņemšana</i>	<i>Pieredzes apmaiņas braucieni, vienlaikus vietējā sadarbības tīklojuma stiprināšanai</i>

3.5.	<i>Sadarbība Hanzas pilsētu tīklā, plašāka sadarbība ar nacionāla un reģionāla līmeņa tīklveida struktūrām</i>	<i>Vietas vēsturiskā kultūras mantojuma potenciāla izmantošana, saikne ar vietu zīmolvēdi un uzņēmējdarbības veicināšanai</i>	<i>Pārrobežu attīstības projektu īstenošana vietās, kas ir pievilcīgas veicināšanai, vēsturisko akcentu izcelšanai, tūrisma attīstībai</i>
3.6.	<i>Ārējā finansējuma piesaistīšanas iespējas stratēģijas mērķu sasniegšanai</i>	<i>Lielāka kapacitāte un plašāks redzējums partnerības administrācijā un starp vietējās rīcības grupas aktīvākajiem dalībniekiem</i>	<i>Tematisku darba grupu veidošana noteiktu plašāku pārnovadu sadarbību skarošu jautājumu risināšanai. Pieredzes apmaiņas braucieni</i>
4.	DRAUDI	Ko tas nozīmē?	Secinājumi – kas jādara, lai novērstu draudu ietekmi?
4.1.	<i>Iedzīvotāju skaita samazināšanās, iedzīvotāju novecošanās</i>	<i>Lielāks slogs uz pakalpojumu izmaksām, pakalpojumu sadārdzināšanās, slogs uz pašvaldības sociālo budžetu</i>	<i>Jāveicina lauku apdzīvotības izlīdzsvarošana, kāpinot nodarbinātību un jaunu cilvēku piesaisti laukos</i>
4.2.	<i>Nestabila globālā politiskā situācija</i>	<i>Eksporta atkarība no politiskās situācijas</i>	<i>Daudzveidīga eksporta tirgus struktūra, pielāgošanās jauniem tirgiem, iespējas kāpināt vietējo patēriņu nacionālā līmenī</i>
4.3.	<i>Dabas resursu noplicināšana, globālo klimata pārmaiņu ietekme</i>	<i>Dabas teritorijas ar ievērojamu sugu un biotopu daudzveidību un noteiktu īpaši aizsargājamo dabas teritoriju statusu</i>	<i>Bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas prioritātes nodrošināšana ar atbalstu nepieciešamajām apsaimniekošanas metodēm</i>
4.4.	<i>Kultūras mantojuma vērtību saglabāšanas apdraudējums</i>	<i>Teritorijas un areāli ar izcilu estētisko, ekoloģisko un kultūrvēsturisko ainavisko vērtību</i>	<i>Pasākumi lauku teritoriju dzīvotspējas stiprināšanai, atbalsts kultūrainavas saglabāšanai un kultūras mantojuma potenciāla izmantošanai</i>

Stratēģiskās prioritātes

Definētas atsevišķi arī partnerības pagastu līmenī, izceļot vairāk kādu no uzņēmējdarbības jomām vai mērķgrupām (apkopots 2015.gada partnerības pētījumā), taču vienoti partnerībā nosakāmas šādas stratēģiskās attīstības prioritātes:

P1 saimnieciskās darbības aktivizēšana lauku reģionos, īpaši akcentējot augstākas pievienotās vērtības radīšanu produktu un pakalpojumu piedāvājumā;

P2 jauniešu piesaiste lauku attīstībai ilgtermiņā, īpaši jauno uzņēmēju aktivizēšana;

P3 pievilcīgas dzīves vides radīšana un sabiedrisko aktivitāšu dažādošana pilna dzīves cikla laikā, cieši saistīti ar visu iesaistīto mērķgrupu galvenajām vajadzībām;

P4 inovatīvu risinājumu nepieciešamība tradicionālo lauku apvidu problēmu risināšanai;

P5 ilgtspējīgu risinājumu ieviešana, kas vērsti uz dabas, kultūras u.c. nozīmīgu resursu atbildīgu izmantošanu un jebkuru jaunradīto darbību rezultātu uzturēšanu ilgtermiņā.

1.4. Teritorijas attīstības vajadzību identificēšana un potenciāla analīze

Partnerības darbība ir balstīta uz apvērsto plānošanas pieeju, vietējiem iedzīvotājiem pašiem aktīvi formulējot savas vajadzības. Tas veicina objektīvu problēmu situāciju novērtējumu un precīzāku nepieciešamo risinājumu prioritāšu noteikšanu konkrētajā vietā. Vienlaikus tiek veicināta pilsoniskās sabiedrības un vietas identitātes stiprināšana, lielāka vietējo kopienu ieinteresētība un līdzdalība vietējo dzīves apstākļu uzlabošanā. Daļā gadījumu iedzīvotāju forumos radušās idejas gan nav pašu potenciālo īstenotāju izteiktas un uztveramas vēlamības līmenī, tāpat ne visas atbildības bija precīzi deleģējamas vietējās rīcības grupām, jo ietvēra arī citu institūciju tiešo kompetenci. Vietējo vajadzību definēšanai, attīstības prioritāšu noteikšanai un inovatīvu pieeju meklēšanai stratēģijas izstrādes laikā tika īstenoti vismaz 12 radoši darba semināri ar vairāk nekā 200 iesaistītiem sabiedrības līderiem. Paralēli vairākos analītiskos pētījumos vērtētas kopējās cēloņsakarības un vietu potenciāls. Izmantotas arī ~500 vietējo iedzīvotāju aptaujas par nākotnes vajadzībām un prioritātēm un izmantoti individuālo interviju dati un sekundāro datu analīze, kas plašāk apkopots analītiskajā pētījuma ziņojumā.

Identificētās vajadzības sākotnēji grupētas teritoriāli pēc pagastu piederības un pēc mērķgrupu vajadzībām. Tālāk to saderība apkopta tematiski apvienojamos lielākos attīstības mērķos. Detalizēts vajadzību apkopojums iekļauts pielikumā Nr 3.

1.5. Starpteritoriālās un starpvalstu sadarbības vajadzību novērtējums

Biedrībai Vidzemes lauku partnerība „Brasla” izveidojusies veiksmīga sadarbība ar citām vietējām rīcības grupām un NVO nacionālā un starptautiskā mērogā. Darbības laikā ir uzņemtas ieinteresētās puses no Igaunijas, Lietuvas un Horvātijas. Pieredzes apmaiņas pasākumos partnerības pārstāvji bijuši Austrijas, Vācijas, Lietuvas, Čehijas un Horvātijas vietējo rīcības grupu teritorijās, gūstot zinātību par LEADER programmas ieviešanu. Biedrībai ir pieredze, īstenojot starptautiska mēroga sadarbības projektu: „ABC vietējiem ražotājiem”, kura mērķis ir izveidot sistēmu vietējo ražotāju un produktu atbalstam, pamatojoties uz zināšanām un paraugprakses apmaiņu starp valstīm. Projektā tika iesaistīti partneri no Latvijas, Lietuvas un Čehijas.

Ciešākas pārrobežu sadarbības iespējas (arī pakalpojumu un preču pieprasījuma veicināšanai) ir ar Igauniju, īpaši tuvākajām apdzīvotajām vietām Pērnavas un Vīlandes novadā. Ceļu tīkls pamato, ka tas risināms vienoti ar kaimiņu partnerībām “No Salacas līdz Rūjai” un “Jūrkanti”. Vienlaikus “globālā ciemata” straujais progress vienotā virtuālajā telpā rada plašu potenciālu uzņēmējdarbības un sabiedrisko aktivitāšu izpausmēm. Sadarbība Baltijas jūras reģionā izceļama vienoti ar vēsturiskajām Hanzas savienības pilsētām, tostarp Limbažu sadarbības pilsētu Anklamu. Kocēnu novada regulārā sadarbība ar Gīterslo apriņķi Vācijā un dažādie ieviestie praktiskie risinājumi ir paraugs arī citu pašvaldību sadraudzības pilsētu vai reģionu ilgtermiņa partnerībām.

Starpteritoriālā sadarbība attīstāma pēc telpiskā principa un sakritības ar stratēģiskajiem mērķiem, novērtējot lielākas mobilitātes iespējas, vienotu publiskās infrastruktūras tīklojumu un plašāku skatījumu uz pieejamajiem resursiem:

- 1) partnerība ir plašāka par vienas pašvaldības administratīvajām robežām, stiprinot pārnovadu sadarbību un integritāti kopīgu problēmu risināšanai;
- 2) novietojums Rīgas un Vidzemes plānošanas reģionā telpiskās attīstības perspektīvā paredz ciešāku mijiedarbību ar pilsētām (republikas nozīmes – Valmieru, reģionālās nozīmes – Limbažiem un Cēsīm un pārējām tuvākajām pilsētām: Aloju, Staiceli, Mazsalacu, Rūjienu, Ainažiem un Salacgrīvu) vai sadarbību Ziemeļu stīgas ceļa ietvaros;
- 3) Partnerības lielākā daļa ietilpst Ziemeļvidzemes biosfēras rezervātā, kur ilgtspējīgas attīstības skatījumam ir stabilas tradīcijas;
- 4) Stratēģiski nozīmīga ir plašāka sadarbība ar tīklveida struktūrām, īpaši Gaujas NP tūrisma klasteri, Vidzemes augstvērtīgas un veselīgas pārtikas klasteri, *Via Hanseatica* tūrisma ceļu, nacionāla un reģionāla līmeņa asociācijām, kas palīdz risināt noteiktu jomu (tūrisma, mājražošanas, kokapstrādes u.c.) aktualitātes un var palīdzēt attīstīt reģionāli spēcīgas preču zīmes (“Ražots Limbažos” tikai vēl plašākā mērogā);

Nozīmīgs potenciāls ir eksportspējīgāko uzņēmumu izmantošana citu papildinoši saistītu ražošanu attīstībai to tiešā tuvumā, kas var nozīmīgi risināt nodarbinātības jautājumu, tāpat mazāku kooperatīvu tīklojumu sadarbības attīstīšanai. Starpteritoriālās sadarbības projekta īstenošana iespējama visā Latvijas teritorijā izņemot pilsētu Rīgu.

2. Stratēģiskā daļa

Stratēģiskā daļa pilnībā balstās uz vietējo iedzīvotāju izteiktajām vajadzībām un iecerēm un atbilst veikto pētījumu rezultātiem, apzinātajam potenciālam, līdzšinējo tendenču analīzei un nepieciešamībai risināt nozīmīgākos izaicinājumus. Respektētas Lauku attīstības programmas un saistīto normatīvo aktu un vadlīniju noteikto ietvaru rekomendācijas. Ņemts vērā, ka šī stratēģija un resursi tās īstenošanai ir tikai daļa no lauku reģionu attīstībai valstī kopumā nepieciešamā un nevar atrisināt pilnīgi visas vietējo kopienu aktualitātes, tomēr ir būtisks instruments ceļā uz pozitīvām pārmaiņām.

2.1. Nākotnes redzējums un stratēģiskie mērķi

Nākotnes redzējums

Lauku apvidi mijiedarbībā ar pilsētām ir **dzīvošanai, strādāšanai un atpūtai pievilcīga vide ar iniciatīvām bagātu pilsonisko sabiedrību, ilgtspējīgi izmantotu resursu potenciālu vietējās ekonomikas stiprināšanai un pilnvērtīgai dzīvei laukos ar atbalstošu kvalitatīvu infrastruktūru un pakalpojumiem.** Iedzīvotājiem ir piekļuve nepieciešamajiem resursiem atbilstošo vajadzību kvalitatīvai nodrošināšanai, tostarp drošam mājoklim, izglītībai, nodarbinātībai, socializēšanās iespējām un sevis pilnveidei. Nostiprinājusies stabila kopienas apziņa un lepnums par dzīves vietu, tradīcijām un vienoto dabas un kultūras mantojumu, raksturīga viesmīlība.

Stratēģiskais virsmērķis

Partnerības teritorijas ilgtspējīgas attīstības veicināšana dzīvošanai, strādāšanai un atpūtai pievilcīgas vides vairošanā un vietējo kopienu dzīves kvalitātes uzlabošanā, īpaši stiprinot vietējās ekonomikas ne-lauksaimnieciskās iniciatīvas, kvalitatīvu pakalpojumu pieejamību un sabiedrisko aktivitāšu daudzveidības iespējas.

Apakšmērķi

M1 Veicināt uzņēmējdarbības gara izpausmes vietējās ekonomikas stiprināšanai, produktīvāk izmantojot teritoriālo kapitālu un saikni ar lauksaimniecību, radot jaunas vērtības, sekmējot sadarbību konkurences apstākļos un palielinot vietējo patēriņu, kā arī attīstot jaunus uzņēmējdarbības modeļus, kas dažādo iespējas un paaugstina uzņēmēju konkurētspēju un novadu sociālekonomisko attīstību;

M2 Veicināt vietas potenciāla attīstību un vietas pievilcību, radot vietējām kopienām nozīmīgu pakalpojumu sasniedzamību, pieejamību un kvalitāti un rosināt vietējo iedzīvotāju iesaistīšanos un aktīvāku pašiniciatīvu nozīmīgu sabiedrisko aktivitāšu daudzveidības radīšanai un uzturēšanai, kā arī izpratni un ieinteresētību vienotā dabas un kultūras mantojuma vērtību uzturēšanā, radot pamatu ilgtspējīga tūrisma attīstībai, stiprinot vietas identitāti un vēlmi lepoties ar dzīves vietu kā labāko izvēli pilnvērtīgai dzīvošanai.

2.1.1. Starpteritoriālās un starpvalstu sadarbības mērķi

Starptautiski:

stiprināt pārrobežu sadarbību ar Igauniju, veicinot integrētu telpisko attīstību pēc vietējo kopienu noteiktām prioritātēm un atbalstot mērķtiecīgu sadarbību **Baltijas jūras valstu reģionā,** Eiropas Savienībā plašāk, rosinot zinātības un pieredzes apmaiņu, veicinot preču un pakalpojumu eksportu.

Starpteritoriāli:

stiprināt iesaistīto pušu (pašvaldību, uzņēmēju, NVO, pētniecības un izglītības iestāžu sadarbību) **sadarbību, mazināt administratīvo robežu attīstību bremsējošo efektu plašākai resursu pieejamībai un vienotiem problēmu risinājumiem, potenciāla efektīvai izmantošanai,** veicinot integritāti vienotas publiskās infrastruktūras tīkla veidošanā, pakalpojumu sasniedzamībā un vietējo preču un pakalpojumu pieprasījumu nacionālā mērogā.

2.2. Stratēģiskie sasniedzamie rezultāti

Nr. p.k.	Mērķis	Novērtējuma rādītājs	Bāzes vērtība (gads) Novērtēšanas periods
M1	<p>Veicināt uzņēmējdarbības gara izpaušmes vietējās ekonomikas stiprināšanai, produktīvāk izmantojot teritoriālo kapitālu un saikni ar lauksaimniecību, radot jaunas vērtības, sekmējot sadarbību konkurences apstākļos un palielinot vietējo patēriņu, kā arī attīstot jaunus uzņēmējdarbības modeļus, kas dažādo iespējas un paaugstina uzņēmēju konkurētspēju un novadu sociālekonomisko attīstību</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Ekonomiski aktīvo vienību skaits VRG novados uz 1000 iedzīvotājiem 2) Nelauksaimnieciska rakstura uzņēmumu skaita pieaugums VRG teritorijā 	<p>2013.gads: 78,6 2018.gads: 80,5 2020.gads: 82</p> <p>2014.gads: 1301 2018.gads: 1356 2020.gads: 1407</p>
M2	<p>Veicināt vietas potenciāla attīstību un vietas pievilcību, radot vietējām kopienām nozīmīgu pakalpojumu sasniedzamību, pieejamību un kvalitāti un rosināt vietējo iedzīvotāju iesaistīšanos un aktīvāku pašiniciatīvu nozīmīgu sabiedrisko aktivitāšu daudzveidības radīšanai un uzturēšanai, kā arī izpratni un ieinteresētību vienotā dabas un kultūras mantojuma vērtību uzturēšanā, radot pamatu ilgtspējīga tūrisma attīstībai, stiprinot vietas identitāti un vēlmi lepoties ar dzīves vietu kā labāko izvēli pilnvērtīgai dzīvošanai.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Iedzīvotāju skaits VRG teritorijā 2) Iedzīvotāju ienākuma nodokļa apjoms gadā uz vienu iedzīvotāju 3) NVO skaits VRG teritorijā 4) ārvalstu tūristu nakšņojumu īpatsvars (uz kopējās tendences pieaugšanas fona) no kopējā nakšņojumu skaita teritorijā. 	<p>2014.gads: 26933 2018.gads: 27000 2020.gads: 27120</p> <p>2014.gadā: 486,05 EUR / 1 iedz. 2018.gadā: 495,05 EUR / 1 iedz. 2020.gadā: 512 EUR / 1 iedz.</p> <p>Proporcija starp rādītājiem IIN/cilv. novadā ar augstāko uz zemāko rādītāju – 33,5% (līdz stratēģijas ieviešanai jāsamazina zem 30%)</p> <p>2014.gadā: 137 2018.gadā: 139 2020.gadā: 140</p> <p>2014.gadā: 33,8% 2018.gadā: 35% 2020.gadā: 38%</p>

2.3. Inovatīvo risinājumu identificēšana un atbilstības kritēriji to noteikšanai

Nozīmīgs izaicinājumiem inovatīvo risinājumu ieviešanai ir stabilas pamata bāzes neesamība inovatīvas vides veicināšanai ikdienā, bieži risinot elementārus izdzīvošanas jautājumus. Sabiedrības definētām vajadzībām bieži pielietojami tradicionāli risinājumi, pamatā ar finanšu resursu piesaisti. Tomēr sabiedrības iesaistē vietējo vajadzību definēšanai radās virkne ideju ikdienišķu problēmu radošākiem risinājumiem. Tie identificēti pēc mēroga, ietverot oriģinālus jaunievedumus partnerības teritorijai:

- 1) Elastīgāki mobilitātes risinājumi uzņēmējdarbības, īpaši pakalpojumu jomas sfērā, kas reaģē uz salīdzinoši lielo iedzīvotāju izkliedi apdzīvotības ziņā un neregulāra rakstura pieprasījumu vai prognozējamu īstermiņa pieprasījumu noteiktās situācijās (publiskie pasākumi, peldvietas peld sezonai optimālā laikā u.c.);
- 2) Attālinātā darba vides veidošana un īpaši akcenti uz t.s. jauno pieaugušo mērķgrupas piesaisti novadiem, lai dažādotu nelauksaimniecisko uzņēmējdarbību, veidotu ciešāku kombināciju starp iedvesmojošu dzīves vidi un radošo profesiju iespējām izmantot savu zinātību pievienotās vērtības radīšanai attālināti;
- 3) Virtuālās un papildinātās realitātes risinājumu ieviešana kultūras un dabas mantojuma vērtību izcelšanai un interpretēšanai. No pakāpeniskas sākotnējās attīstības stadijas paredzams plašāks pielietojums;
- 4) Precīzāka mērķgrupu pieejas īstenošana sabiedrības aktivitāšu dažādošanas jomā, lai pārskatītu ieviestās aktivitātes visos dzīves cikla posmos un mērķtiecīgs tīklošanas aktivitāšu pastiprinājums ļaus veikt stratēģisku partnerību vairākām organizācijām, apvienojot resursus vienas mērķgrupas vajadzību risināšanai;
- 5) Uzņēmējdarbības jomas sadarbība ar radošajām industrijām, paredzot lielāku dizaina nozīmi un zīmolveidības risinājumu ieviešanu augstākas pievienotās vērtības radīšanai vietējai produkcijai;
- 6) Jaunu pakalpojumu un preču realizācijas veidu meklējumi, kas saistītu kopā ražotāju ar digitālo iespēju pārzinātājiem un plašākiem resursiem “globālā ciemata” ietvaros.

Projektu pieteikumu līmenī kā nozīmīgākie kritēriji inovatīvo risinājumu pielietojumam tiek lietoti **inovatīvā risinājuma mērogs, oriģinalitāte** attiecībā uz netradicionāliem risinājumiem problēmu novēršanai; **resursu izmantošanas efektivitāte**, palīdzot atrisināt konkrētās problēmas bez lieliem finanšu resursu ieguldījumiem un **sabiedriskā nozīme** ilgtspējīgam risinājumam, veidojot pozitīvu ietekmi uz plašāku sabiedrību, vienlaikus iesaistot vietējos iedzīvotājus.

3. Rīcības plāns

3.1. Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai atbalstītās rīcības

Rīcība Nr.1. Jaunu produktu un pakalpojumu radīšana, esošo attīstīšana un pārdošanas veicināšana

Atbilstība Lauku attīstības programmai:

- 1) Jaunu produktu un pakalpojumu radīšana, esošo produktu un pakalpojumu attīstīšana, to realizēšana tirgū un kvalitatīvu darba apstākļu radīšana;
- 2) Vietējās produkcijas realizēšanai paredzētas vides radīšanai vai labiekārtošanai, kā arī jaunu realizācijas veidu ieviešanai un to atpazīstamības tēla veidošanai;
- 3) Darbinieku produktivitātes kāpināšana;

Apraksts:

Rīcības ietvaros paredzēts atbalstīt jaunu produktu, pakalpojumu attīstību un esošo uzlabošanu, jaunas uzņēmējdarbības vides veidošanu un esošās attīstību dažādās ražošanas vai pakalpojumu jomas nozarēs, paredzot ieguldījumus būvniecībā, aprīkojumā un personāla kvalifikācijas paaugstināšanā, kā arī ar sabiedriskām attiecībām saistītas izmaksas, kas nepieciešamas produktu vai pakalpojumu atpazīstamības tēla veidošanai.

Rīcības ietvaros paredzēts atbalstīt vietējās produkcijas tirdzniecības vietas izveidi (tostarp ārpus partnerības teritorijas – lielajās pilsētās, izņemot Rīgu), labiekārtošanu, jaunu realizācijas veidu izveidošanu, tajā skaitā interneta veikala izveidi. *Gadījumā, ja plānots projektu īstenot pilsētā, kurā ir vairāk nekā 15000 iedzīvotāju, tad vadās pēc atbilstoši spēkā esošajiem MK noteikumiem Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība lauku attīstībai apakšpasākumā “Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju”.*

Rīcība Nr.2. Lauksaimniecības produktu pārstrāde (tostarp mājas apstākļos), produkcijas dizains un pārdošanas veicināšana

Atbilstība Lauku attīstības programmai:

- 1) Lauksaimniecības produktu pārstrāde, to realizēšana tirgū un kvalitatīvu darba apstākļu radīšana;
- 2) Vietējās produkcijas realizēšanai paredzētas vides radīšanai vai labiekārtošanai, kā arī jaunu realizācijas veidu ieviešanai un to atpazīstamības tēla veidošanai
- 3) Darbinieku produktivitātes kāpināšana;

Apraksts:

Rīcības ietvaros paredzēts atbalstīt lauksaimniecības produktu pārstrādes attīstību. Tas ietver pašu saražotās produkcijas dizaina izveidi, iepakojšanu un realizēšanu tirgū, vietējās produkcijas tirdzniecības vietas izveidi (tostarp ārpus partnerības teritorijas – lielajās pilsētās, izņemot Rīgu), labiekārtošanu, jaunu realizācijas veidu izveidošanu, tajā skaitā interneta veikala izveidi, ieguldījumus būvniecībā un aprīkojuma iegādē, personāla kvalifikācijas paaugstināšanā, atbalstāmas ar sabiedriskām attiecībām saistītas izmaksas, kas nepieciešamas produktu vai pakalpojumu atpazīstamības tēla veidošanai. Prioritāri akcentējama bioloģiski audzētu lauksaimniecības produktu pārstrāde pievienotās vērtības izcelšanai.

Gadījumā, ja plānots projektu īstenot pilsētā, kurā ir vairāk nekā 15000 iedzīvotāju, tad vadās pēc atbilstoši spēkā esošajiem MK noteikumiem Valsts un Eiropas Savienības atbalsta piešķiršanas kārtība lauku attīstībai apakšpasākumā “Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītās vietējās attīstības stratēģiju”.

Rīcība Nr.3. Vides labiekārtošana pakalpojumu pieejamības un kvalitātes uzlabošanai

Atbilstība Lauku attīstības programmai:

1) Vietējās teritorijas, ieskaitot dabas un kultūras objektus, sakārtošana pakalpojumu pieejamībai, kvalitātei un sasniedzamībai.

Apraksts:

Rīcības ietvaros paredzēts atbalstīt partnerības teritorijas publisko infrastruktūru, kas vērsta uz sabiedriskajiem pakalpojumiem, kultūru, reliģiju, rekreāciju un tūrismu, (3.pielikumā identificētie vietējās sabiedrības vajadzību piemēri, cik tālu tie nav pretrunā ar MK not. Nr.590 vai citiem normatīvajiem aktiem, izslēdzot funkciju dublēšanos), kā arī citas aktivitātes, kas veicina vietas identitātes izcelšanu, vērtīgu objektu saglabāšanu, pieejamības nodrošināšanu, kvalitātes uzlabošanu un popularizēšanu.

Rīcība Nr.4. Vietējo sabiedrisko aktivitāšu dažādošana un kapacitātes stiprināšana

Atbilstība Lauku attīstības programmai:

1) Sabiedrisko aktivitāšu (ieskaitot apmācību un interešu klubus, sociālās aprūpes vietas, kultūras, vides aizsardzības, sporta un citas brīvā laika pavadīšanas aktivitātes) dažādošana vietējiem iedzīvotājiem.

Apraksts:

Rīcības ietvaros tiks atbalstīta aprīkojuma iegāde sabiedrisko aktivitāšu, mūžizglītības un sociālo pakalpojumu attīstībai, kā arī infrastruktūras izveidei, nodrošinot vienlīdzīgas iespējas gan jauniešu, gan mazaizsargāto personu grupām. To nepieciešamība ir apstiprināta ar apdzīvotās vietas iedzīvotāju vajadzību apzināšanu (minēts 3.pielikumā), kā arī citas aktivitātes. Nozīmīgs ir jau esošo izveidoto resursu lietderīgas izmantošanas un pēctecīguma princips to ilgtspējīgas darbības nodrošināšanai.

Nr.	Mērķis/rīcība	Lauku attīstības programmas apakš-pasākuma aktivitāte	Maksimālā attiecināmā izmaksu summa 1 projektam (euro)	Maksimālā atbalsta intensitāte (%)	Īstenošanas kārtas (izsludināšanas princips)	Rezultātu rādītāji
(1.)	(2.)	(3.)	(4.)	(5.)	(6.)	(7.)
1. Mērķis. Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas						
1.	Jaunu produktu un pakalpojumu radīšana, esošo attīstīšana un pārdošanas veicināšana	5.1.1. Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas	50 000-100000	80%- kopprojektam 70%- individuālam projektam	Viena kārtā gadā 1.kārta 2016.g. 3.kārta 2017.g. 4.,5.kārta 2018.g. 6.kārta 2019.g. 8.kārta 2020.g. 10.kārta 2021.g. 11.kārta 2021.g. 13. kārtā 2022.g.	Atbalstīti vismaz 30 uzņēmumi Radītas vismaz 20 darba vietas; Radīta jauna vai labiekārtota esoša tirdzniecības vieta 2; Radīts jauns veids – 2;
2.	Lauksaimniecības produktu pārstrāde (tostarp mājas apstākļos), produkcijas dizains un pārdošanas veicināšana	5.1.1. Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas	50 000-100000	80%- kopprojektam 70% - individuālam projektam	Viena kārtā gadā 1.kārta 2016.g. 3.kārta 2017.g. 4.,5.kārta 2018.g. 6.kārta 2019.g. 8.kārta 2020.g. 10.kārta 2021.g. 11.kārta 2021.g. 13. kārtā 2022.g.	Atbalstīti vismaz 15 uzņēmumi Radītas vismaz 7 darba vietas; Radīta jauna vai labiekārtota esoša tirdzniecības vieta 2; Radīts jauns veids – 2;
2.Mērķis. Vietas potenciāla attīstības iniciatīvas						

3.	Vides labiekārtošana pakalpojumu pieejamības un kvalitātes uzlabošanai	5.2.1. Vietas potenciāla attīstības iniciatīvas	20 000	90%	Viena kārtā gadā 1.kārta 2016.g. 2.kārta 2017.g. 7.kārta 2019.g. 9.kārta 2020.g. 12.kārta 2022.g. 14.kārta 2023.g.	Labiekārtoti vismaz 17 objekti
4	Vietējo sabiedrisko aktivitāšu dažādošana un kapacitātes stiprināšana	5.2.1. Vietas potenciāla attīstības iniciatīvas	20 000	90%	Viena kārtā gadā 1.kārta 2016.g. 2.kārta 2017.g. 7.kārta 2019.g. 9.kārta 2020.g. 12.kārta 2022.g. 14.kārta 2023.g.	Labiekārtoti vismaz 25 objekti; Atbalstītas vismaz 15 interešu grupas

Komentārs:

Rīcības plānā rezultātu rādītāji norādīti samērīgi mazi, par pamatu ņemot informācijas datus no projektiem, kuru status EPS (elektroniskā pieteikšanās sistēma) "aptiprināts" un "sākta uzraudzība", jo statusā projekts "aptiprināts" pretendētājam pastāv iespēja atsaukt projekta īstenošanu!

3.2. Rīcību rezultātu rādītāji

Rīcības Nr.	Rīcības nosaukums	Rezultātu rādītāji (līdz 2018.gadam)	Rezultāta rādītāji (līdz stratēģijas ieviešanas beigām) 2022.g.decembris
1.	Jaunu produktu un pakalpojumu radīšana, esošo attīstīšana un pārdošanas veicināšana	Atbalstīti vismaz 6 uzņēmumi Radītas vismaz 4 darba vietas	Atbalstīti vismaz 30 uzņēmumi Radītas vismaz 20 darba vietas Radīta jauna vai labiekārtota esoša tirdzniecības vieta 2; Radīts jauns veids – 2;
2.	Lauksaimniecības produktu pārstrāde (tostarp mājas apstākļos), produkcijas dizains un pārdošanas veicināšana	Atbalstīti vismaz 5 uzņēmumi Radītas vismaz 3 darba vietas	Atbalstīti vismaz 15 uzņēmumi Radītas vismaz 7 darba vietas Radīta jauna vai labiekārtota esoša tirdzniecības vieta 2; Radīts jauns veids – 2;
3.	Vides labiekārtošana pakalpojumu pieejamības un kvalitātes uzlabošanai	Labiekārtoti vismaz 8 objekti	Labiekārtoti vismaz 17 objekti
4.	Vietējo sabiedrisko aktivitāšu dažādošana un kapacitātes stiprināšana	Labiekārtoti vismaz 8 objekti; Atbalstītas vismaz 5 interešu grupas	Labiekārtoti vismaz 25 objekti; Atbalstītas vismaz 15 interešu grupas

3.3. Cita ārējā finansējuma nepieciešamība un piesaistīšanas novērtējums

Cita ārējā finansējuma piesaistīšana lauku attīstībai ir vitāli nepieciešama lielāku stratēģisko mērķu sasniegšanai, jo *LEADER* apakšprogramma nevar būt nozīmīgākais instruments visu lauku attīstības problēmu risināšanai. Iepriekšējā stratēģijas ieviešanas perioda pieredze liecina, ka partnerības administrēšanas kapacitāte ir ierobežota, lai aktīvi piesaistītu citu publisko resursu finansējumu. Līdzīgi tas ir sabiedriskajām organizācijām, kuru līderi bieži ir pārslogoti, bet aktīvu ierindas biedru skaits, kas varētu stiprināt NVO vadības kapacitāti, ir neliels.

Tomēr stratēģijā identificētās vajadzības un definētie mērķi ir plašāki par *LEADER ELFLA* resursu nodrošinājumu.

Lauku attīstības mērķu sasniegšanai noteikti tiks piesaistīts arī cits ārējais finansējums – ar lielāko īpatsvaru no ES struktūrfondiem vai valsts finansētām mērķprogrammām (piemēram, *Igaunijas-Latvijas pārrobežu sadarbības programma* u.c.). Noteikti partnerībai izmantojama un nozīmīga ir Ziemeļvalstu-Baltijas NVO atbalsta programma², ko iespējams stratēģiski izmantot, ieviešot tematiskas sadarbības grupas visas platformas ietvaros.

4. Sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas īstenošana un novērtēšana

4.1. Vietējās rīcības grupas informācijas tīklu veidošanas praksts un sadarbības nodrošināšana ar dažādām tās darbības teritorijā esošajām organizācijām

Stratēģiski koordinētas informācijas aprītei nozīmīga ir veidotā NVO un uzņēmēju kontaktu datu bāze individualizētu vēstījumu operatīvai novirzīšanai. Iekšējās saziņas stiprināšanai un līdzīgu interešu iniciatīvu apvienošanas nepieciešamībai izveidots vietējo NVO līderu profilu apkopojums. Automatizēta iekštīkla informatīvā aprīte būtu attīstāma perspektīvā, līdz tam informācijas aprītei izmantojami tradicionālie kanāli (e-pasts, tālrunis). Lai panāktu informācijas pamanāmību un veicinātu sadarbību, tiek izmantoti publiskie plašsaziņas līdzekļi ar savstarpēji papildinošu efektu un individuālām priekšrocībām:

- a) biedrības tīmekļa vietne *brasla.lv*;
- b) VRG teritorijā esošo pašvaldību tīmekļa vietnes;
- c) Partnerības teritoriju pārstāvošie reģionālie laikraksti: „Auseklis”, „Druva” un “Liesma” kā arī visu iesaistīto pašvaldību informatīvie izdevumi;
- d) sociālo tīklu konts *FaceBook* vietnē “Partnerība Brasla” neformālai saziņai, atgriezeniskās saiknes iegūšanai un plašākam dialogam ar citām lauku partnerībām, Lauku Forumu u.c.

² <http://www.norden.lv/en/grant-programs/ngo-programs>

Sabiedrības informētībai un rosināšanai iesaistīties vietējo procesu norisēs tiek veidota informācija par īstenoto projektu rezultātiem un iespējām:

- a) TV sižeti ar apraidi reģionālajā televīzijā Re:TV (arhivēti brasla.lv);
- b) informatīvie izdevumi „Brasla”, kā arī drukāti kalendāri vai cita veida formāts ar koncentrētu informāciju par ieviestajiem projektiem;
- c) neregulāri top žurnālistu neatkarīgi veidoti sižeti vai reportāžas.

Būtisku sabiedrisku lēmumu pieņemšanas gadījumā un sadarbības tīkla stiprināšanai, tiek izmantotas šādas pieejas:

- a) informatīvie semināri un publiskas apspriešanas lielākajās apdzīvotajās vietās;
- b) apmācības potenciālo projektu iesniedzēju zinātības stiprināšanai;
- c) dalība Latvijas Lauku forumā un citos publiskā dialoga pasākumos par lauku attīstības aktualitātēm.

Bez iepriekš minētā, nākotnē paredzēts vairāk:

- a) informatīvi iesaistīties pašvaldību rīkotajos lielākajos publiskajos pasākumos;
- b) organizēt pieredzes apmaiņas braucienus uz citām VRG Latvijā vai mērķtiecīgi izvēlētiem piemēriem ārvalstīs par iespējām un atšķirīgām pieredzēm līdzīgu problēmu inovatīvai risināšanai;
- c) aktīvāk izmantot novados esošo lauku atbalsta konsultantu tīklu tiešo kontaktu saziņas veicināšanai.

4.2. Papildinātības nodrošināšana ar Eiropas Savienības struktūrfondu darbības programmas specifiskajiem atbalsta mērķiem

Papildinātības nodrošināšana ar Eiropas Savienības struktūrfondu darbības programmas specifiskajiem atbalsta mērķiem lauku attīstībai partnerības teritorijā ir būtiski nepieciešama lielāku stratēģisko mērķu, kas definēti Latvija 2030 vai reģionu, novadu ilgtermiņa attīstības stratēģijās lielāko izaicinājumu pārvarēšanai (*Latvijā netiek prognozēta ļoti nopietna lauku teritoriju atpalcība / pilsētu un lauku funkcionālai sasaistei kļūstot ciešākai, veidosies savstarpēji papildinoša pilsētu un lauku mijiedarbība / urbānās kultūras pieredze Latvijā ir salīdzinoši maza, un mentāli latviešos joprojām ir dzīva lauku un zemniecības pasaules izjūta / jāgarantē lauku teritoriju iedzīvotājiem nepieciešamās mobilitātes iespējas jebkuros laika apstākļos, līdzvērtīga pieeja informācijas un telekomunikāciju pakalpojumiem, t.sk. arī platjoslas internetam, tuvākajos gados primāri attīstot šo pakalpojumu pieejamību lauku teritorijās un attālākos centros ar sliktākām satiksmes iespējām / izglītības pakalpojumu pieejamības risinājumi lauku iedzīvotājiem / nodarbinātības izaicinājumi u.c.*). Lauku attīstības programmas LEADER apakšprogramma nav paredzēta kā galvenais instruments visu minēto problēmu risināšanai. Lauku attīstības mērķu sasniegšanai noteikti tiks piesaistīts cits ārējais finansējums ar lielāko īpatsvaru no ES struktūrfondu vai valsts finansētām mērķprogrammām (piemēram, Igaunijas-Latvijas pārrobežu sadarbības programma u.c.).

Viens no Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030.gadam („Latvija 2030”) Telpiskās attīstības perspektīvas mērķiem paredz radīt līdzvērtīgus dzīves un darba apstākļus visiem iedzīvotājiem, neatkarīgi no dzīves vietas, sekmējot

uzņēmējdarbību reģionos, attīstot kvalitatīvu transporta un komunikāciju infrastruktūru un publiskos pakalpojumus. Stratēģija „Latvija 2030” nosaka nacionālas un reģionālas nozīmes attīstības centrus kā reģionu izaugsmes virzītājspēkus un nacionālo interešu telpas, tai skaitā lauku attīstības telpu, kurām ir būtiska loma valsts attīstībā. Viens no būtiskiem atbalsta instrumentiem ir SAM 3.3.1. specifiskā atbalsta mērķa programma „Palielināt privāto investīciju apjomu reģionos, veicot ieguldījumus uzņēmējdarbības attīstībai atbilstoši pašvaldību attīstības programmās noteiktajai teritoriju ekonomiskajai specializācijai un balstoties uz vietējo uzņēmēju vajadzībām”, ko administrē Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija. Sociālekonomisko mērķu sasniegšanai, sevišķi risinot nodarbinātības un vietu pievilcības aspektus reģionālā līmenī, nozīmīga ir 5.6.2. specifiskā atbalsta mērķa programma „Teritoriju revitalizācija, reģenerējot degradētās teritorijas atbilstoši pašvaldību integrētajām attīstības programmām”, kas radīs ietekmi uz partnerības teritoriju.

Būtiska mobilitātes nodrošināšanai, uzņēmējdarbības aktivizēšanai un dzīves kvalitātes uzlabošanai ir valsts un pašvaldību ceļu atjaunošanas programma, kas paredz finansējuma piesaisti no dažādām programmām, tostarp no Lauku atbalsta programmas pasākuma “Pamatpakalpojumi un ciematu atjaunošana lauku apvidos”, kas paredz sniegt atbalstu pašvaldību vietējas nozīmes grantēto ceļu uzlabošanai.

4.3. Projektu vērtēšanas kritēriji un kārtība, tostarp interešu konflikta novēršana

Projektu vērtēšanu nodrošinās VRG Projektu vērtēšanas komisija, kura darbojas uz biedrības padomes apstiprināta nolikumu pamata. Vērtēšanas komisijas sastāvu apstiprina biedrības padome, ievērojot principu, ka tajā jābūt vismaz 3 cilvēkiem un vismaz vienam no tiem ir jābūt neitrālam – jādzīvo un jāstrādā citā teritorijā (novadu robežās), lai nodrošinātu projektu neatkarīgu izvērtēšanu. Projektu vērtēšanas komisija projektu pieteikumus izvērtē atbilstoši šādiem kritērijiem:

Apakšaktivitātes 5.1. „Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas” rīcībām

Pirmā līmeņa *Formālie vērtēšanas kritēriji* ir vienādi visām (4) rīcībām. Otrā līmeņa *Projekta nozīmība vietējās teritorijas attīstības kontekstā* kritēriji ir vienādi rīcībām (2) šīs apakšaktivitātes ietvaros.

Pirmais līmenis. Formālie vērtēšanas kritēriji projekta atbilstības stratēģijas noteiktajai rīcībai noteikšanai. Kritēriji tiek vērtēti ar *Jā* vai *Nē*.

Nr.	kritērijs	vērtējums		Projekta iesnieguma attiec. sadaļa
		Jā	Nē	
1.	Vai atbalsta pretendents ir atbilstošs attiecīgajā aktivitātē paredzētajam atbalsta saņēmēju lokam?			A., B.
2.	Vai paredzētās aktivitātes (mērķis, pamatojums, vieta) ir atbilstošas attiecīgajai stratēģijas rīcībai?			B.
3.	Vai paredzētais finansējuma apjoms ir atbilstošs			B.

Ja kāds no šiem kritērijiem ir neatbilstošs, projekts tiek atzīts par stratēģijai neatbilstošu, saņem negatīvu lēmumu un tālāk netiek vērtēts.

Otrais līmenis. Projekta nozīmība vietējās teritorijas attīstības kontekstā.

Atbilstoši katram vērtēšanas kritērijam, kas nosaka projekta atbilstību attīstības stratēģijai, piešķir noteiktu punktu skaitu no 0 līdz 2 (0 = “neatbilst”, 0,5 = “vāji”, 1 = “apmierinoši”, 2 = “labi”).

Nr.	Kritērijs	punkti	Projekta iesnieguma attiec. sadaļa
1.	Projekta mērķa definējums:		B
	Projekta mērķis ir reāls, sasniedzams, izmērāms konkrēta budžeta, laika un cilvēkresursu ziņā.	2	
	Projekta mērķis ir daļēji sasniedzams, izmērāms konkrēta budžeta, laika un cilvēkresursu ziņā.	1	
2.	Projektā plānotās rīcības un aktivitāšu pamatojums:		A, B.2,
	Projektā skaidri aprakstīta esošā situācija, veikta tirgus izpēte - aprakstīts produkta vai pakalpojuma noieta tirgus un pamatotas aktivitātes, kā sasniegt plānoto mērķi.	2	
	Projektā nepilnīgi aprakstīta esošā situācija, daļēji veikta tirgus izpēte, vāji argumentēts plānotās rīcības un aktivitāšu pamatojums.	1	
	Vāji aprakstīta esošā situācija, tirgus izpēte nav veikta, vāji argumentēts plānotās rīcības un aktivitāšu pamatojums.	0,5	
3.	Projekta ieviešanas risku (piem., laika, darbaspēka, finanšu, juridiskie, administratīvie), kas var rasties projekta īstenošanas laikā un tā uzraudzības laikā, izvērtējums un to novēršanas iespējas:		B.2.4.
	Ir norādīti, izvērtēti projekta ieviešanas riski, novērtēta to ietekme un analizētas to novēršanas iespējas.	2	
	Riski ir minēti, nav izvērtēta to ietekme un nav analizētas to novēršanas iespējas.	1	
	Vispār nav minēti,	0	
4.	Plānotā projekta īstenošana ir atbilstoša laika grafikam:		B.8.
	Plānotā projekta īstenošana ir secīgi pamatota un atbilst reāli iespējamam laika grafikam.	2	
	Plānotā projekta īstenošanā identificējamās neatbilstības ar laika grafiku, tomēr ir saglabāta loģiska ieviešanas kārtība.	1	
	Plānotā projekta īstenošanā ir laika grafika neatbilstības, nav loģiskas pēctecības aktivitāšu secībā.	0	
5.	Projektā ietvertas plānotās aktivitātes, rezultatīvie rādītāji (plānotās izmaksas ir pamatotas un orientētas uz mērķa un rezultātu sasniegšanu) ir pārbaudāmi un sasniedzami:		B.10, C.
	Projektā aprakstītas plānotās aktivitātes, ietverta kvalitatīvu rezultātu sasniegšana, aktivitāšu rezultatīvie rādītāji ir pārbaudāmi.	2	
	Projektā nav pārliecinoši aprakstītas plānotās aktivitātes, ietverta nepārliecinoša rezultātu sasniegšana, aktivitāšu rezultatīvie rādītāji ir pārbaudāmi tikai daļēji.	1	
	Plānoto aktivitāšu rezultatīvie rādītāji ir neatbilstoši, problemātiski tos pārbaudīt.	0,5	
6.	Projekta plānoto rezultātu ilgtspējas nodrošināšana:		C.
	Ir plānots pilnībā pamatota projektu rezultātu uzturēšana, izmantošana ilgtermiņā, atbilstoši mērķim vismaz 5 gadus pēc projekta īstenošanas.	2	
	Projekta rezultātu plānotā ilgtspēja norādīta daļēji vai trūkst pamatojuma par reālām, tās nodrošināšanas iespējām.	1	
	Projekta rezultātu plānotā ilgtspēja ir vāji pamatota, nesniedz skaidru priekšstatu par uzturēšanu.	0	
7.	Projekta ieguldījums nodarbinātības veicināšanā:		C.
	Radīta viena vai vairākas darba vietas.	2	
	Saglabāta viena vai vairākas darba vietas, vai izveidota daļējas slodzes darba vieta.	1	
8.	Plānotās aktivitātes projekta sasniedzamo rezultātu publicitātei un informācijas izplatīšanai:		B.2.7.

	Ir iesniegts detalizēts publicitātes aktivitāšu apraksts, kā tiks nodrošināta projekta rezultātu publicitāte visu projekta uzraudzības periodu, plānota atsauce uz partnerību „Brasla”.	1	
	Projektā sniegtā informācija par publicitāti ir tikai atsauce uz MK noteikumiem, regulām vai vispār nav sniegta informācija par publicitātes nodrošināšanu.	0	
9.	Projekta iesniedzēja saistība ar vietējās rīcības grupas (VRG) „Brasla” darbības teritoriju:		A, D*
	Iesniedzējs reģistrēts, deklarēts VRG teritorijā vairāk par 1 gadu.	2	
	Iesniedzējs reģistrēts, deklarēts VRG teritorijā un darbojas tajā līdz 1 gadam.	1	
	Iesniedzējs reģistrēts, deklarēts ārpus VRG teritorijas un ir darbojies tās teritorijā iepriekš.	0,5	
	Gadījumā, ja neizpildās neviens iepriekš minētais nosacījums, vai fiziskā persona neiesniedz apliecinājumu par deklarēto adresi.	0	
	<i>D* Fiziskai personai, Izziņa vai izdruka no (Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes vai pašvaldības) reģistra par deklarēto dzīvesvietu, iesniedzama kopā ar projekta pieteikumu.</i>		
10.	Projekta iesnieguma dokumentācijas gatavība, pievienoti un atbilstoši noformēti visi nepieciešamie pavaddokumenti ¹:		D
	Projekta iesniegums aizpildīts pilnīgi un pārlicinoši, pievienoti visi nepieciešamie pavaddokumenti.	1	
	Papildus punkts , ja uz projekta iesniegšanas brīdi iesniegti arī tie dokumenti, kurus pēc MK noteikumiem var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc tam, kad ir stājies spēkā Lauku atbalsta dienesta lēmums par projekta iesnieguma apstiprināšanu.	0,5	
	Projekta iesniegums aizpildīts nepilnīgi, nav pievienoti visi nepieciešamie pavaddokumenti *.	0,5	
* Vērtējums 0,5 punkti			
Ja projekta iesniegums un tā pavaddokumenti nav noformēti atbilstoši normatīvajiem aktiem, kas nosaka dokumentu izstrādāšanas un noformēšanas prasības (Ministru kabineta 2010.gada 28.septembra noteikumi Nr.916 „Dokumentu izstrādāšanas un noformēšanas kārtība”), t.sk.projekta iesniedzēja apliecinājumu un citus dokumentus nav parakstījis projekta iesniedzējs vai tā pilnvarota persona, projekta iesniegumam nav pievienots attiecīgs pilnvarojums. Iesniegtiem dokumentiem ir zema kvalitāte (skenētais dokuments ir izplūdis, daļēji ieskenēts vai ieskenēts atsevišķā, neapkopotā dokumentā u.tml.).			
Maksimālais kopējais punktu skaits		18	

¹ Atbilstoši 13.10.2015. MK Not. Nr.590 43. un 46. punktā noteiktajam.

Trešais līmenis. Specifiskie kritēriji projekta pieteikumā plānoto rezultātu nozīmībai konkrētās rīcības ietvaros. Šajā līmenī iegūto punktu kopums tiek summēts ar otrajā līmenī iegūtajiem punktiem.

1. Rīcība. Jaunu produktu un pakalpojumu radīšana, esošo attīstīšana un pārdošanas veicināšana.

Nr.	Kritērijs	punkti	Projekta iesnieguma attiec. sadaļa
1.	Projekta rezultātā tiks radīts inovatīvs produkts, metode vai pakalpojums, kas ir jauns, oriģināls un realitātei atbilstošs:		B.7.
	Projekta rezultāti ietver nozīmīgu inovatīvu produktu vai pakalpojumu, kura inovācijas mērogs sniedzas pāri partnerības teritorijas robežām.	2	
	Projekta rezultāti ietver inovatīvu pieeju jau līdzīgu produktu vai pakalpojumu radīšanā. Līdz šim partnerības teritorijā tāds nav ieviests.	1	
	Projekta rezultāti ietver tikai atsevišķas inovatīvas iezīmes vai produkts/pakalpojums nav inovatīvs.	0,5	
2.	Projekta rezultātu novitāte un nozīmīgums konkrētā pretendenta attīstībai:		B.2.
	Projekta rezultātu novitātei un nozīmīgumam konkrētā pretendenta attīstībai ir dots argumentēts pamatojums.	2	
	Projekta rezultātu novitāte un nozīmīgums konkrētā pretendenta attīstībai ir nepilnīgs, trūkst argumentēts pamatojums.	1	
3.	Projekta īstenotāju komandas pieredze projektu vadībā:		

	Projekta iesniedzējam un īstenošanā piesaistītajiem speciālistiem ir nepieciešamās zināšanas, pieredze projektu vadīšanā un ieviešanā (minēti vairāk kā 3 projekti).	2	A, B.2.7. vai D. (CV)
	Projekta iesniedzējam un īstenošanā piesaistītajiem speciālistiem ir neliela pieredze (mazāk kā 3 projekti), un zināšanas projektu vadīšanā.	1	
	Projekta iesniedzējam un īstenošanā piesaistītajam speciālistam nav pieredze projektu vadīšanā, bet ir pamatota projektu vadības nodrošināšana.	0,5	
4.	Kopprojekts rezultātu efektīvākai sasniegšanai:		A, C.
	Projekts atbilst kopprojektam (saskaņā ar MK noteikumiem)	1	
	Projekts neatbilst kopprojektam (saskaņā ar MK noteikumiem)	0	
	Maksimālais kopējais punktu skaits	7	

Maksimāli iegūstamais punktu skaits ((otrais līmenis = 18 + trešais līmenis = 7) x 3 vērtētāji) ir **75 punkti**. Minimālais punktu skaits **pozitīva lēmuma saņemšanai** par projekta pieteikuma atbilstību vietējās attīstības stratēģijai – 60%, kas atbilst 45 punktiem.

Gadījumos, ja vienas rīcības ietvaros vairākiem projektiem ir vienāds punktu skaits, projekti atbalstīšanas secībā sarindojami pēc sekojošiem rādītājiem:

1. Projekts, kas saņēmis vairāk punktu specifiskajos vērtēšanas kritērijos. Ja tas nerada atšķirību, tiek ņemts vērā nākamais kritērijs.
2. Projekts, kura ieviešanai pieprasītais publiskais finansējuma apjoms ir mazāks. Ja tas nerada atšķirību, tiek ņemts vērā nākamais kritērijs.
3. Iesniedzējs, kurš plāno no jauna uzsākt saimniecisko darbību, izveidot saimniecību. Papildus 0,01 punkts.

2.Rīcība. Lauksaimniecības produktu pārstrāde, (tostarp mājas apstākļos), produkcijas dizains un pārdošanas veicināšana.

Nr.	Kritērijs	punkti	Projekta iesnieguma attiec. sadaļa
1.	Projekta aktualitātes pamatojums:		B.
	Projekts paredz izveidot jaunu lauksaimniecības produktu pārstrādes uzņēmumu, vai jaunu vietējās produkcijas tirdzniecības vietu, vai jaunu realizācijas veidu pamatojot ar tirgus situācijas analīzi.	2	
	Projekts uzlabo jau esoša lauksaimniecības produktu pārstrādes uzņēmuma, piedāvājuma kvalitāti, uzlabo jau esošas tirdzniecības vietas, produktu realizācijas veida pilnveidi un tas ir pamatots no tirgus izpētes viedokļa, norādot uz priekšrocībām konkurētspējas palielināšanai, sniegs būtisku ieguvumu vietējās produkcijas realizētājiem.	1	
	Projekts paredz izveidot jaunu lauksaimniecības produktu pārstrādes uzņēmumu, vai uzlabot esošo kvalitāti, taču nav pamatojuma ar tirgus situāciju, vai nav būtiska pievienotās vērtības radīšana.	0,5	
2.	Projekta rezultātu novitāte un nozīmīgums konkrētā pretendenta attīstībai:		B.
	Projekta rezultātu novitātei un nozīmīgumam konkrētā pretendenta attīstībai ir dots argumentēts pamatojums.	2	
	Projekta rezultātu novitāte un nozīmīgums konkrētā pretendenta attīstībai ir nepilnīgs, trūkst argumentēts pamatojums.	1	
3.	Projekta īstenošanu komandas pieredze projektu vadībā:		A, B.2.7. vai D.(CV)
	Projekta iesniedzējam un īstenošanā piesaistītajiem speciālistiem ir nepieciešamās zināšanas, pieredze projektu vadīšanā un ieviešanā (minēti vairāk kā 3 projekti).	2	

	Projekta iesniedzējam un īstenošanā piesaistītajiem speciālistiem ir neliela pieredze (mazāk kā 3 projekti), un zināšanas projektu vadīšanā.	1	
	Projekta iesniedzējam un īstenošanā piesaistītajam speciālistam nav pieredze projektu vadīšanā, bet ir pamatota projektu vadības nodrošināšana.	0,5	
4.	Kopprojekts rezultātu efektīvākai sasniegšanai:		A. C.
	Projekts atbilst kopprojektam (saskaņā ar MK noteikumiem).	1	
	Projekts neatbilst kopprojektam (saskaņā ar MK noteikumiem).	0	
5.	Projekta pretendents pārstrādā lauksaimniecības produktus:		A.1., B.2.7., D
	Uzņēmumā tiek ražota sertificēta bioloģiskās lauksaimniecības produkcija (<i>ir iesniegts apliecinošs dokuments, - sertifikāts</i>).	2	
	Bioloģiskās lauksaimniecības produkcijas ražošana un pārstrāde pašlaik tiek sertificēta (<i>ir iesniegts apliecinošs dokuments - sertifikāts</i>).	1	
	Uzņēmums pārstrādā, vai plāno pārstrādāt lauksaimniecības produktus.	0,5	
	Maksimālais kopējais punktu skaits	9	

Maksimāli iegūstamais punktu skaits ((otrais līmenis = 18 + trešais līmenis = 9) x 3 vērtētāji) ir **81 punkti**. Minimālais punktu skaits **pozitīva lēmuma saņemšanai** par projekta pieteikuma atbilstību vietējās attīstības stratēģijai – 60%, kas atbilst 48,6 punktiem.

Gadījumos, ja vienas rīcības ietvaros vairākiem projektiem ir vienāds punktu skaits, projekti atbalstīšanas secībā sarindojami pēc sekojošiem rādītājiem:

1. Projekts, kas saņēmis vairāk punktu specifiskajos vērtēšanas kritērijos. Ja tas nerada atšķirību, tiek ņemts vērā nākamais kritērijs.
2. Projekts, kura pieprasītais publiskais finansējuma apjoms ir mazāks.
3. Iesniedzējs, kurš plāno no jauna uzsākt saimniecisko darbību, nodarboties ar lauksaimniecības produktu pārstrādi mājas apstākļos
Papildus 0,01 punkts.

Apakšaktivitātes 5.2. „Vietas potenciāla attīstības iniciatīvas” rīcībām

Pirmā līmeņa *Formālie vērtēšanas* kritēriji ir vienādi visām (4) rīcībām.

Otrā līmeņa *Projekta nozīmība vietējās teritorijas attīstības kontekstā* kritēriji ir vienādi (2) rīcībām šīs apakšaktivitātes ietvaros.

Otrais līmenis – Projekta nozīmība vietējās teritorijas attīstības kontekstā. Pēc šiem kritērijiem tiek noteikta projekta pieteikuma nozīmība visas partnerības stratēģijas īstenošanas kontekstā. Šie kritēriji tiek vērtēti divu punktu sistēmā saskaņā ar sekojošajā tabulā pievienotajiem projektu vērtēšanas vispārīgajiem kritērijiem.

Nr.	Kritērijs	punkti	Projekta iesnieguma attiec. sadaļa
1.	Projekta mērķa definējums:		B.
	Projekta mērķis ir reāls, sasniedzams, izmērāms konkrēta budžeta, laika un cilvēkresursu ziņā.	2	
	Projekta mērķis ir daļēji sasniedzams, izmērāms konkrēta budžeta, laika un cilvēkresursu ziņā.	1	
2.	Projektā plānotās rīcības un aktivitāšu pamatojums:		A. B.2.
	Projektā skaidri aprakstīta esošā situācija, veikta teritorijas analīze un pamatotas aktivitātes, kā sasniegt plānoto mērķi.	2	
	Projektā nepilnīgi aprakstīta esošā situācija, daļēji veikta teritorijas izpēte, vāji argumentēts plānotās rīcības un aktivitāšu pamatojums.	1	
	Nepilnīgi aprakstīta esošā situācija, vāji argumentēts plānotās rīcības un aktivitāšu pamatojums.	0,5	
3.	Projekta iniciēšanā ir iesaistīti vietējie iedzīvotāji, īstenošana tiek virzīta uz attiecīgās mērķgrupas vajadzību sasniegšanu:		B.2.6., D.
	Pirms projekta pieteikuma sagatavošanas ir apzinātas iedzīvotāju vēlmes, attiecīgās mērķgrupas vajadzības (apliecinošs dokuments), plānotās rīcības sakrīt ar vietējās kopienas prioritārām vajadzībām.	2	
	Projekta īstenošana tiek virzīta uz iedzīvotāju vajadzību apmierināšanu, bet konsultācijas par vajadzību aktualitāti un prioritātēm nav notikušas.	1	
	Projektā nav ietverta iedzīvotāju vajadzību apmierināšana, vai tas norādīts nepilnīgi.	0,5	
4.	Projekta ieviešanas risku (piem. laika, darbaspēka, finanšu, juridiskie, administratīvie), kas var rasties projekta īstenošanas laikā un tā uzraudzības laikā izvērtējums un to novēršanas iespējas:		B.
	Ir norādīti, izvērtēti projekta ieviešanas riski, novērtēta to ietekme un analizētas to novēršanas iespējas.	2	
	Riski ir minēti, nav izvērtēta to ietekme un nav analizētas to novēršanas iespējas.	1	
	Vispār nav minēti.	0	
5.	Projekta nozīmīguma mērogs vietējās teritorijas iedzīvotāju vajadzību risināšanai:		B.
	Projekts ir nozīmīgs vietējās teritorijas iedzīvotāju problēmu risināšanai un aptver skaitliski lielu mērķgrupu, kas būs labuma guvēji nodrošinot vienlīdzīgas iespējas gan jauniešu, gan sociālās atstumtības riskam pakļautām iedzīvotāju grupām, t.sk. mazaizsargāto personu grupām.	2	
	Projekts ir nozīmīgs vietējās teritorijas iedzīvotāju, nelielas interešu grupas problēmu risināšanai.	1	
	Projekts pamatā nav vērsts uz nozīmīgu vietējās teritorijas iedzīvotāju vajadzību risināšanu.	0	
6.	Plānotā projekta īstenošana ir atbilstoša laika grafikam:		B.
	Plānotā projekta īstenošana ir secīgi pamatota un atbilst reāli iespējamam laika grafikam.	2	
	Plānotā projekta īstenošanā identificējamās neatbilstības ar laika grafiku, tomēr ir saglabāta loģiska ieviešanas kārtība.	1	
	Plānotā projekta īstenošanā ir laika grafika neatbilstības, nav loģiskas pēctecības aktivitāšu secībā.	0	
7.	Projektā ietvertas plānotās aktivitātes, rezultatīvie rādītāji (plānotās izmaksas ir pamatotas un orientētas uz mērķa un rezultātu sasniegšanu) ir pārbaudāmi un sasniedzami:		B.

	Projektā aprakstītas plānotās aktivitātes, ietverta kvalitatīvu rezultātu sasniegšana, aktivitāšu rezultatīvie rādītāji ir pārbaudāmi.	2	
	Projektā nav pārlicinoši aprakstītas plānotās aktivitātes, ietverta nepārlicinoša rezultātu sasniegšana, aktivitāšu rezultatīvie rādītāji ir pārbaudāmi tikai daļēji.	1	
	Plānoto aktivitāšu rezultatīvie rādītāji ir neatbilstoši, problemātiski tos pārbaudīt.	0,5	
8.	Projekta plānoto rezultātu ilgspējas nodrošināšana:		B., C., D.
	Ir plānota pilnībā pamatota projektu rezultātu uzturēšana, izmantošana ilgtermiņā, atbilstoši mērķim vismaz 5 gadus pēc projekta īstenošanas.	2	
	Projekta rezultātu plānotā ilgspēja norādīta daļēji vai trūkst pamatojuma par reālām, tās nodrošināšanas iespējām.	1	
	Projekta rezultātu plānotā ilgspēja ir vāji pamatota, nesniedz skaidru priekšstatu par uzturēšanu.	0	
9.	Plānotās aktivitātes projekta sasniedzamo rezultātu publicitātei un informācijas izplatīšanai:		B.2.6.
	Ir iesniegts detalizēts publicitātes aktivitāšu apraksts, kā tiks nodrošināta projekta rezultātu publicitāte visu projekta uzraudzības periodu, plānota atsauce uz partnerību „Brasla”.	1	
	Projektā sniegtā informācija par publicitāti ir tikai atsauce uz MK noteikumiem, regulām vai vispār nav sniegta informācija par publicitātes nodrošināšanu.	0	
10.	Projekta iesniedzēja saistība ar vietējās rīcības grupas (VRG) „Brasla” darbības teritoriju:		A., D.*
	Iesniedzējs reģistrēts, deklarēts VRG teritorijā vairāk par 1 gadu.	2	
	Iesniedzējs reģistrēts, deklarēts VRG teritorijā un darbojas tajā līdz 1 gadam.	1	
	Iesniedzējs reģistrēts, deklarēts ārpus VRG teritorijas un ir darbojies tās teritorijā iepriekš.	0,5	
	Gadījumā, ja neizpildās neviens iepriekš minētais nosacījums vai fiziskā persona neiesniedz apliecinājumu par deklarēto adresi..	0	
	<i>D* Fiziskai personai, Izziņa vai izdruka no (Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes vai pašvaldības) reģistra par deklarēto dzīvesvietu, iesniedzama kopā ar projekta pieteikumu..</i>		
11.	Projekta iesnieguma dokumentācijas gatavība, pievienoti un atbilstoši noformēti visi nepieciešamie pavaddokumenti ¹:		Projekta iesniegums; D.
	Projekta iesniegums aizpildīts pilnīgi un pārlicinoši, pievienoti visi nepieciešamie pavaddokumenti.	1	
	Papildus punkts, ja uz projekta iesniegšanas brīdi iesniegti arī tie dokumenti, kurus pēc MK noteikumiem var iesniegt sešu mēnešu laikā pēc tam, kad ir stājies spēkā Lauku atbalsta dienesta lēmums par projekta iesnieguma apstiprināšanu.	0,5	
	Projekta iesniegums aizpildīs nepilnīgi, nav pievienoti visi nepieciešamie pavaddokumenti*.	0,5	
* Vērtējums 0,5 punkti Ja projekta iesniegums un tā pavaddokumenti nav noformēti atbilstoši normatīvajiem aktiem, kas nosaka dokumentu izstrādāšanas un noformēšanas prasības (Ministru kabineta 2010.gada 28.septembra noteikumi Nr.916 „Dokumentu izstrādāšanas un noformēšanas kārtība”), t.sk.projekta iesniedzēja apliecinājumu un citus dokumentus nav parakstījis projekta iesniedzējs vai tā pilnvarota persona, projekta iesniegumam nav pievienots attiecīgs pilnvarojums. Iesniegtiem dokumentiem ir zema kvalitāte (skenētais dokuments ir izplūdis, daļēji ieskenēts vai ieskenēts atsevišķā, neapkopotā dokumentā u.tml.).			
Maksimālais kopējais punktu skaits			20

¹ Atbilstoši 13.10.2015. MK Not. Nr.590 44. un 46. punktā noteiktajam

* kritērijos minēto nosacījumu izpilde jānodrošina projekta īstenošanas laikā. Nosacījumu neizpildes gadījumā var tikt piemērota finanšu korekcija atbilstoši Ministru kabineta noteikumu Nr.598 6.pielikumam.

Trešais līmenis. Specifiskie kritēriji, pēc kuriem tiek izvērtēta projektu pieteikumu nozīmība konkrētās rīcības ietvaros. Šajā līmenī iegūto punktu kopums tiek summēts ar otrajā līmenī iegūtajiem punktiem.

3. Rīcība. Vides labiekārtošana pakalpojumu pieejamības un kvalitātes uzlabošanai

Nr.	Kritērijs	punkti	Projekta iesnieg. attiec. sadaļa
1.	Projekta aktualitātes pamatojums:		A. B.
	Projekts paredz izveidot jaunu sabiedrisko pakalpojumu pieejamības vietu, kur līdz tam tādas nav bijis, un paredz sabiedrībai nozīmīgas vietas labiekārtošanu.	2	
	Projekts uzlabo jau esoša sabiedrisko pakalpojumu piedāvājuma kvalitāti un paredz labiekārtot publisko infrastruktūru.	1	
	Projekts piedāvā izveidot sabiedrisko pakalpojumu piedāvājumu, kāds vietējiem iedzīvotājiem jau ir pieejams.	0,5	
2.	Projekta novitāte un inovatīvu risinājumu pakāpe:		B.5.
	Projekta rezultāti paredz inovatīvus risinājumus problēmu novēršanai, vai vietējo kopienu vajadzībām plašākā VRG teritorijā vairāku blakusesošu pagastu robežās.	2	
	Projekta rezultāti paredz inovatīvus risinājumus mazāk nozīmīgu problēmu novēršanai tikai viena pagasta, pilsētas teritorijā.	1	
	Projekta rezultāti paredz inovatīvus risinājumus vienas kopienas ietvaros.	0,5	
	Projekts nav inovatīvs.	0	
3.	Projekta nozīmība vienmērīgā teritorijas attīstībā (saņemtais publiskais finansējums 5.2.aktivitātē ²⁾). Kritērijs stājas spēkā no 3.kārtas.		Partnerīb as iekšējie dati, LEADER, B.9.
	Projekts tiks ieviests pagasta vai pilsētas teritorijā, kura šīs aktivitātes īstenošanas ietvaros saņēmusi mazāk kā 50 000 EUR atbalstu.	2	
	Projekts tiks ieviests pagasta vai pilsētas teritorijā, kura šīs aktivitātes īstenošanas ietvaros saņēmusi atbalstu 50 001 līdz 80 000 EUR.	1	
	Projekts tiks ieviests pagasta vai pilsētas teritorijā, kura šīs aktivitātes īstenošanas ietvaros saņēmusi vairāk kā 80 001 EUR atbalstu.	0	
4.	Projekta īstenotāju komandas pieredze projektu vadībā:		A., B.2.6. vai D. (CV)
	Projekta iesniedzējam un īstenošanā piesaistītajiem speciālistiem ir nepieciešamās zināšanas, pieredze projektu vadīšanā un ieviešanā (minēti vairāk kā 3 projekti).	2	
	Projekta iesniedzējam un īstenošanā piesaistītajiem speciālistiem ir neliela pieredze (mazāk kā 3 projekti), un zināšanas projektu vadīšanā.	1	
	Projekta iesniedzējam un īstenošanā piesaistītajam speciālistam nav pieredze projektu vadīšanā, bet ir pamatota projektu vadības nodrošināšana.	0,5	
	Maksimālais kopējais punktu skaits	8	

(²⁾) Atbilstoši 13.10.2015. MK Not. Nr.590 5.2.punktam.

Maksimāli iegūstamais punktu skaits ((otrais līmenis = 20 + trešais līmenis = 8) x 3 vērtētāji) ir **84 punkti**. Minimālais punktu skaits **pozitīva saņemšanai** par projekta pieteikuma atbilstību vietējās attīstības stratēģijai – 60%, kas atbilst 50,4 punktiem.

Gadījumos, ja vienas rīcības ietvaros vairākiem projektiem ir vienāds punktu skaits, projekti atbalstīšanas secībā sarindojami pēc sekojošiem rādītājiem:

1. Projekts, kas saņēmis vairāk punktu specifiskajos vērtēšanas kritērijos (trešajā līmenī). Ja tas nerada atšķirību, tiek ņemts vērā nākamais kritērijs.
2. Projekts, kura ieviešanai pieprasītais mazāks publiskā finansējuma apjoms. Papildus 0,01 punkts.

4. Rīcība. Vietējo sabiedrisko aktivitāšu dažādošana un kapacitātes stiprināšana

Nr.	Kritērijs	punkti	Projekta iesnieg. attiec. sadaļa
1.	Projekta aktualitātes pamatojums:		A., B.
	Projekts paredz veidot jaunu sabiedrisko aktivitāšu īstenošanas vietu un tā ir nozīmīga vietējai kopienai, konkrētās mērķgrupas sabiedrisko aktivitāšu dažādošanai.	2	

	Projekts uzlabo jau esošu sabiedrisko aktivitāšu infrastruktūru un materiālo bāzi, dažādojot sabiedrisko aktivitāšu piedāvājumu, kas ir nozīmīgs attiecīgajai mērķgrupai.	1	
	Projekts piedāvā izveidot sabiedrisko aktivitāšu piedāvājumu, kura aktualitāte ir vāji pamatota.	0,5	
2.	Projekta novitāte un inovatīvu risinājumu pakāpe:		B.5.
	Projekta rezultāti paredz inovatīvus risinājumus problēmu novēršanai, vai vietējo kopienu vajadzībām plašākā teritorijā vairāku blakusesošu pagastu robežās.	2	
	Projekta rezultāti paredz inovatīvus risinājumus mazāk nozīmīgu problēmu novēršanai tikai viena pagasta, pilsētas teritorijā.	1	
	Projekta rezultāti paredz inovatīvus risinājumus vienas kopienas ietvaros.	0,5	
	Projekts nav inovatīvs.	0	
3.	Projekta nozīmība vienmērīgā teritorijas attīstībā (saņemtais publiskais finansējums saņemtais publiskais finansējums 5.2.aktivitātē ²). Kritērijs stājas spēkā no 3.kārtas.		Partnerības iekšējie dati, LEADER, B.9.
	Projekts tiks ieviests pagasta vai pilsētas teritorijā, kura šīs aktivitātes īstenošanas ietvaros saņēmusi mazāk kā 50 000 EUR atbalstu.	2	
	Projekts tiks ieviests pagasta vai pilsētas teritorijā, kura šīs aktivitātes īstenošanas ietvaros saņēmusi atbalstu 50 001 līdz 80 000 EUR.	1	
	Projekts tiks ieviests pagasta vai pilsētas teritorijā, kura šīs aktivitātes īstenošanas ietvaros saņēmusi vairāk kā 80 001 EUR atbalstu.	0	
4.	Projekta īstenotāju komandas pieredze projektu vadībā:		A., B.2.6. vai D, (CV)
	Projekta iesniedzējam vai īstenošanā piesaistītajiem speciālistiem ir nepieciešamās zināšanas, pieredze projektu vadīšanā un ieviešanā (minēti vairāk kā 3 projekti).	2	
	Projekta iesniedzējam vai īstenošanā piesaistītajiem speciālistiem ir neliela pieredze (mazāk kā 3 projekti) un zināšanas projektu vadīšanā.	1	
	Projekta iesniedzējam vai īstenošanā piesaistītajam speciālistam nav pieredze projektu vadīšanā, bet ir pamatota projektu vadības nodrošināšana.	0,5	
	Maksimālais kopējais punktu skaits	8	

(²) Atbilstoši 13.10.2015. MK Not. Nr.590 5.2.punktam.

Maksimāli iegūstamais punktu skaits ((otrais līmenis = 20 + trešais līmenis = 8) x 3 vērtētāji) ir **84 punkti**. Minimālais punktu skaits **pozitīva lēmuma saņemšanai** par projekta pieteikuma atbilstību vietējās attīstības stratēģijai – 60%, kas atbilst 50,4 punktiem.

Gadījumos, ja vienas rīcības ietvaros vairākiem projektiem ir vienāds punktu skaits, projekti atbalstīšanas secībā sarindojami pēc sekojošiem rādītājiem:

1. Projekts, kas saņēmis vairāk punktu specifiskajos vērtēšanas kritērijos (trešajā līmenī). Ja tas nerada atšķirību, tiek ņemts vērā nākamais kritērijs.
2. Projekts, kura ieviešanai pieprasītais mazāks publiskā finansējuma apjoms.
Papildus 0,01 punkts

Pēc vērtēšanas procesa beigām tiek sarindoti projekti pēc to punktu skaita un kopā ar priekšlikumiem projektu atbilstībai SVVA stratēģijai, tiek iesniegti tālākai apstiprināšanai biedrības padomē, kas pieņem attiecīgus lēmumus.

Lai novērstu interešu konfliktu, tiek veiktas šādas darbības:

a) vērtēšanas komisijas locekļi aizpilda interešu konflikta neesamības deklarāciju par katru projekta pieteikumu. Ja Kāds komisijas loceklis ir konstatējis interešu konflikta esamību, tad viņš nepiedalās visu projektu pieteikumu vērtēšanā, kas iesniegti konkrētajā rīcībā;

b) biedrības padomes locekļi aizpilda interešu konflikta neesamības deklarāciju par katru projekta pieteikumu (vienotā deklarācijā). Ja Kāds komisijas loceklis ir konstatējis interešu konflikta esamību, tad viņš nepiedalās lēmuma

pieņemšanā par projekta atbilstību vietējās teritorijas attīstības stratēģijai, kas iesniegti konkrētajā rīcībā.

Interesešu konflikta deklarācijas paraugs:

<p>Pielikums Nr.1 Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstības projektu vērtēšanas un uzraudzības komisijas nolikumam</p>
<p>Biedrības Vidzemes lauku partnerība „Brasla” ELFLA projektu iesniegumu vērtēšanas komisijas dalībnieka</p> <p>INTEREŠU DEKLARĀCIJA</p>
<p>Apliecinu, ka man nav tādu apstākļu, kuri varētu ietekmēt manu objektivitāti lēmumu pieņemšanā, vērtējot Vidzemes lauku partnerības „Brasla” teritorijas attīstības stratēģijas 2014.-2020. gadam” īstenošanas ietvaros iesniegto:</p>
<p>_____</p> <p>(projekta pieteicēja nosaukums)</p>
<p>projektu _____</p> <p>(projekta nosaukums).</p>
<p>Datums. _____</p>
<p>Paraksts _____ / _____ /</p>

4.4. Sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas īstenošanas uzraudzības un novērtēšanas procedūra

Informāciju, kas nepieciešama stratēģijas ieviešanas rādītāju uzraudzībai un apkopošanai, nodrošina biedrības padome, izmantojot projektu iesniegumos iekļauto informāciju, kā arī statistiku no publiskajiem reģistriem – Centrālās statistikas pārvaldes, Pilsonības un migrācijas pārvaldes, kā arī Lursoft datu bāzēm un pašvaldību rīcībā esošajiem datiem. Padome gatavos ikgadējus rādītāju uzraudzības ziņojumus, ar ko iepazīstinās biedrības padomi un tos publicēs biedrības tīmekļa vietnē *brasla.lv*.

Vismaz divas reizes plānošanas periodā – 2018.gadā un stratēģijas ieviešanas noslēgumā – tiks veikta paplašināta teritorijas attīstības analīze un izvērtēta SVVA stratēģijas ietekme uz teritorijas attīstību, ar analīzes rezultātiem iepazīstināta biedrības padome un tie būs publicēti arī tīmekļa vietnē *brasla.lv*, apspriesti rezultatīvie rādītāji un priekšlikumi stratēģijas noteikto rezultatīvo rādītāju sasniegšanai.

Stratēģijas rezultātu rādītāji un vērtēšanas kritēriji ir veidoti tā, lai nodrošinātu nacionālā plāna rādītāju izpildi – respektīvi, tiek paredzēts iznākuma rādītājs, kā arī vērtēšanas kritērijs par izveidotajām darba vietām. Īpaši atbalstāmas jauniešu un citas sociālās atstumtības riskam pakļautās grupas ir ietvertas „*Vietas potenciāla attīstības iniciatīvas*” aktivitāšu rīcībās.

VRG stratēģijas īstenošanas rezultāti sniedz ieguldījumu Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai un Eiropas Jūras lietu un zivsaimniecības fonda atbalstīto rīcību īstenošanai nacionālajā līmenī, jo ir saskanīgi mērķu sasniegšanas rādītāji, īpaši akcentējot paredzēto nodarbinātības un nelauksaimnieciskās uzņēmējdarbības aktivitātes pieaugumu, tai skaitā ieguldījumu vides un klimata ilgtspējības rādītājos (piemēram, pie prioritātēm izvirzot bioloģiskās lauksaimniecības pārstrādes nozīmīgumu).

VRG stratēģijas īstenošanas laikā paredzēts tiekties uz iekļaujošas sabiedrības stiprināšanas mērķiem, nodrošinot vienādas iespējas, tajā skaitā cilvēkiem ar īpašām vajadzībām. Īpaša prioritāte izvirzīta jauniešu piesaistei un lomai VRG stratēģijas īstenošanā.

VRG stratēģijas īstenošanas rezultāti būs papildinoši pašvaldību veiktajām rīcībām un cita ārējā finansējuma piesaistei. To nodrošina analītiski izvērtētās rīcības dažādu līmeņu stratēģiskajos plānošanas dokumentos un pašvaldību pārstāvju dalība biedrības “Vidzemes lauku partnerība “Brasla”” padomē.

4.5. Sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas īstenošanas organizācija

Stratēģijas ieviešanā galvenās iesaistītās institūcijas:

1. biedru kopsapulce;
2. biedrības padome;
3. izpildinstitūcija:
  - 1) administratīvais vadītājs;
  - 2) finanšu vadītājs;
  - 3) projektu vērtēšanas komisija.

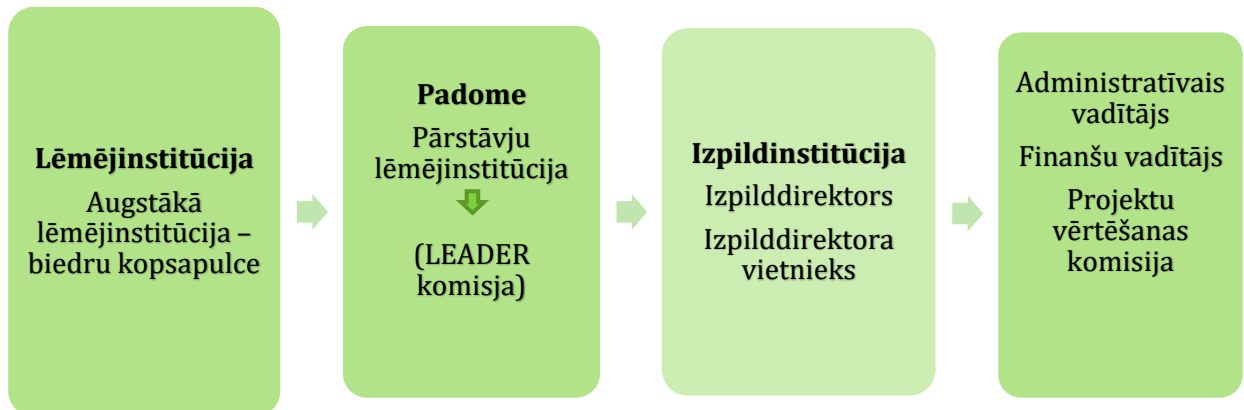

Biedru kopsapulce ir augstākais biedrības lēmējorgāns, kas apstiprina biedrības padomi. Biedrības padomes sastāvs aprakstīts šīs stratēģijas 1.2.apakšnodaļā. Padome pieņem galīgos lēmumus par stratēģijas apstiprināšanu un grozījumiem, kā arī projektu konkursu izsludināšanu. Padome izveido un apstiprina LEADER komisijas sastāvu, kas ir atbildīga par projekta vērtēšanas rezultātu lēmuma pieņemšanu un atbilstību vietējās teritorijas attīstības stratēģijai. Biedrība apstiprina un atbrīvo no amata biedrības padomi. Padome ieceļ administratīvo vadītāju, kā arī izveido projektu vērtēšanas komisiju.

Biedrības izpildinstitūcija un administratīvais vadītājs nodrošina projektu konkursu norisi, nepieciešamās apmācības un pretendentu aktivizēšanu, kā arī uzrauga projektu rezultātus un apkopo stratēģijas rezultātos rādītājus. Vienlaikus padome un administratīvais vadītājs nodrošina biedrības īstenoto projektu ieviešanu, kā arī biedrības darbību atbilstoši organizācijas statūtiem un normatīvajiem aktiem.

Projektu vērtēšanas komisija nodrošina saņemto projektu iesniegumu vērtēšanu atbilstoši padomes apstiprinātajam projektu vērtēšanas komisijas nolikumam, kā arī vērtēšanas kritēriju piemērošanas metodikai.

Projektu konkursu izsludināšana notiek atbilstoši normatīvajiem aktiem un biedrības padomes lēmumiem, bet sabiedrības informēšanas un aktivizēšanas pasākumi – atbilstoši šīs stratēģijas 4.1.apakšnodaļai.

5. Finansējuma sadales plāns

Lauku attīstības programmas 2014.–2020. gadam apakšpasākumā "Darbību īstenošana saskaņā ar sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju" (turpmāk – Lauku attīstības programmas apakšpasākums)

Iekļaujot papildus virssaistību finansējumu uzņēmējdarbības atbalstam, aktivitātei "Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas un papildus piešķirto finansējumu 480220,46 EUR 2021.gadā (pārejas periodam līdz 2022.g.b.).

Nr. p.k.	Mērķis	Lauku attīstības programmas apakšpasākumā	
		atbalsta apmērs (% pret kopējo atbalstu Lauku attīstības programmas apakšpasākumā)	atbalsta apmērs (euro)*
M1	Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas	60	1471635.04
	Virssaistības		93213,24
M2	Vietas potenciāla attīstības iniciatīvas	40	984814.96
	Kopā	100	2456450,00
	t. sk. uzņēmējdarbības attīstībai	60%	1564848,28

Piezīme. * Aizpilda pēc sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģiju atlases komitejas lēmuma saņemšanas par sabiedrības virzītas vietējās attīstības stratēģijas apstiprināšanu.

PIELIKUMI

Pielikums Nr.1. Stratēģijas izstrādes procesa apraksts

Stratēģijas izstrādes procesa laikā no 2015.gada marta, rīkoti 12 iedzīvotāju informēšanas pasākumi (forumi, darba grupas) par VRG „Brasla” darbību, ar mērķi apzināt vietējo iedzīvotāju vajadzības, to sasaisti ar Lauku attīstības programmas pasākumiem.

Iesaistītās personas un organizācijas

Stratēģijas izstrādē piedalījušās šādas organizācijas:

Pašvaldības:

- Alojās novada dome
- Kocēnu novada dome
- Krimuldas novada dome
- Limbažu novada pašvaldība
- Pārgaujas novada pašvaldība

Valsts, pašvaldības iestādes:

- Staiceles kultūras nama vad.
- Vilzēnu tautas nama vad.
- Braslavas pagasta pārvalde
- Alojās aprūpes centrs
- SIA LLKC alojās nov.
- Alojās novada TIC
- Brīvzemnieku pag .pārvalde
- NA Limbažu nodaļa
- Limbažu TIC
- Limbažu 3.vsk
- Limbažu bērnu un jauniešu centrs
- Katvaru pagasta pārvaldes vad.
- Pansionāts „Pērle”
- Umurgas pag. bibl.
- Umurgas pag. pārvalde
- Umurgas pamatskolas pārst.
- Sab.centrs „Lādes Vītoli”
- Vaidavas pagasta kult.nama vad.
- Vaidavas pag.soc.nod.vad.
- Vaidavas pag. Pārvalde
- Dikļu pag. Pārvalde
- Kocēnu nov. domes soc.dien.

Uzņēmēji:

- z/s „Jaunminkiņi”
- SIA „Saldo I.M.”
- z/s „Melderi”
- SIA WEB Dienests
- z/s „Reķi”

- P/S „Baloži”
- z/s „Priedītes”
- „Lēdurga” AbiTe
- „Saule Bīriņu Pils”
- SIA „Lucrum LG”
- SIA „Vidrižu Vēverkalni”
- SIA „MJ Invest”
- SIA „Dienvidlatvijas lauksaimnieki”
- SIA „Dziļezers”
- z/s „Ausmas”
- z/s „Vecrūjas”
- SIA „Brasla”
- z/s „Itreke”
- SIA „Vilarija”
- z/s „Vējiņi”
- SIA „Dabas spēks”
- SIA „Medus kāre”
- IU „Sibilla”
- SIA „Rebeka”
- I.K. „Meltekss”
- D.Rumbas z.saimniec.
- SIA „Dikļu pils”

Nevalstiskās organizācijas:

- Īģes lauku partnerība
- Dzīvnieku atbalsta b/a Aloja
- Vidzemes ūdenstūrisma attīst.b/a
- Biedrība „Staiceles seniori”
- Klubiņš „Saulgriezes”
- SRSK „Stazele”
- Jauniešu biedrība „Pivalind”
- Alojās mednieku klubs
- Pensionāru klubs „Vecie Ozoli”
- Biedrība „PO Lemisele”
- Limbažu pensionāru biedrība
- Biedrība TDA „Katvari”
- Biedrība „Limbažu Filcs”
- Biedrība „Mantojums”
- Biedrība „Mēs – nākotnei”
- PKS „Pienene”
- Biedrība „Katvaru ezers”
- LLSK „Pīlādzīts”
- Biedrība „Smailes”
- SK „Lēdurga”
- Jumpravmuižas ezeru virknes apsaimniekotāju biedrība”
- b/a „Pūra Lādes”
- izglītības b/a „Imanta”

- Biedrība „Latvijas Kempingu asociācija”
- Biedrība „Straupes Dzirkstelīte”
- Pensionāru biedrība „Dzīvotprieks”
- „Straupes jauniešu biedrība”
- Biedrība „Braslas draugi”
- b/a „Free Wind Archers”
- b/a „Rozbeķu saime”
- Straupes ev.lut. draudze
- „Straupes lauku labumu tirdziņš”
- Biedrība „Dikālieši”
- I/K „Trusīts mans”
- Biedrība „ĢAKC”
- b/a „Attīstība. Virzība. Izaugsme”
- Biedrība „Vilzene”
- Biedrība „Vesels pilsētā un laukos”
- „Bīriņu pils kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas biedrība”

Privātpersonas: - 69(iedz.)

Sabiedrības iesaistes metodes un procedūras, stratēģijas izstrādes gaitas novērtējums

Sākotnējais pamatojums stratēģijas izstrādei tika pētīts biedrības pasūtītā pētījuma „Uzņēmējdarbības un sabiedrības dzīves kvalitātes veicināšana, tās potenciāla attīstība” ietvaros, kas skatāms - <http://www.brasla.lv/article/lv/Petijumi/>

Šīs stratēģijas izstrāde tika uzsākta 2015.gada pavasarī, kad tika rīkotas šādas sanāksmes-diskusijas par jaunā plānošanas perioda nosacījumiem un iespējamām rīcībām:

- Iedzīvotāju forums „Tikšanās ar novadu iedzīvotājiem par iespējām saņemt finansējumu LEADER projektiem”
  - Dikļu pagasts 23.03.2015.
  - Vaidavas pagasts 26.03.2015.
  - Straupes, Stalbes pagasts 31.03.2015.
  - Limbaži 07.04.2015.
  - Umurgas pagasts 10.04.2015.
  - Limbažu pagasts 20.04.2015.
  - Katvaru pagasts 21.04.2015.
  - Lēdurgas, Vidrižu pagasts 22.04.2015.
  - Alojās pagasts 05.05.2015.
  - Staiceles pagasts 14.05.2015.
- Pienasnieku kooperatīvās sabiedrības „Pienene” kopsapulce-24.04.2015. Katvaru pagasts.
- Publisks pasākums “Informēta, zinoša un pilsoniski atbildīga sabiedrība – pamats kopējai valsts labklājības nodrošināšanai” -21.10.2015, Limbaži
- „Vērtēšanas kritēriji SVVA (sabiedrības virzīta vietējā attīstība) stratēģijas LEADER projektiem” – 23.10.2015, Limbaži.

- Darba grupa SVVA (sabiedrības virzīta vietējā attīstība) stratēģijas Rīcības plāna izstrādei - 04.11.2015, Kocēnu novada dome.

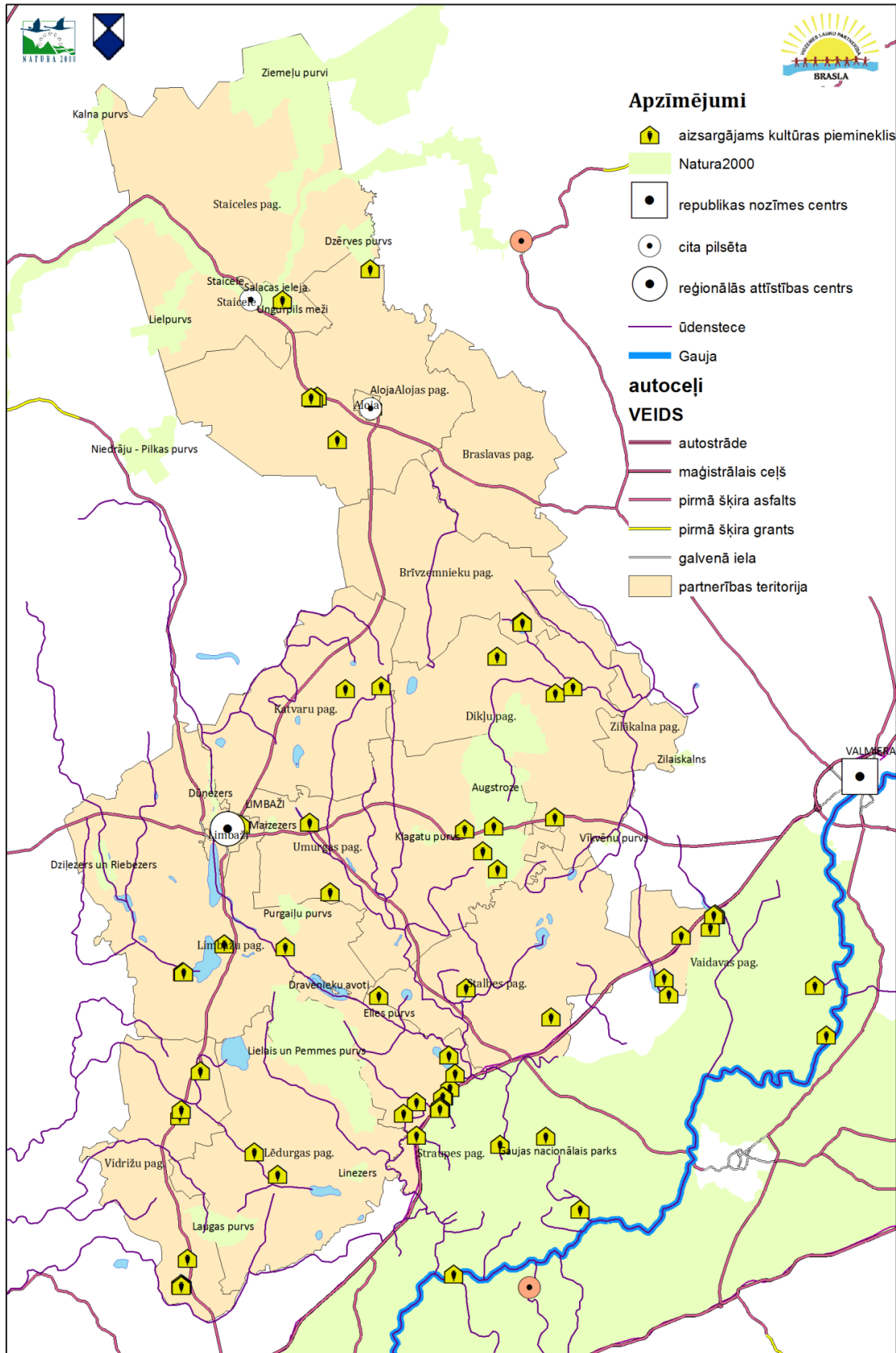
Vidzemes lauku partnerības „Brasla” sabiedrības virzīta vietējās attīstības stratēģija tika izstrādāta, pamatojoties uz veiktā pētījuma rezultātiem un iedzīvotāju sanāksmēs-diskusijās saņemto informāciju un tās papildinājumiem.

Lai iepazītos ar citu teritoriju pieredzi stratēģijas ieviešanā, labākās prakses piemēriem, biedrības padomes locekļi un potenciālie projektu iesniedzēji 2015.gada 11.-12.augustā apmeklēja biedrību “Liepājas rajona partnerība”. Iepazinās ar tās pieredzi stratēģijas izstrādē un uzraudzībā, tikās ar LEADER projektu īstenotājiem un novadu vadītājiem.

Sagatavotās attīstības stratēģijas projekta versija sabiedrībai pieejama, no 09.11.2015., kad tika publicēta biedrības mājas lapā apspriešanai. Par izstrādātās stratēģijas projektu 16.11.2015. tika rīkota informējoša sanāksme Limbažu Galvenajā bibliotēkā. Apspriešanas gaitā biedrība saņēmusi 4 rakstiskus priekšlikumus stratēģijas satura uzlabošanai.

Stratēģija apstiprināta 25.11.2015. biedrības “Vidzemes lauku partnerības „Brasla”” Padomes sēdē.

Pielikums Nr.2. Vidzemes lauku partnerības “Brasla” vienotā dabas un kultūras mantojuma teritoriālais izvietojums

Pielikums Nr.3. Vidzemes lauku partnerības “Brasla” sabiedrības vajadzību un ieceru piemēri – apkopoti iedzīvotāju forumos stratēģijas izstrādes sākumposmā saskaņā ar SVVA stratēģiju Lauku attīstības programmas 2014. – 2020.gadam ietvaros

- Atsevišķu ieceru īstenošanai var tikt piesaistīts cits ārējais publiskais vai cita veida finansējums, kas nav tieši saistīts ar *LEADER* iniciatīvu atbalstu.
- Stratēģijas ieviešanas gaitā var tikt rīkots papildinošs iedzīvotāju un vietējo līderu ideju forums, lai aktivizētu jaunu attīstības ieceru apzināšanu kādā no konkrētām mērķgrupām vai tematiskajām jomām.
- Dotie piemēri ne vienmēr ir pašu to īstenošanu izteikti, tāpēc ne visas ieceres ir saskaņotas ar to potenciālajiem īstenotajiem, kas vienmēr ir priekšnoteikums projektu pieteikumu rakstīšanas brīdī.
- Vajadzību un attīstības ieceru īstenošanai nepieciešamais budžets nav precīzi vērtēts, taču tas ir daudz lielāks, nekā stratēģijas ieviešanai atvēlētā nauda, tāpēc kādas ieceres atrašanās šajā sarakstā vēl negarantē tās apstiprinātu ieviešanu. Visas idejas sacenšas projektu pieteikumam noteikto vērtēšanas kritēriju ietvaros.
- Identificēto vajadzību un potenciālo attīstības ieceru PIEMĒRI; bez zemāk uzskaitītajiem iespējams atbalstīt vēl citas idejas, ieceres un iespējas atbilstoši rīcības saturam, stratēģijas mērķiem un prioritātēm.

Aktivitāte «Vietējās ekonomikas stiprināšanas iniciatīvas»

Rīcība Nr.1. Jaunu produktu un pakalpojumu radīšana, esošo attīstīšana un pārdošanas veicināšana

Atbilstība Lauku attīstības programmai:

- 1) Jaunu produktu un pakalpojumu radīšana, esošo produktu un pakalpojumu attīstīšana, to realizēšana tirgū un kvalitatīvu darba apstākļu radīšana;
- 2) Darbinieku produktivitātes kāpināšana

Identificēto vajadzību un potenciālo attīstības ieceru PIEMĒRI; bez zemāk uzskaitītajiem iespējams atbalstīt vēl citas idejas, ieceres un iespējas atbilstoši rīcības saturam, stratēģijas mērķiem un prioritātēm

KOPĒJĀS VAJADZĪBAS UN POTENCIĀLAS ATTĪSTĪBAS IECERES

- Apmācības uzņēmējdarbības uzsākšanai
- Grāmatvedība, projektu atbalsts, konsultēšana
- Likumdošanas atbalsta veidošana mikrouzņēmumu un uzņēmējdarbības uzsākšanai lauku apvidos, atviegloti nodokļu vai akcīzes nosacījumi
- Jauno uzņēmēju ideju atlases grantu konkurss labāko ideju īstenošanas uzsākšanai (tostarp konsultatīvs atbalsts, pirmais kapitāls)
- Resursu (cilvēku resursi t.sk.) potenciāls ir vēl lielāks, jāveicina cilvēku uzņēmējdarbības gars, kopējā aktivitāte – tostarp, iedrošināt komercializēt to, ko jau “klusinām” dara draugu un paziņu lokā
- Ceļu atjaunošana un regulāra uzturēšana līdz ražojošiem uzņēmumiem vai komerciālu pakalpojumu sniedzējiem

Alojas novads

- Medību tūrisma attīstīšana, medību pasākumu organizēšana (arī Pārgaujas nov. atbilstoša bāze)
- Naktsmītnes, viesnīca ar SPA (tostarp brīvdienas privātmājās, viesu nami u.c.) – Aloja, Puikule, Ozolmuiža – tostarp savstarpējās sadarbības veicināšana.
- Noturīgs un pieaugošs cilvēku skaits laukos, kas gatavi pirkt pakalpojumus – nepieciešamība to nodrošināt
- Ceļu tīkla sakārtošana (tostarp konkrēts priekšlikums par bedrīšu lāpīšanu ar aušanas tehnoloģiju)
- Nodokļu sistēmas sakārtošana ar izdevīgumu perifērajiem apvidiem – jo tālāk no Rīgas, jo mazāks PVN vai citi stimuli uzņēmējdarbības uzsākšanai (piemēram, īpaši aizsargājamās dabas teritorijās)
- Infrastruktūras sakārtošana, esošo ēku pārbūve vai atjaunošana ražošanas uzsākšanai
- Droša uzņēmējdarbības vides uzturēšana
- Iespējami efektīva sadarbība visās uzņēmējdarbības jomās novadā
- Elektrostacijas izveide (alternatīva vai HES)
- Stāvbūvju eksporta uzņēmuma attīstīšana
- Spāru fabrikas (būvniecībai) attīstīšana
- Šķīvīšu fabrikas attīstīšana sporta šaušanai
- Tekstila eksporta uzņēmuma attīstīšana
- Šūšanas ateljē Puikulē
- Autoservisu darbības paplašināšana
- Sadzīves tehnikas remontdarbnīcas attīstīšana
- Pirts pakalpojumi, mobilā pirts, pirtsslotu sagatavošanas biznesa niša
- Sociālās uzņēmējdarbības aktivizēšana
- Sociālo pakalpojumu centrs – veļas mazgāšana Ozolmuižā
- Nomas punkts dažādiem sadzīviskiem pakalpojumiem
- Mārketinga iniciatīvu un reklāmas atbalsts
- Video sižetu izveide par Alojas novada veiksmes stāstiem – līdzīgi kā “Latvija var”

Kocēnu novads

- Dikļu pils SPA piedāvājuma atjaunošana, jaunu pakalpojumu izveide
- Ekskluzīvs *pop-up* pieejas ēdināšanas pakalpojums skaistās, netradicionālās dabas, kultūras mantojuma vai ainaviskās vietās
- Mājamatniecības komercializēšanas risinājumi
- Metālapstrādes piedāvājuma attīstīšana Dauguļos, nišas produkti, Dikļu pag.
- Attālinātā darba uzņēmējdarbības birojs – telpa, IKT risinājumi u.c.
- Elastīgu, īslaicīgu pakalpojumu sniegšanas nodrošinājums, jaunu pakalpojumu attīstīšana, balstoties uz sezonālo aktualitāti, sabiedrības koncentrēšanās vietām (peldvietas u.c.)

- Dikļi kā latviešu teātra tradīciju šūpulis – pozicionējuma izcelšana, sagatavošana plašākām komercializēšanas iespējām
- Dikļu ciemā viesu mājas attīstīšana kā alternatīva Dikļu pils piedāvājumam taču vienlaikus galamērķa apmeklētāju plūsmas aktivizēšanai
- Vasaras kafejnīcas darbības pilnveide pie Vaidavas ezera

Krimuldas novads

- Sabiedriskās ēdināšanas pakalpojums Lēdurgā; kafija un ātrās uzkodas Lēdurgā (telpas ir brīvas, bet tiek prasīta dārga noma)
- Mobilais izbraukuma veikaliņš... (daļēji jau ir, tikai citā kvalitātē)
- Sporta inventāra iegāde regulāru komerciālu pakalpojumu veidošanai, publiskiem pasākumiem
- Bīriņu pils – aktivitātes pa ceļam uz kāzu svinībām, noteikti interešu punkti, kas tematiski slēdzas klāt
- Pamatkapitāls, ražošanas iekārtas, lai uzsāktu uzņēmējdarbību (plašākajā nozīmē)
- Pelēkā Cūka RC trases (radiovadāmo automodeļu bezceļa trase) skatītāju tribīņu iekārtošana pasākumu rīkošanas nodrošinājumam Lēdurgas pagasta “Žagatās”
- Lēdurgas vietējo transporta pakalpojumu paplašināšana tūrismam

Limbažu novads

- Jaunlaulāto pirms-svinību ekskursijai pielāgotas komercializētas nodarbes pa ceļam uz Bīriņiem – gatava piedāvājuma veidā
- Peldošā pirts, Katvaru pag.
- Līciņu fermā BMX trase vai kartingu trase, Katvaru pag.
- Vēžu zveja, Limbažu pag.
- Makšķerēšanas (sēņošanas) gida pakalpojumi, Limbažu pag.
- Autoriepu glabātuve, sezonas inventāra novietne, Limbaži
- Aksesuāru ražošana ar Limbažu simboliku, Limbaži
- Praktiski pielietojamu preču ražošana ar senatnīguma, Limbažu, reģionāliem vai nacionālās simbolikas akcentiem, Limbaži
- Izveidot sezonālu viesnīcu Pociemā, Katvaru pag.
- Kafejnīca uz pontona peldsezonas laikā Limbažu Lielezerā, Limbaži
- Mobilo auklīšu dienesta izveide un darbības nodrošināšana, Limbaži
- Asistenta atbalsta dienests invalīdiem, veciem cilvēkiem – kā sociālas uzņēmējdarbības pakalpojums, Limbaži
- *Segway* trases izveide komplektā ar infrastruktūru
- Lavandu svētki “Lillās” tradīciju pilnveide un apmeklētāju iesaiste
- Kvalitatīva auto mazgāšanas vietas ierīkošana, perspektīva arī specializētam autoservisam, Limbaži
- Fizioterapeitu privātprakses izveide, Limbaži

- Šūšanas ateljē izveide un darbības mazāka apjoma pakalpojumu nodrošināšanai, tostarp arī kurpnieku darbnīcas izveide, Limbaži
- Viesnīcas vai cita veida tūristu mītnes izveide, Limbaži
- Dzīvnieku viesnīcas izveide un darbības uzsākšana, Limbaži
- Neliela, bet efektīva uzņēmējdarbības atbalsta centra izveide, kas darbotos pēc inkubatora principiem, Limbaži
- Kafijas namiņa vai mūzikas kafejnīcas vai beķerejas ierīkošana, iespējams ar biljardu, kas būtu nozīmīga jauniešu socializēšanās vieta, Limbaži
- Atbalsts tirgvedībai un jaunu iniciatīvu uzsākšanai, Limbaži
- Peldbaseina ierīkošana, Limbaži
- Boulinga izveide, Limbaži
- Vecā lidlauka atdzīvināšana, aviotūrisma veicināšana ar aerofoto akcentu – jaunu pakalpojumu veidošana, Limbažu pag.
- Servisa izveide automašīnām, automašīnu mazgāšanas pakalpojums, Limbažu pag.
- Sporta inventārs īrēšanai, Umurgas pag.
- Jauna viesu nama izveide, Umurgas pag.
- Zivju dambis pie Zvejnieku ezera komerciālās makšķerēšanas pakalpojumu kvalitātes veicināšanai, Umurgas pag.
- Malkas skaldītāja piedāvāšana par samaksu (lai iet plašāk un zina, ka tāds ir t.sk.) – ne tikai mazuļiem, bet kā komerciāls pakalpojums
- Seno tradīciju izkopšana, aušana prasmju nostiprināšana (piemēram, “Ķīmenēs”)
- Mini-zoodārza izveide bērniem, ģimenēm, Umurgas pag.
- Suņu, kaķu viesnīca mīluļu pieskatīšanai, apkopšanai saimnieku prombūtnes laikā, Umurgas pag.
- Horoskopu izveide mazuļiem, bērnu plānošana pēc zvaigznēm, ceļojošā astronomijas observatorija (zvaigžņu vērošana, zvaigžņu lieti u.c.), Umurgas pag.
- Reiterapija, Katvaru pag.
- Gleznošanas plenēru – nometņu veidošana (ar mobilo virtuvi, elementāriem nakšņošanas pakalpojumiem). Umurgas pag.
- Medību suņu apmācību aploks, Limbažu pag.
- Fotomedības kā organizēta pakalpojuma piedāvājums, Limbažu pag.
- BMX trase – vietējiem ar iespējamu pasākumu piesaisti un naudas pelnīšanas potenciālu
- Darbošanās aktivitātes pilsētas viesiem (picas, filcs) ar gala produktu iegādes iespēju
- Rehabilitācijas centra izveide “Avotiņos” (nelielai ļaužu grupai) – avotu ūdeņi, brūnie ūdeņi, Umurgas pag.
- Filcēšanas meistarklases izveide “Avotiņos”. Filcēšanas materiāla ražošana un pārdošanas iespējas, Umurgas pag.
- Cēskalna sakārtošana – slēpošanai, Umurgas pag.

Pārgaujas novads

- “Strauburgers” – veselīga ātro uzskodu produkta izveide, ko ražo vietējie no vietējās produkcijas, Straupes pag.
- Izbraukumu organizēšana ar zupas katlu kvalitatīvu dabas pikniku nodrošināšanai, Gaujas NP, plašāk
- Privāta iniciatīva ar labiekārtotu viesnīca sienu gubā, kur piegādā mājās ražotas tortes, pīrāgus u.c.
- Datorizaina sīkpasūtījumu punkts, virtuālais atbalsts
- Transporta pakalpojumu nodrošināšana
- Lauku darbu līdzdarbošanās un līdzmaksāšanas piedāvājuma izveide, kas orientēts uz pilsētnieku ar anti-stresa terapiju un lauku labumu iegādes iespējām

NODARBINĀTĪBAS RISINĀJUMI ILGSTOŠIEM BEZDARBNIEKIEM

- Pieredzes apmaiņa, redzesloka paplašināšana sadarbībā ar pašvaldību
- Sadarbība ar vietējiem uzņēmējiem par atalgojumu. Radīt makslīgas darbavietas privātā partnerībā
- Apmācīt bezdarbniekus strādāt – sadarbībā ar vietējiem uzņēmējiem, konkrēta uzņēmuma apmācība uz vakanci
- Individuāla zināšanu, prasmju un karjeras mērķu analīze mērķtiecīgai apmācību programmas izveidei un iekļaušanai darba tirgū. Resursu apzināšana un karjeras ievirze ar inkubatora pieeju (kritiski par vispārējiem maz-motivētiem bezdarbniekiem)
- Zināšanas pārkvalificēties un motivēšana
- Palīgdarbi pašvaldībā (kapu sakopšana, piemēram)
- Būvgružu, veco fermu, metāllūžņu savākšana, kur norāda
(saskaņoti ar īpašniekiem)
- *Piespiedu slinkuma* noņemšana, sadarbojoties ar sociālajiem dienestiem un pašvaldību. Īslaicīga darba piedāvājuma sistēmas izveide

Rīcība Nr.2. Lauksaimniecības produktu pārstrāde (tostarp mājas apstākļos), produkcijas dizains un pārdošanas veicināšana

Atbilstība Lauku attīstības programmai:

- 1) Lauksaimniecības produktu pārstrāde, to realizēšana tirgū un kvalitatīvu darba apstākļu radīšana;
- 2) Darbinieku produktivitātes kāpināšana;

Identificēto vajadzību un potenciālo attīstības ieceru PIEMĒRI, bez zemāk uzskaitītajiem iespējams atbalstīt vēl citas idejas, ieceres un iespējas atbilstoši rīcības saturam, stratēģijas mērķiem un prioritātēm

KOPĒJĀS VAJADZĪBAS UN POTENCIĀLAS ATTĪSTĪBAS IECERES

- Pamatiekārtu iegāde, pamatlīdzekļu nodrošinājums ražošanas uzsākšanai – atkarībā no tematikas
- Atbalstošās infrastruktūras atjaunošana un uzturēšana
- Vienotas zīmolvedības aktivitātes, preču zīmes izveide, ieviešana
- Vienotas aktivitātes Mārketinga veicināšanas
- Potenciālo mazo ražotāju apzināšana un aktivizēšana
- Iepakojuma dizaina izstrāde
- Tirgus pētījums par produkcijas eksporta iespējām tirgū (īpaši Igaunijas tirgū), tirgvedības veicināšanu, zīmola nosaukumiem, dizaina gaumi u.c.
- Dizaina prototipu veidošana
- Efektīvas apmācības uzņēmējdarbības uzsākšanai ar konkrētiem piemēriem, individualizētu pieeju un laicīgi sagatavošanos, pamatoti uz interesējošiem jautājumiem
- Apmācība, semināri, konsultēšana individuāli – pēc jomu aktualitātes
- Mājražotāju apmācības (tirgus zinības, mārketings)
- Likumdošana – atvieglot, vienkāršot nosacījumus: ugunsdzēsības, PVD, akcīzes u.tml. prasības
- Ceļu kvalitatīva seguma atjaunošana un uzturēšana uz mājražotāju saimniecībām
- Vietējās informācijas koordinēšana un mājražotāju iedrošināšana uzsākt uzņēmējdarbību
- Paškalpošanās virtuve, vietējās produkcijas – lauku labumu degustēšanas telpa (vienojoša viesiem un ražotājiem)
- Kafējnīca vai restorāns, kā vietējo ražotāju kooperatīva atbalsts punkts
- Sabiedrības izglītošana vietējo produktu iegādei
- “Daba uz šķīvja”, vietēju, svaigu, sezonālu dabas resursu un lauksaimniecības produktu koncepcijas izstrāde, zīmolvedība, piegādes ķēdes nodrošinājums Gaujas NP tūrisma galamērķa vai Rīgas restorāniem
- *Eiropas Gastronomijas reģiona* zīmola nostiprināšanas un jaunu produktu izveides iedzīvināšanas aktivitātes
- Šefpavāru skolu un meistarklašu organizēšana, sasaiste ar pavāru skolām un vietējo ražotāju produktiem, garšas eksperimentu sesijas

- Motivējošs konkurss mājražotājiem uzņēmējdarbības aktivizēšanai

Alojas novads

- Atbalsts, konsultācija mājražošanas pārtapšanai sakārtotā, formāli izveidotā uzņēmējdarbībā
- Gaļas produktu pārstrāde
- Zivju žāvēšana, mobilā zivju žāvēšana – pakotava, pārdotava
- Piena produktu pārstrāde (vairāku zemnieku saimniecību kooperācija)
- Dīgstu un garšaugu (loku, diļļu) audzēšana un pārstrāde pārdošanai
- Ārstniecības augu vākšana un žāvēšana, iesaiņošana pārdošanai
- Ogu, sēņu un augļu audzēšana (dārza un meža), pārstrāde (saldēšana, žāvēšana, sulas spiešana, sukādes u.c.)
- Beķerejas, konditorejas (tortes, kūkas u.c.) izveidošana (jau esošo iniciatīvu formalizēšana – legalizēšana)
- Zupas virtuves ierīkošana (kā sociālās uzņēmējdarbības veids)
- Reklāmas stendu izvietošana Staišelē Salacas krastā pie lielceļa un citās tūristu apmeklētās vietās

Kocēnu novads

- PVD sertificētas trušu kautuves ierīkošana, Dikļu pag.
- Lauks. produktu pārstrāde, piemēram, ābolu vīns, Kocēnu nov.
- Pārtikas produktu apstrādes centrs – darbojas ar saviem atnestiem resursiem – konservē, ogas sēnes, spiež sulas u.c. – centralizēti, iespēja savu resursu pārvērst precē. Lielākas komercializēšanas iespējas un resursu ekonomija;
- Gaļas pārstrāde;
- Produkcijas ciešāka sasaiste – realizēšanas potenciāls restorānu tīklojumā

Krimuldas novads

- Izveidota medījumu pirmapstrādes vieta pie medību kolektīva mednieku mājas, Lēdurgas pag.
- Specializēšanās uz svaigu augstvērtīgu rudens sēņu piegādi restorānu tīklam
- Izveidot Katvaru pagastā gardumu namiņu un radošo darbnīcu kulinārijas prasmju apguvei

Limbažu novads

- Laugas purva kā lielogu dzērveņu audzēšanas tradīciju aizsācēja pielāgošana apmeklētāju ekskursijām (tostarp, saražotās produkcijas eksporta potenciāls). Īpašnieks gan būtu vispirms jāieinteresē iesaistīties tūrismā vairāk, Vidrižu pag.
- Elektroenerģijas apgādes infrastruktūras kvalitatīvs nodrošinājums bioloģiskās saimniecības darbības nodrošināšanai, Umurgas pag.
- Bioloģiskā produkcija no lauka un pirmapstrāde, tējas namiņa labiekārtošana. Tējas pēcpusdienas ar kulinārijas un galda klāšanas ievirzi. ZS Arāji, Umurgas pag.
- Briežu dārzs ar gaļas pārstrādes ceha izveidi, Umurgas pag.

- Briežu mātēm ķertuve – priekš piena slaukšanas, briežu mātes piena “gotiņu” konfekšu vārīšana, Umurgas pag.
- Makšķerēšana / vēžošana un produktu pārstrāde, Umurgas pag.
- Mājas vīnu gatavošana, degustēšanu organizēšana (piem., Jaunozolos), Umurgas pag.
- Atvērtas mājražotāju darbnīcas un apmeklētājs kā līdzdarītājs procesā, padziļinātas ekskursijas piedāvājums un produktu mārketingu vienlaikus, Limaži
- *Sudraba reņģes* kā simboliskais produkts, dažādu reņģu izstrādājumu izveide, simboliskā zīmola atribūta stiprināšana, Limbaži
- Bio-produkcijas ražošanas attīstība, Limbaži
- Izveidot telpas siera ražošanai vai konditorejai, Katvaru pag.

Pārgaujas novads

- Pārvietojama kāpostu ēvele un sulu spiede
- Saldējuma ražošana mājas apstākļos
- Tējas kaltes izveide
- Kaltētu ābolu un dārzeņu ražošana
- PVD sertificēta sīkdzīvnieku un mājputnu kautuve
- Gaļas pārstrādes cehs
- Kalte un graudaugu pārstrāde – dzirnavas (sasaistīti ar maizes cepšanu)
- Vīngliemežu audzēšana un piegāde patērētājiem

Rīcība Nr.3. Vietējās produkcijas tirdzniecības vietu radīšana, labiekārtošana, jaunu pārdošanas veidu ieviešana

Atbilstība Lauku attīstības programmai:

- 1) Vides radīšana vai labiekārtošana vietējās produkcijas realizēšanai un jaunu realizācijas veidu īstenošana;

Identificēto vajadzību un potenciālo attīstības ieceru PIEMĒRI, bez zemāk uzskaitītajiem iespējams atbalstīt vēl citas idejas, ieceres un iespējas atbilstoši rīcības saturam, stratēģijas mērķiem un prioritātēm

KOPĒJĀS VAJADZĪBAS UN POTENCIĀLAS ATTĪSTĪBAS IECERES

- Kooperatīvs tīklojums un tirdzniecības vietu izveide Valmierā vai Cēsīs
- Tirdzniecības vietas labiekārtošana tūrisma objektos ar plašu apmeklējumu
- Mobilas tirdzniecības vietas izveide izbraukuma pasākumiem, kas ietver vietējo novadu identitātes
- *Zaļais pasts* lauku labumu ražotas pārtikas produkcijas (ne tikai) pasūtījumu (pirkšanas/pārdošanas) organizēšana ar mājas lapas starpniecību
- Loģistikas risinājumi produkcijas piegādes organizēšanai (tostarp globālajā tīmeklī veiktiem pasūtījumiem)
- Aktīvākas un vienojošākas mārketinga iniciatīvas, vienota zīmola izstrāde, lai būtu pamats veikt kopīgu tirdzniecību un atpazīstamības veidošanu
- Potenciāli – interneta veikala attīstība
- Labiekārtotas vienota dizaina pašapkalpošanās tirdzniecības vietas ceļmalā pie ražotāja, simpātisks gaumīga dizaina risinājums ar drošības risinājumiem un norēķina iespējām
- Vienota vizuālā stila norādes uz mājražotāju tirdzniecības vietām – saimniecībām
- Ierīkot aktuālu iepirkšanās punktu saimniecību produkcijai – iespējams kādi jauni biznesa risinājumi
- Īstermiņa biznesa modeļa *pop-up* veikalu koncepta ieviešana
- Tiešā pārdošana un piegāde, kas būtu efektīvi koordinēta ar ilgtspējīgākiem loģistikas risinājumiem
- Izveidot “gardēžu” maršrutu, iedzīvināt to ar tūrisma un atpūtas veicināšanas instrumentiem
- Biznesa inkubācija, taču cieši saistīti ar *produkcijas realizēšanas iespējām*
- Plašāka sadarbībā ar blakus partnerībā reģistrēto zīmolu “Gardu muti” un Gaujas NP vienojošo zīmolu “EnterGauja”
- Kopīgās izbraukuma *pop-up* tirdzniecības vietas – piemēram, Braslas dienas Jelgavā vai Ziemeļvidzemes dienas Ventspilī / Liepājā (arī Tartu, Pērnāvā, Šauļos u.c.)– ar labiekārtotu vienotās identitātes tirdzniecības vietu uzstādīšanu nedēļas nogalē aktuālās tirdzniecības vietās

Alojas novads

- Tirgus atjaunošana Alojā
- Vilzēnos – tirgus laukums ar pārdošanas vietām

Kocēnu novads

- Lauku labumu tirdziņš Dauguļos lielceļa malā (īpaši peldsezonas laikā uz jūru braucējiem u.c.), Dikļu pag.
- Labiekārtota tirdzniecības vieta tirdzniecībai pasākumos, sabiedriskās ēdināšanas pakalpojumi ar celtu pievienoto vērtību. Mobilais aprīkojums.
- Ekskluzīvs *pop-up* pieejas ēdināšanas pakalpojums skaistās, netradicionālās dabas, kultūras mantojuma vai ainaviskās vietās.
- Mājražošanas produkcijas realizēšanas tīkla aktivizēšana saistībā ar Gaujas NP vai Rīgas restorāniem.

Krimuldas novads

1. Tirdzniecības vietas izveide Lēdurgā – patstāvīgs stends pagasta ražojumu tirgošanai
2. Mērķtiecīga sadarbība tirgošanai – ir vietējais tīkls, bet «neredzams». Tiešā pārdošana un piegāde, kas būtu labāk koordinēta ar ilgtspējīgāku loģistikas risinājumu.

Limbažu novads

1. *Ražots Limbažos*³ tirdzniecības markas nostiprināšana un zīmolvēdības risinājumu un dizaina tālāka attīstīšana:
  2. vietējā tirdziņa norises iespējamība Augstrozē, Umurgas pag.
- Tirdzniecības veicināšanai - interaktīvais reklāmas stabs ar video instalāciju Limbažu centrā
  - Vietējo sadarbības platforma caur vienotu tīmekļa vietni tirdzniecības kapacitātes veicināšanai
  - Pagasta (vai plašāk novada, starpnovadu) mājražojumu produktu pasūtīšanas iespēja (attīstīts tīmekļa vietnes resurss)
  - Pociema zupas virtuve un ēdnīcas izveide
  - Bagāžnieku tirgus organizēšana

Pārgaujas novads

- Straupes tirdziņa dizains un labiekārtošana, izceļot Hanzas savienības kultūras mantojuma akcentus
- Lauku labumu veikala ierīkošana, Straupes vai Stalbes pag.

---

³ 1. <http://due.lv/razots-limbazos-razots-due/>

Aktivitāte «Vietas potenciāla attīstības iniciatīvas»

MĒRĶIS: Veicināt vietas potenciāla attīstību un vietas pievilcību, radot vietējām kopienām nozīmīgu pakalpojumu sasniedzamību, pieejamību un kvalitāti un rosināt vietējo iedzīvotāju iesaistišanos un aktīvāku pašiniciatīvu nozīmīgu sabiedrisko aktivitāšu daudzveidības radīšanai un uzturēšanai, kā arī izpratni un ieinteresētību vienotā dabas un kultūras mantojuma vērtību uzturēšanā, radot pamatu ilgtspējīga tūrisma attīstībai, stiprinot vietas identitāti un vēlmi lepoties ar dzīves vietu kā labāko izvēli pilnvērtīgai dzīvošanai.

Rīcība Nr.4. Vides labiekārtošana pakalpojumu pieejamības un kvalitātes uzlabošanai

Atbilstība Lauku attīstības programmai:

- 1) Vietējās teritorijas, ieskaitot dabas un kultūras objektu, sakārtošana pakalpojumu pieejamībai, kvalitātei un sasniedzamībai.

Identificēto vajadzību un potenciālo attīstības ieceru PIEMĒRI, bez zemāk uzskaitītajiem iespējams atbalstīt vēl citas idejas, ieceres un iespējas atbilstoši rīcības saturam, stratēģijas mērķiem un prioritātēm

KOPĒJĀS VAJADZĪBAS UN POTENCIĀLAS ATTĪSTĪBAS IECERES

- Izglītojošo dabas taku izveide un publiskās infrastruktūras sakārtošana vietu pievilcības veicināšanai (takas, autostāvvietas, peldvietas);
- Nozīmīgāko ceļu atjaunošana, regulāra uzturēšana;
- Tradicionālās lauku kultūrainavas uzturēšanas programma (ziedoņi par siena gubu veidošanu, īpaši gar tūrismā populāriem maršrutiem), atbalsts tradicionālo žogu un jumtu segumu atjaunošanai populāru tūrisma objektu tuvumā esošajām viensētām;
- Iedrošinājums un atbalsta programma NVO jaunpienācējiem – aktualizēt, iesaistīt un motivēt uzdrošināties sabiedriskā labuma un vietas pievilcības projektiem;
- Priekšfinansējuma un līdzfinansējuma mehānismi un kopīgi meklēti risinājumi sabiedriski nozīmīgu projektu lielākas īstenošanas kapacitātes palielināšanai;
- Tūrismam galamērķu vienotu zīmolvēstības un tirgvedības aktivitāšu izvēršana vienotos mērķtirgos, mērķtiecīgas tīklošanās un pudurošanās darbību atbalsts;
- Valsts kultūras un dabas pieminekļu atjaunošanas vai nozīmīgu vērtību uzturēšanas iespēja, pielāgošana plašāka apmeklētāju loka uzņemšanai
- Savvaļas dzīvnieku rehabilitācijas centrs.
- Atkritumu apsaimniekošana – otrreizējo resursu efektīvāka pārstrādei, atbalstoša infrastruktūra.

IEKĻAUJOŠĀ SABIEDRĪBA

- Pieejamība – vide – domes un valsts iestādēs bet arī apdzīvoto vietu publiskajos objektos
- Universālā dizaina un zaļās infrastruktūras risinājumu ieviešana
- IKT tehnoloģiju pielāgošana, centralizēta iepirkšana plašākas apkaimes neredzīgajiem, vājredzīgajiem – apmācība un noma uz noteiktu laiku

Alojas novads

- Tūrisma apskates objektu pilnveidošana pieredzējuma dažādošanai, lielākai pievienotajai vērtībai
- Veselības tūrisms, tostarp apiterapija, pirts terapija, dabas skaņu terapija, putnu dziesmu relaksācijas centrs
- Stārķu muzeja izveidošana, Staiceles “stārķa” kā simbola iekļaušana tūrisma attīstībā
- Lielā iela Staicelē kā tūrisma objekts, kultūras mantojuma – arhitektūras pieminekļu atjaunošana, vēsturiskā izskata saglabāšana, publiskas piekļuves radīšana
- Ozolmuižas pils vēstures izpēte un saglabāšana, ekspozīcijas izveide. Muižas kungu un dāmu tērpu pašūšana, viesu uzņemšana.
- Vēstures istabas ierīkošana Braslavas bibliotēkā
- Dabas takas izveide pie Kodaja ezera – savienota ar Igaunijas dabas taku infrastruktūru. (tostarp piekļuve cilvēkiem ar īpašām vajadzībām). Skatu tornis purva ainavai (mazāk putnu vērošanai)
- Melleņu lasīšanas čempionāts jūlijā un dzērveņu lasīšanas čempionāts septembrī
- Atdzīvināt veco podniecības cepli “Paegļu” mājā
- Radošo darbnīcu inventārs – amatu skola, amatu darbnīcas – inventārs, materiāli, pasniedzēju piesaiste
- Medību un meža muzejs, mājas kokos
- Sajūtu taka Kraukļa gravā Ķeņča pilskalnā
- Slēpju noma, velo noma – tostarp inventāra iegāde, katamarānu noma Salacā Staicelē
- Salacas ūdenstūrisma attīstība, pilnveidošana – plostis jau ir, kafejnīca uz ūdens.
- Ekskursiju vilcieniņš (kā apskates auto) pa Alojas novadu
- Velo celiņš Staicelē, plašāk – saskaņoti maršruti ar kaimiņu novadiem, Limbažu-Alojas veloceļa attīstīšana
- Trošu ceļš uz pārupi, uz ķekatām pāri upei
- Salacas gaisa un ūdens konservi
- Izklaides iespējas – atraktīva braukšana pa upi, volejbols uz upes
- Mobilā virtuve pasākumu apkalpošanai
- Interaktīva informācijas stenda izvietošana Alojas centrā
- Pieredzes apmaiņa – vietējie tūrisma maršruti, to attīstīšana
- Tūrisma informācijas punktu izveide Puikulē, Ozolmuižā, Alojā
- Nažu un cirvju trinamais smirģelis – spararats Salcas upē Staicelē
- Laivu spriegotājs pa Salacu
- Atbalsts Alojas suņu patversmes darbībām

Kocēnu novads

- Zilākalna apmeklētāju centrs Zilākalna ciemā kopā ar vietējo ražotāju informācijas centru, nelielu tirdzniecības vietu

- Zilākalna iesaiste pastaigu un velo maršrutu plānojumā, ainavas skatupunktu uzturēšana un marķēšana, skatu tornis
- Zilākalna Saulgriežu un gadskārtu pasākumu norises organizēšana un mobila pamata infrastruktūra tās nodrošinājumam
- Audio-gids Dikļu Dziesmusvētku ekspozīcijas individualizētai apskatei
- Dikļi kā latviešu teātra tradīciju šūpulis pozicionējuma izcelšana vietas vides labiekārtojumā
- Šaursliežu dzelzceļa sliežu trases labiekārtošana un izmantošana brīvā laika pavadīšanas aktivitātēm
- Zeme. Saule. Stari. Cilvēks. – kultūras pieredzējuma potenciāls “Kaužās”

Krimuldas novads

- Uzlabot Regulāri notiekošo publisko pasākumu kvalitāti un pārskatīt to norises biežumu, lai labāk ir kvalitatīvi un plašāk apmeklēti. Jārada ikdienā pieejamākas kultūras nama telpas, estrāde – nepieņemami pašvaldības risinājums
- Publiski pieejams labiekārtots dzeramā ūdens avots, izveidojams par oficiālu ūdens ņemšanas vietu, jo Lēdurgā ir dzelzains ūdens
- Lēdurgas centra labiekārtošana un pievilcības veicināšana (piemēram, pussagruvušā kroga ēka ar ļoti izdevīgu novietojumu varētu pārtapt par kafejnīcu vai viesu namu)
- Jaunveidots vides objekts – «Lēdurga» publiskajā vidē ciema pievilcības veicināšanai
- Attīstīta kompleksa piedāvājuma ideja, ko ceļotājiem darīt Lēdurgā un izveidota pamata atbalstošā infrastruktūra: publiska WC, tūrisma informācijas punkts vai informācijas stends
- Atpūtas vietas ierīkošana pie Lēdurgas ezera (kaut arī privātīpašums – jārisina kompleksi, jo sabiedrības pieprasījums ir, tikai līdz šim neviens no īpašniekiem nav iedrošinājies)
- Aģes upes tūrisma takas labiekārtošana, *krastinga* kā piedzīvojumu tūrisma veida attīstīšana, Lēdurgas pag.
- Ainaviska vide velotūrisma attīstībai (ir marķēti vairāki veloceliņi) – tomēr slikts un velobraukšanai nedrošs ceļu stāvoklis, arī nepieskatīti suņi (piemēram, Alkšņu ceļš no Lēdurgas uz Limbažu ceļu, arī Inciema ceļš.).
- Lēdurgas un apkaimes apskates vietu kartes izveide un popularizēšana

Limbažu novads

- Kapsētas atjaunošana Vidrižos, Vidrižu pag.
- Bīriņu seno lapkoku aleju sakopšana un vietas popularizēšana, Vidrižu pag.
- Bīriņu auto stāvlaukuma izveide ceļotājiem, Vidrižu pag.
- Bīriņu kapeņu kā vērtīga kultūras mantojuma atjaunošana (pieder pašvaldībai) un kvalitatīvi veidota interpretācija iesaistei tūrismā, Vidrižu pag.
- Augstrozes muižas kungu kapu izpēte un atjaunošana, lapegļu alejas kopšana, Umurgas pag.
- Augstrozes baznīcas un Krusta kalna labiekārtošana apskatei, apmeklētājiem, Umurgas pag.
- Pagarināt velotaku līdz bijušajai Pociema dz.c. stacijai, Katvaru pag.

- Tūrisma maršruts „Viena diena Katvaru pagastā”, vieta zaļumballēm
- Ierīkot trotuāru Pociema centrā, Katvaru pag.
- Izgaismot bērnu rotaļu laukumu Priedēs, Katvaru pag.
- Labiekārtot atpūtas vietu Priedēs, Katvaru pag.
- Koncertzāles izbūve, Limbaži
- Limbaži-Stiene vecās dzelzceļa līnijas izmantošana tūrismam un daudzveidīgām sportiskām aktivitātēm (nūjošanas, distanču slēpošana, rokas drezīna, velo u.c.)
- Dzeramā ūdens vietu uzlabošana un izbūve, Limbažu pag..
- Atpūtas vietu aprīkošana atbilstoši sanitārajām normām, Limbažu pag.
- Vajadzīgi bērnu rotaļu laukumi Katvaru pag.
- Ezeru krastu pieejamības nodrošināšana (tīrīšana, laipas, takas, utt.), Limbažu pag.
- Izglītojošo mācību programmu organizēšana lauku saimniecībās, praktiskie darbi apvienoti ar dabas vērošanu un tam labiekārtotu infrastruktūru, Limbažu pag.
- Sportisko aktivitāšu attīstīšana dažādām vecuma grupām (rotaļu laukumi, sporta inventārs, ūdens sporta inventārs)
- Tematisku reģiona tūrisma maršrutu priekšlikumu izveide un tirgvedības aktivitātes, iekļaujot mājražotājus u.c.
- Atjaunot sabiedrisko pirti, Katvaru pag.
- *Rail Baltic* maketa (un konteksta ar vecajiem sliežu ceļiem) un dzelzceļu idejas eksponēšanas vietas izveide
- Dabas takas, infrastruktūra, labiekārtojums respektējot dažādas īpašumu fragmentēšanas barjeras
- Upes un ezeru virkni savstarpēji vienojošs kanoe/laivu/kajaku maršruts – līdz Rīgas līcim – ūdens piedzīvojumu ceļš ar specefektiem (maršruta plānošana, izveide un tirgvedības aktivitātes)
- Peldošā pirts (iespējams, Lādezerā, taču arī plašāk)
- Lielās informācijas zīmes, ezeru ainavas atklāšana no ceļiem, Limbažu nov.
- Seno arodu popularizēšanas vietu attīstīšana, Limbažu pag.
- Svinību vietu ierīkošana netradicionālās vietās (laulības šķūnī...u.c.), respektējot drošības, būvniecības u.c. prasības, Limbažu pag.
- Kulinārā mantojuma un citu nemateriālā mantojuma vērtību izcelšana, Limbažu pag. (plašāk)
- Vides objekti no siena ruļļiem, kas neiekļaujas tradicionālajā lauku kultūrainavā – pārstrāde
- Uzlabot dabas taka pie Limbažu Lielezera un inovatīvu atpūtas instalāciju ieviešana
- Trenažieri un bērnu rotaļu laukums – pilsētas viesiem – ar sudraba akcentiem
- Nūjošanas pasākumu organizēšana
- Veloceliņš līdz Alojai (ir līdz Katvaru ezeram) un tālāk pa šaursliežu dzelzceļa trasi līdz pat Ainažu molam

- Amatsnecības komplekss – amatu māja – plašāka publiskā piekļuve ar līdziesaisti un dažādām nodarbēm
- Interaktīvs stabs ar videoinstalācijām par pilsētu, tajā parādās objektu un pakalpojumu reklāma
- Mini golfa laukums, Limbaži
- Peldošā pirts Augstrozes ezerā (biedrība ALDA apsaimnieko ezeru)
- Dabas takas izveide pie savvaļas zirgiem, Umurgas pag.
- Ainavas vērošanas tornis pie Augstrozes ezera vai purva tuvumā
- Ceremonijas vietas (Lentišu kalns) kā Krusta kalna analogs Lietuvā labiekārtošana, Umurgas nov.
- Estrāde / skatuves labiekārtošana Umurgas centra dīķmalā
- Pieturvietu sakārtošana, labiekārtošana, nojume, gaisma un WiFi (uz Cēsīm, Augstrozi, Valmieru), reģionālie ceļi
- Dzīvnieku vērošana (briežu dārzs). ZS, lauku labumu smeķēšana, ārstniecības tējas (ZS Jaunozoli).
- Rokdarbu izstāde – tirgošana, Umurgas pag.
- Bibliotēkai jaunu mēbeļu iegāde, Umurgas pag.
- Veco saimniekošanas darbību drupu novākšana (fermas, Vainižu skolas drupas u.c.) – plašāka mērķprogramma, ne tikai Umurgas pag.
- Jāsakārto Umurgā dīķi, peldvieta, skatuve, estrāde
- Tējas namiņš Augstrozes pilskalnā
- Tenisa kortu izveide Umurgā
- Latviešu tautas tradīciju izkopšana – aušana “Ķimenēs”, turpat zoodārzs bērniem
- Telšu vietas Katvaru ezera krastā, arī Rumbiņu muzeja teritorijā ierīkot sezonas kafejnīcu un telšu vietas.

Pārgaujas novads

- Rozulas skolā naktsmājas lielām grupām
- Satiksmes ministrijas, ceļu būvniecības un uzturēšanas jomā atbildīgo amatpersonu, arī pašvaldības darbinieku rallijs pa Pārgaujas novada ceļiem
- Rotaļu pilsēta kokos, iespējama gan kā naktsmājas, gan kā rotaļu un izklaides laukums (ar pastiprinātu akcentu drošības un vides aizsardzības jomā)
- Vienota velomaršruta izveide sadarbībā ar kaimiņu novadiem, velo apkopes un atpūtas pakalpojumu punktu izveide
- Straupes kā Hanzas pilsētas potenciāla aktivizēšana (tirgošanās, teatralizētas izrādes, vēsturiski akcenti)
- Kvadriciklu trases izveide (teritorijā ārpus Gaujas NP)
- Caurbraucējiem pa A3 – sabiedriskā ēdināšana (privāta iniciatīva), atpūtas stāvlaukumi ar dušu, WC pakalpojumiem (nakšņošanu) – publiskās infrastruktūras pilnveide

- Precīzi veidota norāžu zīmju sistēma un tās salāgošana ar digitālo navigāciju dažādiem karšu pamatnes nodrošinātājiem (pie ceļa, upēm, ezeriem, objektiem)
- Peldošā estrāde Stalbē Līčupītes paplašinātajā dīķī
- Muižas parku un aleju seno koku saglabāšanas un apkopšanas mērķprogramma
- Mednieku saimniecību piekļuve sabiedrībai ar izglītojošu nodarbību – kas notiek mežā?
- Zemnieku saimniecības piekļuve sabiedrībai – populāri par mūsdienu lauku vides ikdienu
- Medicīnas pakalpojumu trūkums, zobārsta pakalpojumi Pārgaujas nov.

Rīcība Nr.5. Vietējo sabiedrisko aktivitāšu dažādošana un kapacitātes stiprināšana

Atbilstība Lauku attīstības programmai:

1) Sabiedrisko aktivitāšu (ieskaitot apmācību un interešu klubus, sociālās aprūpes vietas, kultūras, vides aizsardzības, sporta un citas brīvā laika pavadīšanas aktivitātes) dažādošana vietējiem iedzīvotājiem.

Identificēto vajadzību un potenciālo attīstības ieceru PIEMĒRI, bez zemāk uzskaitītajiem iespējams atbalstīt vēl citas idejas, ieceres un iespējas atbilstoši rīcības saturam, stratēģijas mērķiem un prioritātēm.

BĒRNI SKOLAS VECUMĀ

- Masu sporta veidu publisko pasākumu organizēšana bērniem, Pārgaujas nov.
- Bērnu interešu centrs, tostarp no skolu piedāvājuma atšķirīgs piedāvājums, Straupes pag.
- ZINOO dabas zinātņu eksperimentēšanas centra filiāle, Pārgaujas nov.
- Izglītojošas dabas takas izveide un labiekārtošana, Pārgaujas nov.
- , Straupes pag.
- Sporta interešu centra izveide Dikļos un Zilākalnā, Kocēnu nov.
- Ielu vingrošanas labiekārtojuma nodrošinājums, Kocēnu nov.
- Orientēšanās sporta pasākumu īstenošana, orientēšanās elementu iekļaušana bērnu pasākumos, Kocēnu nov.
- Vika pasaku parka figūru papildināšana, parka labiekārtošana bērnu mērķauditorijai, Dikļu pag.
- Lugas “Datārponis” vai analoga uzveduma bērniem ar novada jauniešiem aktieru kolektīvā izbraukumu organizēšana Latvijas mērogā
- Vasaras bērnu nometņu organizēšana, Kocēnu nov.
- Brīvdabas treniņi, Limbaži
- Limbažu Lielezerā ūdens izklaides elements – bērnu šļūcamā caurule, īpaši pielāgota ziemas slidkalniņa versija
- BMX trase, Limbaži
- Bērnu rotaļu laukuma izveide, Limbaži
- Bērnu rotaļu laukuma un jauna sētas izveide Umurgas PII, Umurgas pag.
- Autobusu laiku saskaņošana (ar skolas/darba sākumu / beigām) – piemēram, maršrutā Valmiera-Limbaži bērni kavē skolas stundu sākumu Limbažos
- Umurgas diķa peldvietas izveide (pieaugušo uzraudzībā), Umurgas pag.
- Radošo darbnīcu organizēšana: lego, gleznošana, dabas koncertzāles...u.c., Umurgas pag.
- Sporta inventāra iegāde bērniem, Umurgas pag.
- Radošās darbnīcas un nometnes. Kopā darbošanās, ģimeņu saiknes stiprināšana. Tradīciju izpratne. Bērnodārzniekiem un sākumskolas skolēniem, Lēdurgas pag.
- Skolēnu vasaras nometņu organizēšana, Umurgas pag.

- Medicīnas pakalpojumu piekļuve – bērnu ārstēšana uz vietas
- Vecmāmiņu serviss, kas pieskatīs bērnus.
- Sporta aktivitāšu vakari
- Nometne zemnieku sētā. Pārgājieni. Organizēts darbs jauniešiem
- Āra nodarbības iznomājot brīvu riteni
- Atpūtas vietas un dabas takas pilnveidošana mežā par kokiem, augiem, putniem, ar dažādiem elementiem, “štābiem” u.c. Vietējā mēroga Sajūtu taka.
- Bērnu iesaiste ārstniecības augu vākšanā, Mazpulcēnu kustības veicināšana – ārstniecības augu audzēšana
- Rotaļu un sporta laukums “Līvānciemā”, Alojās nov.
- Labiekārtota peldvieta bērniem Staicelē (vai baseins)
- Slidotavas izveidošana Staicelē
- Vides apziņas stiprināšanas pasākumi bērniem, taču arī jauniešiem, māsaimniecībām plašāk.

JAUNIEŠI

- Priekšrocības dzīvei laukos un mazpilsētā jauniešiem, sabiedriskas kampaņas izstrāde un īstenošana
- Skeitparks Pociemā, Katvaru pag.
- Baseins Pociema centrā, Katvaru pag.
  - BMX trase, Straupes pag.
  - Āra vingrošanas trenāžieri, Straupes / Stalbes pag.
  - Jauniešu koordinators efektīvas darbības aktualitāte Pārgaujas nov.
- Jauniešiem aktuālu tematisku kultūras pasākumu organizēšana – netradicionāla, multimākslinieku u.tml., Lēdurgas pag.
- Sporta festivālu tālāka attīstīšana, Lēdurgas, Vidrižu pag.
- Inventārs sporta laukumu labiekārtošanai. (Jau projekts paredzēts slidotavai Lēdurgā pie skolas, kopā ar halli 2022), Lēdurgas pag.
- Jauniešiem organizētas interesantas tikšanās, ārpus skolas programmas – ar personībām (dzejniekiem, rakstniekiem u.c. sabiedriskajiem darbiniekiem), Lēdurgas pag.
- Peldošās pirts izveide, Limbažu pag.
- Ūdens piedzīvojumu ceļš, Limbažu pag.
- Sporta inventāra noma (velo, slēpes), Limbažu pag.
- BMX trase, Limbažu pag.
- Āra trenāžieri apdzīvotās vietās, Limbažu pag.
- Sporta spēļu turnīru organizēšana (galda teniss, novuss), Limbažu pag.
- Sporta bāzes nodrošinājums Ozolainē, Limbažu pag.

- Atbalsts tehniskajiem sporta veidiem ar telpām (bokss) un vadītājiem, Limbažu pag.
- Pociema centrā Interneta kafejnīca, Katvaru pag.
- Jauniešu lietderīgā darba piedāvājuma galds, Katvaru pag. vai plašāk
- Iespējams, kempings tikai pusaudžiem – specializēšanās, Limbažu pag.
- Darba mēnesis saimniecībās skolēnu vasaras brīvlaikā (labas uzvedības skola, arī kā papildinoša iespēja nopelnīt), Limbažu pag.
- Jauniešu kursi ar dažādām aktivitātēm neformālās karjeras ievirzei, Limbaži
- Jauniešu alternatīvā koncertzāle, publisko pasākumu neformālas norises vieta (Limbažu filca fabrikā vai citur), Limbaži
- Inovatīvu atpūtas objektu izveide – jaunieši paši veido un lieto (uzņēmējdarbības gara veicināšanai)
- Mobilā instalācija – infrastruktūras elements, kas pielāgots ziemas (sniega, sala, tumsas) apstākļiem ārā vidē – piemēram, snovborda apmācībai u.c., Limbažu nov.
- Upes ielejas tīrīšanas sabiedriska talka un noslēdzošs pasākums, Limbaži
- Trenažieru ierīkošana brīvā dabā, Limbaži
- Jaunieši izglīto vecākus cilvēkus par IKT lietojumu ikdienā, Limbaži
- Tenisa kortu izveide, uzturēšana, Limbaži
- Darba iemaņu nodošana tiem, kuri ir ieinteresēt lauku darbos. Iemācīt jauniešiem strādāt, Limbaži
- Sociālo māju (dzīvojamās vides) izveide (pēc bērnu nama) – dzīves iemaņu veidošanai, Limbaži
- Sporta inventārs, basketbola laukuma ierīkošana, uzturēšana, Limbaži
- Kino vakaru organizēšana, Limbaži
- BMX trase vai trases elementi vietējiem, Limbaži
- Vasaras jauniešu nometnes Umurgas skolā, Umurgas pag.
- Vasaras darba piedāvājumu koordinēšana, īstenošana, Kocēnu nov.
- Amata ievirze (plašāk fizika u.c.) – piem., kokamatniecība. Kāds no pieaugušajiem, kas šo var vadīt. Elektropreču jaukšanas pulciņš, Dikļu pag.
- Nometņu rīkošana (jaunieši), tostarp skautiem, āra dzīves priekšrocību un aktīva dzīvesveida kā vērtības nostiprināšanai, Kocēnu nov.
- Dikļu pūtējorķestris (7-69+ gadi) talantu atlasē programmas jauniešiem, specializācija un pamudinājumu programmas ieviešana, Dikļu pag.
- Vasaras jauniešu nometņu organizēšana, Kocēnu nov.
- Sportiskās aktivitātes dažādām vecuma grupām un tam paredzētais inventārs, Limbažu pag.
- Mobilo un globālā tīmekļa sakaru kvalitatīva pārklājuma veicināšana
- Ideju inkubators, jauniešu biznesa izglītības, profesionālās karjeras ievirzes centrs
- Jauniešu līderisma veicināšana (Braslavas piemērs)
- Attīstīt jauniešu korporāciju

- Aprīkojuma izveide ielu vingrošanai (Braslavas pag., Brīvzemnieku pag., Staicelē, Alojā)
- Peintbola parka attīstība Braslavā
- Labiekārtota peldvieta Urgā pie Dzirnezera, labiekārtota peldvieta Staicelē pie parka Salacas krastā
- Brīvā laika aktivitāšu dažādošana (futbola laukuma atjaunošana Ozolos)
- Estrādes rekonstrukcija, darbības nodrošināšana Alojā
- BMX trases izveide un skeitparka atjaunošana, Aloja
- Jauniešu brīvā laika pavadīšanai telpu izveide Ozolmuižā (īpaši aktuāli ziemas mēnešos)

JAUNIE PIEAUGUŠIE

(arodskolu audzēkņi, studenti, esošās, potenciālās jaunās ģimenes, kas ir jaunas dzīves un darba vietas meklējumos, elastīgāki pārvākties, izdarīt izvēli par labu lauku reģiona novadiem, mazpilsētai)

- Auklīšu serviss, bērna pieskatīšana (uz pasākumiem, sava brīvā laika iniciatīvas...)
- Bēbīšu skola
- Jauno ģimeņu atbalsta centrs – uz izglītošanu / vērtību sistēmu
- Bērnu istabas izveide – pēc darba (lai ir kur atstāt, ja pieaugušie izklaidējas – iespēja uzņēmējdarbībai)
- Horoskopi mazulim – bērnu plānošanai (no zvaigžņu stāvokļa pārzināšanas)
- Informācijas apmaiņas veicināšanas platforma par notiekošo vietējā reģionā, iedzīvošanās ceļveži
- Bērnu istaba uz dažām stundām, kur var atstāt (rotaļu istaba)
- Atbalsts dzīvojamā fonda iegādei
- Radīt pretimnākošas dzīvojamo platību piedāvājuma iespējas (piemēram, dzīvojamie īres nami jaunām ģimenēm). Dzīvojamo platību trūkst. Iespējams, viensētas, kur tikai kāds vientuļš seniors. Bet izaicinājumi. Dzīvojamā fonda labiekārtošana vecajai mājai – iespēja uzturēt vēsturiskās viensētas, atjaunot vecās plītis u.c., Lēdurgas pag.
- Dzīvojamo vagoniņu parks jauniešiem – Jauno Lēdurgas Līvānu ciems. Pārvietojamais vagonis dzīvošanai pie aktuālajiem sezonāliem zemnieku saimniecības darbiem
- Attālinātā darba darbavietas aprīkojums – darbs + duša, brīva laika pavadīšana – var ieinteresēt nodarbināt, lai patīkami nākt strādāt.
- Jaunu darbavietu radīšana
- Talkas darbu organizēšana – sadarbībā ar pilsētniekiem ... talku kalendārs un daļa mantas strādniekam.
- Organizēta jauno pieaugušo ideju vētru *večerinka* ar jaunu ideju veicināšanu un pakalpojumu ieviešanu, savstarpējās tīklojuma un kopienas veidošanās pasākumiem
- Darbavietu saglabāšana un jaunu veidošana (būtisks faktors – atalgojuma konkurētspēja), īpašs akcents uz IKT sektoru, Limbažu pag.

- Jauno uzņēmēju inkubators (Grāmatvedība, birojs, konsultācijas, palīdzība biznesa uzsākšanai, Uzņēmēju konsultāciju centrs - ne tikai inovācijām – jebkāda veida uzņēmējdarbībai (piemēram, Lādes Vītolos))
- Programmētāju klubiņš
- Darbs kā atslēga – jaunu darbavietu radīšana / pievienota vērtība – lai ir arī atalgojums
- Savstarpējās sadarbības veicināšana, īpaši iesaistot uzņēmējus
- Sporta aktivitātes, infrastruktūra – Dikļos, Zilākalnā. Slidošanas laukums, futbols, skrejceļš. Spēka trenāžieri. (apvienot plašāk). Kompleksi ar bērnu rotaļlaukumu. Āra nodarbības
- Muzikālās prasmes, attīstīt, dīdžeju skola. Moderno, klasisko deju aktivitāte Dauguļu skolā.
- Aktīvā tūrisma zona, pieejamība.
- Teritorijas atpazīstamības veicināšana, infrastruktūras kvalitāte.
- Vietas mīlestība, identitāte – lai jaunieši vēlas palikt
- Saikne ar studējošajiem – regulāra informēšana par pieejamām darba vietām
- Dzīvās mūzikas klubs, Kultūras / izklaides iespējas – regulāri kino vakari, kultūras pasākumi
- Atpūtas un interešu dažādošanas iespējas (daudz iespēju Lauktechnikas zonā: boulingš, biljards, šahs, dambrete)
- Pieejamība – ceļu infrastruktūras uzlabošana, kvalitatīvs sakaru un interneta tīkls
- Dažādu interešu biedrību izveides veicināšana
- Saikne ar studējošiem par potenciāla darba aktualitātēm un “esi gaidīts” sajūtas piepildīšana. Ainavu arhitekts, piemēram, vai ir kāds un vai vajag? Pieprasījuma radīšana / apjaušana
- Lauksaimniecības darbu pakalpojumu sniedzējs. (Dārzu aršana, apkope, labiekārtošanas darbi)
- Mērķtiecīgi apzinātas prakses vietas. Koordinācija no vietējām kopienām ar tehnikumiem, augstskolām
- Būtiskas vietējās infrastruktūras pilnveide: ceļu, interneta sakaru sakārtošana
- Uzņēmēju pieredzes nodošana jauniešiem, veiksmes stāsti, profesionālā ievirze
- Atbalsts tematiskiem pasākumiem
- Pasīvā māja dzīvošanai – jaunas idejas mājokļu risinājumiem lauku ciematos, priekšrocību akcentēšana
- Vakara bērnodārzs – bērnu pieskatīšanas vakara grupa
- Brīvdienų atpūtas iespēju dažādošana
- Katra staba galā pa stārķim (vides labiekārtošana, ģimenei un bērniem draudzīgas vietas zīmolveidības pasākumi), Staiceles simbola akcenti

PIEAUGUŠIE BRĪVAJĀ LAIKĀ

- Kvalitatīva G4 interneta pieslēguma nodrošinājums (Piemēram, Lēdurgas pagastā ir vietas ar neesošu mobilo sakaru (LMT, Tele 2 trūkst) pārklājumu).

- Volejbola laukuma inventārs, lauka spēļu inventārs Lēdurgā un Bīriņos
- Baznīcas un apkārtnes teritorijas labiekārtošana Lēdurgā
- Piektdienas vakari – kino vakari, dzejas vakari, dziesmu vakari Lēdurgā. Tikšanās ar interesantām personībām, dažādas tēmas. Regularitāte – kā tradīcijas. Telpu jautājums.
- Pilnveidot estrādi Lēdurgā. Estrāde – kompleksi risināt ar āra kino, telti, deju grīdu.
- Izveidot labāku piekļuvi Lēdurgas kultūras nama telpām.
- Sporta inventāra iegāde regulāru pasākumu norisei Lēdurgā
- Stalbē – rokdarbu darbnīcas izveide
- Stalbes pagastā izveidot estrādi
- Āra trenāžieri pie sporta laukumiem
- Aktivitāšu dažādošanas piedāvājums nomaļajos ciemos – Daibē, Lenčos, Lielstraupē
- Kultūras un sporta aktivitātes – vietējiem – atzītu cilvēku maksšķerēšanas vietas (piem. Arvīda Grīguļa ... iecienītās vietas ar stāstu u.c.)
- Tradīcijas – brīvdabas estrāde labiekārtošana un pasākumu programmas nodrošinājums pie ezera / laba akustika, Pārgaujas nov.
- Vides sakārtošana – piemēram, upju apsaimniekošana, vecu koku novākšana – parki, pie mājām, apdzīvotās vietās, jaunu koku stādīšana
- Brīvdabas kino iniciatīvu turpinājuma atbalstīšana
- Vaļasprieku mūžizglītība, apmācības (piemēram, fotomedības ZBR, Gaujas NP u.c.)
- Pirmā labiekārtotā nūdistu pludmale iekšzemē Latvijā (kāds no Limbažu nov. vai apkārtnes ezeriem)
- Ziemas peldes labiekārtojuma vieta Vaidavas ezerā
- Sporta aktivitātes, infrastruktūra – Dikļos, Zilākalnā (slidošanas laukums, futbols, skrejceļš, spēka trenāžieri u.c. – var kompleksi ar bērnu rotaļlaukumu un āra nodarbībām
- Pašdarbības kultūras norišu nodrošinājums Kocēnu nov. Instrumentu vai infrastruktūras, aprīkojuma iegāde (tērpi Zilākalna dejotājiem un dziedātājiem u.c.)
- Dikļu pūtējorķestris (7-69+ gadi). Pulciņš skolā – talantu atlase, specializācija.
- Atpūtas un brīvā laika interešu (boulings, dambrete, šahs, biljards u.c.) aktivitāšu centrs Limbažos u.c.
- Nūjošana (ziemā slidotava – arī bērniem) Umurgas pag.
- Aušanas nodarbību atbalsts
- Tematiskas interešu izglītojošas programmas nodrošinājums / izzinoši vakari (telpa ir / praktiski pielietojams rezultāts)
- Publisku peldvietu labiekārtojums, oficiālā peldvietas statusa nodrošinājums
- Pašdarbniekiem – tērpu iegāde un glabāšana
- Sporta inventāra iegāde – basketbola grozi, nūjošanas inventārs izīrēšanai
- Seno tradīciju saglabāšana un apkopošana ēdienu receptēs.

- Mūžizglītības centru lokālas programmas
  - Interesu izglītības pilnveide
  - Aktīvās atpūtas attīstīšana – velo, makšķerēšana, slēpošanas kalns, laivošana
  - Āra sportisko aktivitāšu pieejamības uzlabošana – futbola, basketbola, volejbola laukumu segumu atjaunošana
  - Seno amata prasmju apguve (aušana, tamborēšana, kulinārais mantojums, kokapstrāde, metālapstrāde, pīšana). Atsevišķu brīvā laika prasmju komercializēšana. Amatu mājas izveide vecajā pienotavā Staišelē (t.sk. šujmašīnas iegāde, virtuves aprīkojuma iegāde, remontelpas (sadzīves priekšmetu remontam))
  - Estrādes atjaunošana Alojā, peldošā estrāde Ozolu ezerā
  - Atjaunot Staiceles parkā deju laukumu “Zem ozola”
  - Medību torņi meža zvēru izskatā Alojās nov., ZBR
- Pilsētā (t.sk. Limbažos, Valmierā) strādājošie, kuri atgriežas vēlu vakaros vai brīvdienās mājās*
- Kvalitatīvi sakopta vide – apkārtnes labiekārtošana, zālāju pļaušana, daiļdārzu ierīkošana u.tml.
  - Vietējie kultūras pasākumi, kuros iepazīt vietējo pagastu
  - Izzinoša ekskursija pa savu pagastu
  - *Kafijošana* ar vietējās sabiedrības pārstāvjiem
  - Aktīvā svētdiena pagasta pārvaldē (izzināšanai, dokumentu kārtšanai)
  - Labi ceļi uz pilsētu, mobilitātes risinājumu nodrošinājums (Sabiedriskais transports / ceļu kvalitāte – lai ikdienas ceļš uz darbu ir īsāks (laika ziņā) un ērtāks
  - Subsidēts transports (uzņēmums, iespējams)
  - Pakalpojums vecākiem cilvēkiem, lai nav viena mājās, kamēr vidējā paaudze strādā ārpus mājās
  - Demokrātiski un strauji paēst – pusdienas uz izsaukumu, piegāde – u.c. iespējas, lai aiztaupītu ikdienā mājās ēst gatavošanas laiku
  - Pieturas labiekārtot (nojumes, elektrība, *WiFi*)
  - Kultūras dzīve aktivitāšu pielāgošana mobilitātes prasībām, adekvāts kultūras piedāvājums
  - Aukles vakaros
  - Tīras vides priekšrocību izcelšana
  - Saimnieks – uzticamības persona uz noteiktu mājas darbu veikšanu prombūtnes laikā
  - Dalība izstādēs, kurās izrāda vaļaspriekus.
  - Draudzīgi kolektīvie vietējās kopienas stiprināšanas pasākuma vakari
  - „Lepojamies ar savējiem plašajā pasaulē” – izveidot grupu, kas sazinās ar izceļojušajiem un uzrunā iesaistīties kopienas dzīvē, kaut attālināti sākotnēji
  - Kvalitatīvi sakopta vide – apkārtnes labiekārtošana, zālāju pļaušana, daiļdārzu ierīkošana u.tml.)

- Novadpētniecības krātuvi izveide, mūsdienīgas piekļuves radīšana, digitalizēšana, iesaistīšana novada pagātnes mantojuma apzināšanā

SENIORI

- Nodrošināt iespēju dziedāt, dejojot, izpausties sporta aktivitātēs, nokļūt uz kultūras pasākumiem un aicināt pie sevis novadā māksliniekus un aktīvāk iesaistīt pensionārus šajos pasākumos.
- Nemateriālo vērtību saglabāšana (stāsti, fotogrāfijas, amatu prasmes), kontaktējoties ar senioriem, pierakstot, ieskenējot utt. saglabājot, veicinot paaudžu dialogu
- Transporta nodrošināšana uz sabiedriskajiem pasākumiem – individuāla telefoniska saziņa, uzaicinājums.
- Individuāli uzaicinājumi publisko pasākumu apmeklējumiem
- Nūjotāju maratons,
- galda spēļu turnīrs senioriem, *zolītes* turnīri
- Transports pasākumu apmeklēšanai novadā
- Senioru viesnīca, pansija vai sezonālās aprūpes māja. 3-4 dāmas kopā – organizējas (vai privāts pakalpojums, vai caur sociālo dienestu). Piem., ir vientuļš seniors, liela māja – apvienojas.
- Senioru interešu centrs.
- Aprūpe – kā mobils pakalpojums – vecie cilvēki – grūti, nevēlas pamest māju
- *Saules buss* – skaists autobuss, pedikīrs, frizieris, mājas apkopējs u.c. – komplekss mobilais pakalpojums. Sociālā uzņēmējdarbība
- Sadzīves pakalpojumu punkta veidošana – ir uz vietas (frizieris, apavu meistars, šuvējs – x nedēļā)
- Nemateriālo vērtību – doties pie cilvēkiem – atmiņu stāsti, foto... u.t.t., apzināt amatu prasmes
- Sporta inventārs – vingrošanai (bumbas, paklāji... instruktori – aktuāls pasniedzējs)
- Kvalitatīvs / papildītu vecumdienu pansionāts (tuvākais Salacgrīvā / vājāki Umurgā & Alojā)
- Mobilās sociālā aprūpe (samariešu piem.)
- Interešu klubu veicināšana – aktivizēt biedrībā. Lai ir neizslēdzosa – atvērta plašāk, ne noslēgts kluba princips
- Senioriem – nodarbības par labāku dzīvošanu (ēšanas, veselīga, aktīva dzīves veida idejas, ekskursijas...)
- Mobilā veļas mazgātuve un sociālās palīdzības sistēmas izveide, Katvaru pag.
- Brīvmācītājs dažādām ticībām, Katvaru pag., citas attālas vietas
- Datorapmācība, Viedtālrunu lietošanas un citu IKT risinājumu apmācība senioriem
- Izveidot minimālās higiēnas centru Umurgā (duša, veļas mazgāšana / drēbju / trauku / sadzīves priekšmetu apmaiņas punkts)
- Atbalsta fonds svētkiem ekonomiski grūtos, kritiskos brīžos – pensionāru biedrība
- Tējas vakars kopīgai sanāksšanai – savu interešu aktivizēšana (lai būtu mazāk mājās sēdētāju). Svarīga informācijas aprīte.

- Mājamatniecība attīstīšana, suvenīru ražošana un realizēšana (sedziņas, dvieļi, šalles, zeķes, cimdi utt. (tostarp *Vienas pieturas aģentūra*, kas varētu koordinēt iesaisti un realizēšanu)
- Saturīgas brīvā laika aktivitātes – galda spēles, riteņbraukšana, nūjošanas, radošas nodarbības
- Telpas kopīgām sanāksmām – to koordinēšana
- Sadzīves pakalpojumu pieejamība (frizieris, veļas mazgāšana, kurpnieki u.tml.)
- Estrādes pilnvērtīga darbība Alojā
- Soliņu ierīkošana Staicelē, arī citviet.

ŠIS DOKUMENTS IR ELEKTRONISKI PARAKSTĪTS AR DROŠU ELEKTRONISKO PARAKSTU UN SATUR LAIKA ZĪMOGU